

**LASTEN KOULUHIHTOTAPAHTUMAN KEHITTÄMINEN JA
OSALLISTUJEN MOTIVAATIOON LIITTYVIÄ TEKIJÖITÄ**

Samu Tuomaala

Liikuntapedagogiikan
pro gradu -tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Liikuntatieteiden laitos
Syksy 2007

TIIVISTELMÄ

Samu Tuomaala 2007. Lasten kouluhiihtotapahtuman kehittäminen ja osallistujien motivaatioon liittyviä tekijöitä. Liikuntapedagogiikan pro gradu-tutkielma. Liikuntatieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto. 98 sivua.

Opinnäytetyö tutki 11-vuotiaiden lasten piirikohtaisen kouluhiihtotapahtuman kehittämistä ja motivaatioilmastoa sekä osallistujien tavoiteorientaatiota ja heidän kokema vanhempien tavoiteorientaatiota. Lisäksi tutkittiin edellä mainittujen tekijöiden keskinäistä suhdetta sekä niiden yhteyttä tapahtumassa koettuun viihtyvyyteen ja jännittyneisyyteen. Tutkimuksessa selvitettiin myös näiden tekijöiden eroja sukupuolten välillä. Tutkimus suoritettiin postikyselynä talvella 2006 ja kohdejoukkona olivat kaikki tapahtumaan osallistuneet lapset, opettajat ja piiripäälliköt. Kyselyyn vastasi 535 lasta, 96 opettajaa ja 14 piiripäällikköä koko kyselyn vastausprosentin ollessa 57.1. Opettajilta ja piiripäälliköiltä selvitettiin tapahtuman kehittämistä väittämällä ja avoimilla kysymyksillä. Opettajilta tutkittiin myös lasten kokema tapahtuman motivaatioilmastoa ja viihtymistä. Lapsilta selvitettiin heidän tavoiteorientaatiota, lasten kokema vanhempien tavoiteorientaatiota, tapahtuman motivaatioilmastoa sekä tapahtumassa koettua viihtyvyyttä ja jännittyneisyyttä. Motivaatioilmastoa tutkittiin Soinin (2006) validoimalla koululiikunnan mittarilla. Tavoiteorientaatiokyselyn pohjana oli POSQ-mittari (Roberts, Treasure & Balague 1998). Viihtymistä kuvaavana mittarina käytettiin Enjoyment in sports -mittaria (Scanlan ym. 1993). Kaikkia näitä mittareita muokattiin voimakkaasti tähän tutkimukseen sopivaksi. Jännittyneisyyttä selvitettiin VAS-mittarilla.

Mittareiden validiteettia arvioitiin promax-rotatoidulla pääakselifaktorianalyysillä ja ulkoisilla kriteereillä. Reliabiliteettia tutkittiin Cronbachin alfa-kertoimilla sekä Pearsonin korrelaatiokertoimilla. Tutkimuksen tulosten analyysissä käytettiin t-testiä, yksisuuntaista varianssianalyysiä, Pearsonin korrelaatiokertoimia ja vastausten jakaumia. Avoimet kysymykset luokiteltiin vastauksista esiin nousseisiin ryhmiin.

Piirikohtainen kouluhiihtotapahtuma koetaan hyväksi tapahtumaksi ja sen tärkeimmät kehittämiskohteet ovat oheistoiminnan ja leikkimielisyyden lisääminen. Tapahtumasta tulee tiedottaa vähintään kuukautta ennen sitä. Tapahtuman motivaatioilmasto koetaan tehtäväsuuntautuneeksi, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja autonomiaa tukevaksi. Nämä tekijät ovat yhteydessä lasten tapahtumassa viihtymiseen. Osallistuvat lapset ovat tavoiteorientaatioiltaan tehtäväsuuntautuneita, pojat ovat kilpailullisempia kuin tytöt. Osallistuvat lapset kokevat vanhempiensa tavoiteorientaation tehtäväsuuntautuneeksi. Omalla ja koetulla vanhempien tehtäväsuuntautuneisuudella on yhteys tapahtumassa viihtymiseen. Pojat kokevat tyttöjä voimakkaampina vanhempien kilpailullisuuden ja isän tehtäväsuuntautuneisuuden. Tytöt ovat tapahtumassa jännittyneempiä kuin pojat, mutta muiden muuttujien kanssa jännittyneisyydellä ei ollut mitään yhteyttä.

Opinnäytetyöstä saatiin ensimmäistä kertaa tietoa kouluhiihtotapahtuman kehittämisestä, motivaatioilmastosta, osallistujien omasta ja koetusta vanhempien tavoiteorientaatiosta. Tutkimuksen tulokset toimivat pohjatietona kehitettäessä kouluhiihtotapahtumia edelleen siihen suuntaa, että ne palvelevat lasten liikunnallisen elämäntavan omaksumista.

Avainsanat: hiihto, kouluhiihtotapahtuma, motivaatioilmasto, tavoiteorientaatio, viihtyminen, jännittyneisyys.

TIIVISTELMÄ

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
2 HIIHTO SUOMALAISILLA LAPSILLA JA NUORILLA	7
2.1 Hiihto peruskoulussa.....	8
2.2 Kouluhiihtotapahtumat.....	8
2.2.1 Valio-viesti	8
2.2.2 Muita kouluhiihtotapahtumia	11
3 LIIKUNTAMOTIVAATIO	12
3.1 Itsemääräämisteoria	13
3.1.1 Koettu autonomia.....	13
3.1.2 Koettu pätevyys	14
3.1.3 Sosiaalinen yhteenkuuluvuus	14
3.2 Tavoiteorientaatioteoria	15
3.2.1 Lasten tavoiteorientaatio	16
3.2.2 Lasten ja heidän vanhempiensa tavoiteorientaation suhde	17
4 MOTIVAATIOILMASTO.....	18
5 EMOTIONAA LISET KOKEMUKSET LIKUNNASSA	20
5.1 Viihtyminen.....	20
5.2 Suoritusahdistus.....	22
6 TUTKIMUSONGELMAT JA TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	24
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	27
7.1 Aineiston keruu.....	27
7.2 Tutkimuksessa esiintyvät mittarit	27
7.3 Tutkimusaineiston analysointi	30
8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS	32
8.1 Tavoiteorientaatiomittareiden validiteetti ja reliabiliteetti	32
8.1.1 Lasten tavoiteorientaatiomittarin validiteetti ja reliabiliteetti	32
8.1.2 Lasten näkemyksiä äitiensä tavoiteorientaatioista kuvaavan mittarin validiteetti ja reliabiliteetti	34
8.1.3 Lasten näkemyksiä isiensä tavoiteorientaatioista kuvaavan mittarin validiteetti ja reliabiliteetti	35
8.2 Motivaatioilmastomittarin validiteetti ja reliabiliteetti, lapset	37
8.3 Motivaatioilmastomittarin validiteetti ja reliabiliteetti, aikuiset	39
8.4 Viihtymisen mittarin validiteetti ja reliabiliteetti, lapset	40
8.5 Viihtymisen mittarin reliabiliteetti ja validiteetti, opettajat	41
8.6 Jännittyneisyyttä kuvaavien mittarin luotettavuus.....	42

9 TUTKIMUSTULOKSET.....	43
9.1 Piirikohtaisen kouluhiihtotapahtuman kehittäminen	43
9.1.1 Opettajien ja piiripäälliköiden tyytyväisyys piirin kouluhiihtotapahtumaan.....	43
9.1.2 Opettajien kehittämis ehdotukset piirin kouluhiihtotapahtuman järjestelyihin.....	45
9.1.3 Opettajien kehittämis ehdotukset piirin kouluhiihtotapahtuman sääntöihin.....	46
9.1.4 Opettajien mielipiteet piirin kouluhiihtotapahtuman kouluille suorittamasta tiedottamisesta.....	48
9.1.5 Osallistuneiden opettajien hyödyntämät piirin kouluhiihtotapahtuman tietolähteet	49
9.1.6 Piiripäälliköiden kehittämis ehdotukset piirin kouluhiihtotapahtuman järjestelyihin.....	50
9.1.7 Piiripäälliköiden kehittämis ehdotukset piirin kouluhiihtotapahtuman sääntöihin	51
9.1.8 Piiripäälliköiden muutosehdotukset heille toimittavaan varustepakettiin	52
9.2 Muuttujien kuvailevat tiedot lapsilla	53
9.3 Muuttujien kuvailevat tiedot opettajilla	54
9.4 Motivaatioilmaston yhteys lasten viihtymiseen ja jännittyneisyyteen.....	55
9.5 Lasten tavoiteorientaation yhteys viihtymiseen ja jännittyneisyyteen.....	56
9.6 Lasten kokeman vanhempien tavoiteorientaation yhteys lasten viihtymiseen ja jännittyneisyyteen.....	57
9.7 Lasten kokeman vanhempien tavoiteorientaation yhteys lasten tavoiteorientaatioon.....	58
9.8 Lasten jännittyneisyyden eri tasojen yhteys viihtymiseen, koettuun motivaatioilmastoon, omaan tavoiteorientaatioon ja koettuun vanhempien tavoiteorientaatioon	59
10 POHDINTA.....	60
10.1 Tutkimuksen toteutuksen arviointia.....	60
10.2 Piirikohtaisen kouluhiihtotapahtuman kehittäminen	62
10.3 Tyttöjen ja poikien kokema motivaatioilmasto, jännittyneisyys ja viihtyminen sekä niiden yhteydet piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa.....	64
10.4 Lasten oma tavoiteorientaatio ja sen yhteys viihtymiseen ja jännittyneisyyteen piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa.....	65
10.5 Lasten kokema vanhempien tavoiteorientaatio ja sen yhteys piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa koettuun lasten viihtymiseen ja jännittyneisyyteen sekä lasten omaan motivaatioon.....	66
10.6 Jatkotutkimusehdotuksia	67
10.7 Tutkimuksen keskeiset tulokset.....	68
LÄHTEET	69
LIITTEET.....	77

1 JOHDANTO

Hiihto on yksi monipuolisimmista liikuntamuodoista (Suvikas 1981, 10). Laji sopii kaikenikäisille ja sitä voidaan soveltaa hyvinkin eri tavoin maaston valinnan, suoritustehon ja varustuksen mukaan. Hiihtoon liittyy runsaasti tunteisiin vetoavia, mielihyvää tuottavia sekä virkistäviä ympäristö- ja ilmastotekijöitä. Näitä ovat esimerkiksi valkoiset hanget, puhdas ja raikas ilma, säteilevä auringon valo sekä hiljaisuus. (Fritz 1980, 16) Hiihto on nykyajan ihmisille etenkin kuntoliikuntamuoto ja keino liikkua luonnossa. Lisäksi halu kohottaa kuntoa ja oman harrastuksen edellyttämää taitoa on motivoinut ihmisiä jatkuvaan ja säännölliseen hiihtämiseen. (Juurtola 1988, 13) Lapsien kasvatusta hiihtämiseen on monilla tavoin perusteltu. Kouluilla on tärkeä rooli hiihdon opettamisessa ja kouluhiihtotapahtumat ovat yksi väylä lasten lajirakkauden herättämiseen.

Liikuntamotivaatiolla tarkoitetaan syytä, mikä saa ihmiset liikkumaan. Myönteiset tunnetilat ovat toiminnan kannalta tärkeitä ja ne lisäävät lapsen motivaatiota. (Sarlin 1995, 55) Viihtyminen on varsin oleellinen tekijä puhuttaessa liikunnasta saatavasta nautinnosta ja pysymisestä liikunnan parissa. Toiminnan motivaatioilmastolla on tutkimusten mukaan merkittävä vaikutus urheilijoiden viihtymiseen (Liukkonen 1998) ja urheilussa pysymiseen (Jaakkola & Eloranta 2002). Ahdistuneisuus on elämyksellinen jännitystila (Wolman 1979), jota voivat liikunnan yhteydessä lisätä esimerkiksi kilpailutilanne, katsojat, outo tilanne ja ympäristö sekä opettajan suhtautuminen (Singer 1980). Tavoiteorientaatioteoria on suosituin lähestymistapa motivaation tutkimiseen urheilun ja liikuntakasvatuksen alueella (Roberts 2001, 10). Teoria erottuu tehtävä- ja kilpailuorientaatioiksi, jotka määräävät, miten menestyminen koetaan erilaisissa suoritusympäristöissä. Orientaatiot voivat olla toisistaan riippumattomia. (Nicholls 1989) Tehtäväsuuntautuneisuuden on todettu olevan yhteydessä viihtyvyyteen ja lisääntyneeseen kiinnostukseen liikuntaa kohtaan. (Duda & Whitehead 1998, 28) Kilpailusuuntautuneisuuden oletetaan olevan yhteydessä korkeaan osallistumismotivaatioon vain, jos henkilön tehtäväsuuntautuneisuus on samaan aikaan korkea. (Roberts 2001) Kilpailusuuntautuneisuuden on todettu olevan yhteydessä lisääntyneeseen ahdistuneisuuteen (Duda & Whitehead 1998, 28).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia piirikohtaista kouluhiihtotapahtumaa, sen kehittämistä ja motivaatioilmastoa. Lisäksi selvitetään tapahtumaan osallistuvien lasten omaa tavoiteorientaatiota ja lasten kokemaa vanhempien tavoiteorientaatiota. Oleellisena tutkittavana kohteena on tapahtuman motivaatioilmaston, lasten oman tavoiteorientaation ja lasten kokeman vanhempien tavoiteorientaation yhteys lasten tapahtumassa kokemaan viihtymiseen ja jännittyneisyyteen. Tutkimuksen päätarkoitus on kehittää lasten kouluhiihtotapahtumaa sekä saada tietoa siihen osallistuvien liikuntamotivaatiosta ja näin edesauttaa lasten liikunnallisen elämäntavan omaksumista.

2 HIIHTO SUOMALAISILLA LAPSILLA JA NUORILLA

3–18 vuotta vanhoihin lapsiin ja nuoriin kohdistetun Suuren kansallisen liikuntatutkimuksen 2001–2002 mukaan hiihto oli Suomen neljänneksi harrastetuin urheilulaji kyseisessä ikäluokassa. Hiihtoa harrasti Suomessa 195 000 lasta tai nuorta, joista hieman yli puolet oli poikia (102 000). Hiihtoa suositumpia lajeja olivat vain jalkapallo, pyöräily ja uinti. Vuoden 1995 hiihdon harrastajien määrä 3–18 vuotiailla oli 100 000, joten lajin harrastamisen nousu on ollut todella suurta. Tutkimuksen mukaan hiihtoa harrastavista 3–18 vuotiaista 55 % on osallistunut viimeisen vuoden aikana myös kilpailuihin. Urheiluseuroissa hiihtoa harrasti 21 000 lasta tai nuorta. Seuroissa hiihtävien määrä oli noussut 1990-luvun puolivälistä vuoteen 2002 peräti 7000 harrastajalla. Alueelliset erot hiihdon harrastamisessa ovat näkyviä. Lajin harrastaminen oli pääkaupunkiseudulla varsin vähäistä. Uusmaalaisista urheilua harrastavista lapsista ja nuorista vain 11 % harrasti hiihtoa kun taas Pohjois-Suomessa vastaava luku oli 28 %. (Suuri kansallinen liikuntatutkimus 2001–2002. Lapset ja nuoret)

Suomen Hiihtoliiton nuorisoliikunnan tavoitteena on tarjota jokaiselle lapselle mahdollisuus kokeilla ja harrastaa hiihtoa. Hiihtoliitto tarjoaa kaikille nuorille mahdollisuuden harjoitella ja valmentautua hiihdossa omien edellytysten mukaisesti niin, että valmennus- ja kilpailujärjestelmä tukee tätä mahdollisuutta. Hiihto tarjoaa haasteita myös niille nuorille, joilla ei ole kilpailullisia tavoitteita. Kaikki lapset ja nuoret saavat halutessaan olla hiihdon parissa ja erilaisissa hiihtoon liittyvissä toimintatavoissa. Monipuolista liikunnan riemua tarjoavaa toimintaa pyörittävät 19 Suomen Hiihtoliiton piiriä ja noin 1000 hiihtoseuraa. (Suomen Hiihtoliitto, 2007)

Suomen Hiihtoliitto on järjestänyt lapsille ja nuorille erilaisia hiihdon tapahtumia ja kilpailuja. Hopeasompa on Suomen Hiihtoliiton valtakunnallinen valmennus- ja kilpailujärjestelmä, jota on järjestetty jo vuodesta 1972 alkaen. Hopeasomman kohderyhmään kuuluvat 6–16 vuotta vanhat lapset, jotka kisailevat paikalliskilpailuissa. Valtakunnallinen loppukilpailu järjestetään 12–16 vuotiaille. Tärkein tavoite on lajirakkauden herättäminen, jotta hyvä harrastus säilyy halki elämän huolimatta siitä, ylittääkö hiihtäjä huippuhiihtäjäksi vai ei. Tavoitteena on oppia perinteisen ja vapaan

hiihtotekniikoiden perusteet. Viime vuosina Hopeasomman osallistujamäärät erityisesti viestijoukkueiden osalta ovat laskeneet. (Suomen Hiihtoliitto, 2007)

2.1 Hiihto peruskoulussa

Hiihdolla on pitkät perinteet ja vahva asema suomalaisissa peruskouluissa ja niiden opetussuunnitelmissa. Puoskarin tekemän tutkimuksen mukaan koulujen hiihtoaktiivisuus vaihtelee olosuhteiden mukaan. Koulujen hiihdonopetuksen alkuopetuksessa keskeisessä asemassa ovat pelit ja leikit, kun taas ylimmillä luokilla korostuu tekniikoiden harjoittelu. (Puoskari, 2003)

Perusopetuksen valtakunnallisen opetussuunnitelman (2004) perusteissa talviliikunta on esitetty yhdeksi keskeiseksi sisällöksi koko peruskoulun ajalle. Kuvauksena oppilaan hyvästä osaamisesta liikunnassa 4. luokan päättyessä hiihdon osalta on mainittu, että oppilaan on pystyttävä liikkumaan suksilla monipuolisesti. Peruskoulun päättöarvioinnin kriteerinä liikunnan arvosanaan kahdeksan on mainittu hiihtämisestä, että oppilas hallitsee hiihdon harrastamiseen tarvittavat perustekniikat. (POSP 2004, 248–250)

2.2 Kouluhiihtotapahtumat

Ympäri Suomen järjestetään monenlaisia kouluhiihtotapahtumia. Tällaisia ovat esimerkiksi koulujen omat tapahtumat, kilpailut ja hiihtopäivät sekä kuntien tai kaupunkien järjestämät hiihtokilpailut. Myös Koululiikuntaliitto järjestää hiihtotapahtumia koululaisille aina valtakunnalliselle tasolle asti. Tässä kappaleessa keskitytään isoihin Suomen hiihtoliiton järjestämiin kouluhiihtotapahtumiin.

2.2.1 Valio-viesti

Vuosina 1997–2006 järjestetty Valio-viesti oli vuosittain järjestetty valtakunnallinen maastohiihtoviesti, jonka kohderyhmänä olivat peruskoulun viidesluokkalaiset. Tapahtuman järjestäjinä toimivat Suomen Hiihtoliitto, Valio ja Koululiikuntaliitto. Valio-viesti oli myös eräänlainen lumikarnevaali, johon kuuluivat kiinteänä osana hiihtäjien lisäksi hiihtojoukkueiden huutosakit. Lapset pääsivät hiihtämisen lisäksi kokeilemaan

esim. letkahiihtoa, sauvanheittoa sekä tieto- ja lumiveistoskilpailua. Tervehenkisyys, positiivisuus, kisailevuus, luovuus, yhteisöllisyys, elämäniloisuus, perinteikkyyys ja turvallisuus olivat ominaisuuksia, joita haluttiin liittää Valio-viestiin. Tapahtuman tavoitteita olivat kaikkien osallistuneiden viidesluokkalaisten yhteishengen kohottaminen, myönteisten liikuntaelämysten luominen, terveiden elämäntapojen opettaminen, pohjan luominen elinikäiselle liikunnan harrastamiselle sekä antaa mahdollisimman monelle mielekkään tavan tutustua hiihtoon. (Valio 2006)

Valio-viestin säännöt olivat vuosittain samankaltaisia. Tämä tutkimus tehtiin toistaiseksi viimeisen Valio-viestin eli vuoden 2006 tapahtumasta. Tuolloin tämän lumikarnevaalin säännöt olivat seuraavanlaisia. Hiihtäminen tapahtui vapaalla tekniikalla vaihtelevalla latu-uralla. Hiihtopaikkana oli esimerkiksi hiihtomaa, jolloin hiihdon tekninen taitavuus oli merkittävässä asemassa. Radan tuli sisältää joitakin seuraavista hiihtomaan elementeistä: aaltoja joko tasaisella tai laskussa, kallistettuja kurveja, tiukkoja käännöksiä, hyppyreitää ja nousuja. Joukkueessa oli kolme tyttöä ja kolme poikaa, joista jokainen hiihti vuorollaan yhden 400 metrin kierroksen. Samassa hiihtojärjestyksessä hiihdettiin vielä toinen kierros muiden odottaessa vuoroaan. Hiihdettävää matkaa tuli joukkueelle siis yhteensä 4800 metriä. Koulut saivat ilmoittaa joukkueitaan piirikilpailuihin, joita käytiin 18 hiihtopiirissä. Piirikilpailuiden voittajat ja finaalin järjestävän koulun joukkue pääsivät valtakunnalliseen loppukilpailuun. Loppukilpailussa joukkueet hiihtivät ensin aikahiihdon, jonka perusteella kymmenen parasta joukkuetta pääsivät A-finaaliin ja loput hiihtivät B-finaalissa. Joukkueet osallistuivat myös tietokilpailuun ja sen vääristä vastauksista tuli tappiosekunteeja, jotka lisättiin hiihtoaikaan. Tapahtumaan osallistuivat kilpahiihtäjien lisäksi koko muu luokka. Valio-viestissä valittiin myös paras huutosakki. Jos koulun viidennellä luokalla ei ollut riittävästi oppilaita, niin enintään kolmen muun saman kunnan koulun viidennen luokan kanssa sai tehdä yhdistelmäjoukkueen. Tällöin yhdistyvien luokkien oppilasmäärä ei saanut ylittää yhteensä 30 oppilasta. Jos yhdellä koululla oli useampia viidensii luokkia, niin oli vastaavasti mahdollista muodostaa joukkueita näistä luokista. Oppilasrajoituksia ei ollut yhden koulun kohdalla. (Valio 2006)

Valio-viestin piirikilpailuissa oli 212 osallistuvaa joukkuetta vuonna 2005. Vuotta myöhemmin joukkueita oli mukana 159. Taulukosta 1 ilmenee kaikkien Valio-viestin piirien osallistujamäärät vuosilta 2005 ja 2006.

TAULUKKO 1 Valio-viestiin osallistuneet joukkueet piireittäin vuosina 2005 ja 2006

Valio-viestin hiihtopiiri	Osallistujat vuonna 2005	Osallistujat vuonna 2006
Etelä-Karjala	10	9
Etelä-Pohjanmaa	19	21
Helsinki	5	4
Häme	8	9
Kainuu	21	15
Keski-Pohjanmaa	9	9
Keski-Suomi	14	6
Kymenlaakso	8	5
Lahti	8	3
Lappi	21	15
Länsi-Pohja	9	3
Pohjois-Karjala	11	11
Pohjois-Pohjanmaa	28	21
Pohjois-Savo	16	16
Satakunta	6	5
Suur-Savo	8	0
Uusimaa	9	5
Varsinais-Suomi	10	5
Yhteensä	212	159

Valio-viestien tapahtumapaikkoina toimivat siis hiihtomaan tyyppiset ympäristöt. Hiihtomaa on järjestelty sellaiseksi paikaksi, että lapset voivat leikkiä samanlaisessa ympäristössä, missä hiihto vapaa-ajan liikuntamuotona syntyi. Se on rakennettu niin, että voimia, jotka aikoinaan loivat urheilun, voidaan vapaasti ilmentää. Hiihtomaan pyrkimyksenä on viedä hiihtoa kohti entistä ja luonnollista ympäristöä. (Flemmen 1991, 81; Flemmen 1992, 39) Hiihtomaaksi voidaan luonnehtia aluetta, jossa tasaiselle ja mäkeen muotoillut toimintapaikat muodostavat järjestelmän, joka mahdollistaa hiihdossa tarvittavien perustaitojen kehittymisen sekä eri lajikohtaisten taitojen omaksumisen omaehtoisesti. Näitä paikkoja voivat olla esimerkiksi monipuoliset seikkailuhenkiset latuverkostot, halsterit, nousut, urku- ja aaltoladut, pienet pujottelurinteet ja hyppyrit. Toiminta hiihtomaassa tapahtuu lasten omilla ehdoilla. Kiehtova ympäristö houkuttelee lapset toimintaan ja maastonmuodot ottavat opettajan roolin. Lapset voivat itse organisoida ja tehdä sääntöjä sekä valita monista ja monentasoisista suorituspaikoista. (Backman,

Jylhä, Lindfors & Seppänen 1999) Rannankarin ja Vihmalon tutkimuksessa lähes kaikki viidennen ja kuudennen luokan oppilaat pitivät hiihtomaassa pidettyjä koulun liikuntatunteja mukavampana kuin heidän muita hiihtotunteja. Kiinnostava ympäristö ohjasi lapsia itseään kokeilemaan sekä oppimaan fyysisiä taitoja ilman opettajan opastusta ja organisointia. Hauskinta toimintaa hiihtomaassa oli mäkihyppy, mäen laskeminen ja aaltoladulla laskeminen. Kaikissa näissä suorituksissa oppilaita motivoi oman valinnan mahdollisuus, vaikeustaso sekä kiehtova suorituspaikka. Hiihtomaan avulla hiihdosta on mahdollisuus tehdä iloinen asia. (Rannankari & Vihmalo 1993, 113–114)

2.2.2 Muita kouluhiihtotapahtumia

Vuonna 2007 järjestettiin entistä Valio-viestiä vastannut kouluhiihtotapahtuma. Sen nimenä oli ”Koululaisviestit 2007”. Säännöt noudattelivat pääosin Valio-viestin sääntöjä, muutama piiri teki joitakin sääntökokeiluja. Tapautumaan osallistui yhteensä 66 joukkuetta. Piireittäin osallistuvia joukkueita oli seuraavasti: Etelä-Karjala 11, Helsinki 2, Kainuu 10, Keski-Pohjanmaa 6, Kymenlaakso 5, Keski-Suomi 8, Länsi-Pohja 5, Pohjois-Pohjanmaa 13 ja Satakunta 6 joukkuetta. Valtakunnallista loppukilpailua ei järjestetty. (Suomen Hiihtoliitto 2007)

Suomen hiihtoliitto organisoï vuonna 2007 oppilaiden hiihtoon motivoimiseksi koululaisten kansanhiihtoa. Sen perusajatuksena oli kirjata koululuokan neljän viikon aikana suorittamat hiihtokilometrit. Hiihtomassa yksi luokkatunti vastasi 2–3 kilometriä. Samasta koulusta saattoi osallistua Kansanhiihtoon usealta luokalta. Osallistujien kesken arvottiin erilaisia palkintoja. Vastaavanlaisia järjestelyjä on organisoitu myös aiempina vuosina. (Suomen Hiihtoliitto 2007)

3 LIIKUNTAMOTIVAATIO

Motivaatio on yksi tämän tutkimuksen keskeisistä käsitteistä. Motivaatiota on kirjallisuudessa määritelty hyvin monin eri tavoin. Deci ja Ryan (1985) kuvaavat motivaation syyksi, joka saa ihmisen käyttäytymään tietyllä tavalla. Roberts (1992) sanoo motivaation antavan suunnan ja energian ihmisten toiminnalle. Schillingin ja Gubelmannin (1995) mukaan motivaatio on linkki tarpeiden ja tavoitteiden välillä. Weussin ja Chaumetonin (1992) määrittelyn mukaan motivaation suunta ja intensiivisyys eivät ole riittäviä, vaan siihen pitäisi kuulua myös käyttäytymisen pysyvyyden ulottuvuus. Motivaatio kohdistuu toiminnan aloittamiseen, suuntaamiseen ja pysyvyyteen.

Liikuntamotivaatiolla tarkoitetaan sitä syytä, mikä saa ihmiset liikkumaan. Motiiveja on tutkittu erityisen paljon urheilun ja liikunnan harrastamisen näkökulmasta. Tutkimusten mukaan ei ole olemassa yhtä ratkaisevaa tekijää, jolla voitaisiin selittää yksilön motiiveja liikunnan harrastamiseen. Lintusen (2002) mukaan yleisimpiä motivoivia tekijöitä liikuntaan ovat yhteenkuuluvuuden tunne, onnistumisen tunteen saavuttaminen, oppimisen ja osaamisen tunne sekä liikunnan terveyttä edistävät vaikutukset. Liikuntamotiivien tärkeysjärjestys vaihtelee iän mukaan. Aikuisille tärkeitä motiiveja ovat liikunnan terveyttä edistävät vaikutukset, kun taas lasten liikunnan harrastamiseen niillä ei ole vaikutusta. (Lintunen 2002, 29) Lapsen liikuntamotivaatio käynnistyy kognitiivisesti tai emotionaalisesti. Liikuntamotivaation virittäytyessä kognitiivisesti lapsi tiedostaa liikunnan merkityksen itselleen. Hän asettaa itselleen tavoitteita, joihin hän liikunnan avulla pyrkii. Tällainen tavoite voi olla palkinnon saaminen kilpailun jälkeen. Liikuntamotivaation käynnistyessä emotionaalisesti lapsi pyrkii liikunnan avulla saavuttamaan tiettyjä tunnekokemuksia. Myönteiset tunnetilat ovat toiminnan kannalta tärkeitä ja ne lisäävät lapsen motivaatiota. (Sarlin 1995, 55)

Nykyisin motivaatiotutkimus keskittyy erityisesti sisäsyntyisen motivaation tutkimiseen ja niihin sosiaalis-kognitiivisiin prosesseihin, joissa tutkitaan sosiaalisen ympäristön vaikutuksia motivaatioon. Tällaisia sosiaalis-kognitiivisia teorioita ovat muun muassa itsemääräämisteoriat, tavoiteorientaatioteoria, koetun pätevyyden teoria sekä teoria sisäisestä ja ulkoisesta motivaatiosta. (Liukkonen, Jaakkola & Suvanto 2002, 28) Tässä

tutkimuksessa lasten liikuntakäyttäytymistä ja siihen liittyvää motivaatiota tutkitaan erityisesti itsemääräämisteorian (Deci & Ryan 2000) ja tavoiteorientaation (Nicholls 1989) näkökulmasta.

3.1 Itsemääräämisteoria

Itsemääräämisteoria on yksi eniten käytetyistä teorioista nykyajan motivaatiotutkimuksessa. Se koostuu kolmesta psykologisesta perustarpeesta, joita pyritään tyydyttämään vallitsevassa sosiaalisessa ympäristössä. Nämä tarpeet ovat koettu autonomia ja pätevyys sekä sosiaalinen yhteenkuuluvuus. Jos nämä tarpeet tulevat tyydytetyiksi, henkilön itsemäärääminen muodostuu positiiviseksi edesauttaen sisäisen motivaation syntymistä toimintaa kohtaan. (Deci & Ryan 2000) Tämä vaikuttaa positiivisesti henkilön yrittämiseen ja viihtyvyyteen (Standake, Duda & Ntoumanis 2005). Sisäinen motivaatio on kyseessä osallistuttaessa toimintaan itse toiminnan vuoksi. Motiiveina ovat tekemisen ilo ja toiminnasta saadut myönteiset kokemukset. (Liukkonen & Jaakkola 2003, 58–59) Jos koetun autonomian ja pätevyyden sekä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tarpeita ei saada tyydytetyiksi, niin henkilö kokee tekemisen ulkoapäin ohjatuksi (Deci & Ryan 2000). Tämä johtaa ulkoisiin motivaatiotekijöihin ja motivaatio toimintaa kohtaan voi laskea. Seurauksena saattaa olla ahdistuneisuutta ja vähentynyttä yritystä. (Standake ym. 2005) Ulkoisessa motivaatiossa käyttäytymistä ohjaavat ulkoiset tekijät, kuten maine, palkinnot ja rangaistukset (Deci & Ryan 1985).

3.1.1 Koettu autonomia

Koetulla autonomialla tarkoitetaan henkilön mahdollisuutta tehdä omia valintoja ja vaikuttaa omaan toimintaansa (Deci & Ryan 1985). Itsemääräämisteoriassa koettu autonomia on tärkeässä asemassa ja sen määrä ratkaisee, onko yksilön motivaatio sisäistä vai ulkoista. Kun yksilön kokee autonomian tunnetta, hän on toiminnassaan kiinnostunut. Jos toimintaa ohjataan kontrolloidusti ulkopuolelta, mahdollisuudet vaikuttamiseen ovat yksilön ulottumattomissa ja kiinnostus tehtävää kohtaan laskee. Autonomian vaikutusta oppilaiden sisäiseen motivaatioon on tutkittu myös kouluympäristössä. Tutkimukset tukevat väitettä, että opettajien autonomiaa tukevat toimet lisäävät oppilaiden sisäistä

motivaatiota. (Deci & Ryan 2000) Koetulla autonomialla on todettu olevan yhteys myös liikuntatilanteessa viihtymiseen (Soini 2006; Niittylä 2007).

3.1.2 Koettu pätevyys

Koetulla pätevyydellä tarkoitetaan koettua omaa kyvykkyyttä vallitsevassa vuorovaikutuksellisessa ja sosiaalisessa ympäristössä (Deci & Ryan 1985). Itsemääräämisteoriassa koettu pätevyys liittyy ihmisen tuntemaan tyydytykseen omasta oppimisesta. Positiiviset henkilöstä itsestään lähtöisin olevat tuntemukset nousevat tärkeiksi pätevyuden kokemusten kannalta. Jos pätevyyttä ei koeta tehtävästä itsestään tai sitä kontrolloidaan ulkoisesti, ei tehtävään sitoutuminen ole kovin merkittävää. Koettu pätevyys on yhteydessä sisäiseen motivaatioon ja liikunnalliseen aktiivisuuteen. (Deci & Ryan 2000) Koetun pätevyuden on havaittu liittyvän myös liikuntaan osallistumiseen ja fyysiseen aktiivisuuteen (Wallhead & Buckworth 2004). Tässä tutkimuksessa koettua pätevyyttä peilataan tavoiteorientaatioteoriaan, jossa pätevyyttä osoitetaan itsevertailuun tai normatiiviseen vertailuun perustuen.

3.1.3 Sosiaalinen yhteenkuuluvuus

Sosiaalisella yhteenkuuluvuudella tarkoitetaan yksilön pyrkimystä etsiä yhteenkuuluvuuden tunnetta, luontaista tarvetta kuulua ryhmään, tulla hyväksytyksi ja saada miellyttäviä tuntemuksia ryhmässä toimimisesta. Itsemääräämisteoriassa sosiaalinen ilmapiiri on lähtökohta motivaation kehittymiselle. Jos ilmapiiri koetaan pätevyyttä, autonomiaa ja sosiaalista yhteenkuuluvuuden tunnetta tukevaksi, se vaikuttaa itsemääräämistunnetta lisäävästi. Tämä vaikuttaa sisäisen motivaation syntyyn. (Deci & Ryan 2000) Sisäistä motivaatiota lisäävät sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tunnetta tukevat tilanteet. Tilanteet, joissa ei ole sosiaalista yhteenkuuluvuutta, vähentävät sisäistä motivaatiota. (Liukkonen, Jaakkola & Suvanto 2002) Sosiaalisella yhteenkuuluvuudella on todettu olevan yhteys myös liikuntatilanteessa viihtymiseen (Soini 2006; Niittylä 2007).

3.2 Tavoiteorientaatioteoria

Tavoiteorientaatioteoria on suosituin lähestymistapa motivaation tutkimiseen urheilun ja liikuntakasvatuksen alueella (Roberts 2001, 10). Suoritusmotivaation tavoiteorientaatiomalli kuuluu sosiaaliskognitiivisiin motivaatioteorioihin. Yksilön vuorovaikutteista toimintaa ohjaava koetun pätevyyden osoittaminen on yksi tavoiteorientaatioteorian tärkeä lähtökohta. Tavoiteorientaatioteoria erottuu kahdeksi eri perspektiiviksi; tehtävä- ja kilpailuorientaatioiksi. Nämä orientaatiot määräävät, miten menestyminen koetaan erilaisissa suoritusympäristöissä. Suuntautuneisuus tehtävä- tai kilpailuorientaatioon määrää myös sen, miten pätevyys koetaan erilaisissa tilanteissa ja suorituksissa. (Nicholls 1989)

Tehtäväsuuntautuneet henkilöt kokevat pätevyyttä silloin kun he kehittyvät omissa taidoissaan, yrittävät kovasti, tekevät yhteistyötä toisten oppilaiden kanssa tai oppivat uuden suoritustekniikan. Pätevyyden kokeminen ei ole tällöin riippuvainen toisten oppilaiden suorituksista, vaan oma kehittyminen ja yrittäminen riittävät onnistumisen ja tyytyväisyyden kriteereiksi. Näin myös liikuntataidoiltaan heikommat oppilaat voivat saada elämyksiä urheilemisesta. (Duda 2001; Nicholls 1989) Tehtäväsuuntautuneet ihmiset keskittyvät enemmän omiin suorituksiinsa ja niiden parantamiseen ja oppimisprosessiin, eivätkä niinkään vertaa omia suorituksiansa toisten tuloksiin (Liukkonen 1998, 15). Tehtäväsuuntautuneet ihmiset uskovat, että kovalla työllä ja harjoittelulla on mahdollista saavuttaa menestystä. Tehtäväsuuntautuneisuuden on todettu olevan yhteydessä viihtyvyyteen sekä lisääntyneeseen kiinnostukseen ja positiiviseen suhtautumiseen liikuntaa kohtaan. (Duda & Whitehead 1998, 28)

Kilpailusuuntautuneet henkilöt kokevat pätevyyttä silloin, kun he voittavat toiset tai menestyvät tehtävissään verrattuna toisiin (Nicholls 1989). Kilpailusuuntautuneet henkilöt eivät nauti itse toiminnasta ja usein he kokevat huonommuuden tunnetta, jos he eivät menesty. Mitä enemmän henkilö on kilpailusuuntautunut, sitä enemmän hän kokee, että kilpailullisen menestymisen tulee tukea hänen itsetuntoaan ja tehdä hänestä suosittu muiden keskuudessa. (Duda 1992, 82) Kilpailusuuntautuneisuudessa yrittäminen ei takaa onnistumisen tunnetta, koska pätevyyden kriteerit ovat vertailuun perustuvia eivätkä ole omassa kontrollissa. Kilpailusuuntautuneisuuden oletetaan olevan yhteydessä korkeaan

osallistumismotivaatioon vain, jos henkilön tehtäväsuuntautuneisuus on samaan aikaan korkea. (Roberts 2001) Kilpailusuuntautuneisuuden on todettu olevan yhteydessä lisääntyneeseen ahdistuneisuuteen (Duda & Whitehead 1998, 28).

Ihminen voi myös olla voimakkaasti sekä tehtävä- että kilpailusuuntautunut. Tutkimukset ovat osoittaneet, että nämä kaksi suuntausta voivat olla toisistaan riippumattomia. (Liukkonen 1998, 17) Liikuntakokemuksen kannalta oleellista on näiden kahden suuntautuneisuuden suhde. Motivaatiossa ei ole ongelmia, jos tehtäväsuuntautuneisuus on riittävän korkea. Motivaatio-ongelmia voi esiintyä, jos tehtäväsuuntautuneisuus on kilpailusuuntautuneisuutta heikompi, etenkin jos koettu pätevyys on samalla alhainen. (Roberts 2001)

3.2.1 Lasten tavoiteorientaatio

Alle 10-vuotiailta ei pystytä mittaamaan tavoiteorientaatiota, koska lasten käsitys kyvykkyydestä ja yrityksestä ei vielä ole eriytynyt. Lapset alkavat ymmärtää omaa kyvykkyyttään vasta noin 12 vuoden iässä. (Nicholls 1989) 9–10 vuotiaat lapset ovat tehtäväsuuntautuneita, koska heidän kognitiivinen kehityksensä ei ole vielä sillä tasolla, että he voisivat kokea kilpailusuuntautuneisuuden vaiheen. Tuossa iässä lapset eivät systemaattisesti vertaile toisiaan, mutta jo 11–12 vuotiaat lapset voivat olla hyvin kilpailusuuntautuneita. Tällöin lapsella on oltava kyky arvioida omaa ja vastustajan suoritusta. (Duda 1993) Amerikkalaisen 10–12 vuotiaisiin baseballia harrastaviin poikiin kohdistuneen tutkimuksen mukaan tehtäväsuuntautunut henkilö yrittää kilpailun aikana kovasti ja kilpailusuuntautunut haluaa näyttää kykynsä. Vahvasti tehtäväsuuntautuneilla lapsilla havaittiin yhteys taidon ja yrittämisen välillä, kun taas kilpailusuuntautuneilla tätä yhteyttä ei ollut. (Boyd ja Gallagher 1994, 411–424) Tässä tutkimuksessa tutkittavat lapset ovat viidesluokkalaisten eli noin 11 vuotiaita.

Roberts ja Treasure (1995) tutkivat 9–14 vuotiaiden lasten tavoiteorientaatioita. Pojat olivat tyttöjä voimakkaammin kilpailuorientoituneita. (Roberts & Treasure 1995) Pojat ovat selvästi kilpailullisempia kuin tytöt ja pojat kokevat suoritustilanteet kilpailullisempina (Liukkonen, Telema, Jaakkola & Sepponen 1997). Suomalaisen

koululiikuntaa tutkittaessa yhdeksäsluokkalaisten tyttöjen on todettu olevan poikia enemmän tehtäväsuuntautuneita, ja poikien on havaittu olevan tyttöjä enemmän kilpailusuuntautuneita. (Jaakkola 2002)

3.2.2 Lasten ja heidän vanhempiensa tavoiteorientaation suhde

Lapsen tavoiteorientaatio kehittyy hänen ollessa vuorovaikutuksessa sosiaalisen ympäristön kanssa. Lapsille tärkeiden ihmisten, kuten vanhempien, merkitys on suuri lasten tavoiteorientaation kehityksessä. (Duda 1993) Hyvin kilpailullisten vanhempien mielestä lapsi saavuttaa menestystä, kun hän on parempi kuin toiset ja kun hän voittaa usein. Vähän kilpailulliset vanhemmat uskovat, että lapsi menestyy hänen tullessa toimeen muiden kanssa. Tehtäväorientoituneiden vanhempien käsitykset lastensa menestyksestä vaihtelevat enemmän ja he saattavat myös vertailla lasta muihin sekä odottaa voittoa. Olennaista lapsen tavoiteorientaation kehittymiselle on se, kuinka paljon vanhemmat painottavat lapsen omaa kehitystä ja menestymistä. (Roberts, Treasure & Hall 1994) Vanhempien koettu tavoiteorientaatio on havaittu lapsen tavoiteorientaation suurimmaksi ennustajaksi (Ebbeck ja Becker 1994). Vanhemmat arvioivat lapsensa olevan enemmän kilpailusuuntautuneita ja vähemmän tehtäväsuuntautuneita, kun he todellisuudessa ovat. Tästä johtuen vanhemmat näyttävät tuovat enemmän kilpailusuuntautuneisuutta kun tehtäväsuuntautuneisuutta lastensa urheiluun. (Duda 1993) Liukkosen (1998) tutkimuksen mukaan lasten kokema vanhempien kilpailullisuus on yhteydessä lasten kilpailullisuuteen urheilussa ja alentuneeseen viihtyvyyteen liikuntatilanteissa. Liukkosen tutkimuksessa (1998) samoin kuin tässä tutkimuksessa lapset arvioivat kokemaansa vanhempiensa tavoiteorientaatiota lastensa suhteen eli sitä, mitä lapsi uskoo vanhempiensa kokevan tärkeäksi lapsensa menestyksessä tavoiteorientaatioteorian kehityksessä.

4 MOTIVAATIOILMASTO

Motivaatioilmastolla tarkoitetaan tilanteen psykologista ilmapiiriä toiminnassa jatkamisen ja psyykkisen hyvinvoinnin näkökulmasta (Liukkonen & Jaakkola 2003, 69).

Motivaatioilmastoon vaikuttavat kaikki esimerkiksi kouluhiihtotapahtumassa tapahtuvat vuorovaikutustilanteet (Roberts 1992). Motivaatioilmastosta voidaan erottaa neljä ulottuvuutta, jotka ovat tehtäväilmasto, kilpailuilmasto, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ilmasto ja autonomiailmasto (Soini, Liukkonen & Jaakkola 2004). Taulukossa 2 esitetään näiden ulottuvuuksien teoreettiset sisältöalueet (Soini 2006, 32).

TAULUKKO 2 Motivaatioilmaston ulottuvuuksien teoreettiset sisältöalueet (Soini 2006, 32)

Ulottuvuus	Osioiden sisältö
Tehtäväilmasto	Omien taitojen parantaminen ja niissä edistyminen, parhaansa yrittäminen, virheet nähdään osana oppimista, uuden oppiminen, omien taitojen parantaminen (1)
Kilpailuilmasto	Kilpailu ja vertailu suhteessa toisiin, paremmuuden näyttäminen, paremmin onnistumisen tärkeys, normatiivinen vertailu (1)
Autonomia	Valinnan vapaus ja mahdollisuus, vaikuttamisen mahdollisuus toiminnan toteuttamiseen, päätösvalta yhteisiin asioihin (2)
Sosiaalinen yhteenkuuluvuus	Ryhmänä toiminen, yhtenäisyys toiminnassa, ”yhteen hiileen puhaltaminen”, ryhmän yhtenäisyys (3)

1) Ames & Archer (1988), 2) Deci & Ryan (1985), 3) Deci & Ryan (2000).

Motivaatioilmastolla on tärkeä vaikutus urheilijan käsitykselle omasta kyvykkyydestään. Yksilön omalla kokemuksella motivaatioilmastosta on vaikutusta siihen, miten hän suhtautuu onnistumisiin ja epäonnistumisiin. (Soini 2006) Kokemus motivaatioilmastosta on yksilöllinen vaihdellen ryhmän sisällä paljon siinä, minkälaiseksi urheilijat kokevat saman motivaatioilmaston (Liukkonen 1998). Tytöt ovat tutkimusten mukaan kokeneet saman motivaatioilmaston enemmän tehtäväsuuntautuneena kuin pojat, jotka ovat

vastavuoroisesti kokeneet saman ilmaston enemmän kilpailusuuntautuneena. (Kokkonen 2003)

Lasten urheilussa motivaatioilmastolla on yhteys moneen tekijään. Tehtäväsuuntautunut ilmasto on yhteydessä lasten viihtymiseen, liikunnalliseen aktiivisuuteen, sisäiseen motivaatioon, halukkuuteen osallistua liikuntaan, koettuun pätevyYTEEN ja ahdistuksen vähenemiseen. Kilpailuilmastolla on vastaavasti yhteys lasten ahdistuneisuuden ja ulkoisen motivaation lisääntymiseen, alhaiseen viihtymiseen, kilpailusuuntautuneeseen tavoiteorientaatioon sekä alhaiseen sisäiseen motivaatioon liikuntaa kohtaan. (Liukkonen 1998; Biddle, Soos & Chatzisarantis 1999; Cury, Biddle, Sarrazin & Famose 1997; Papaionnopolu & Kouli 1999) Tehtävä- ja kilpailusuuntautuneet ilmastot eivät sulje toisiaan pois vaan ne voivat myös toimia rinnakkain (Jaakkola & Eloranta 2002).

Liikuntatapahtumien tehtäväsuuntautunutta ilmastoa korostamalla on positiivisesti voitu vaikuttaa parantuneeseen viihtymiseen, koettuun pätevyYTEEN, sisäiseen motivaatioon ja itsemääräämismotivaatioon (Digelidis 2000; Jaakkola 2002). Soinin (2006) tutkimuksen mukaan 14–15 vuotiaat, joilla on alhainen koululiikuntanumero, viihtyvät paremmin ja olivat aktiivisempia koulun liikuntatunnin ilmastossa, jossa korostuu voimakas tehtäväsuuntautuneisuus. Kiitettävän tai erinomaisen liikuntanumeron omaavat oppilaat, jotka kokivat tehtäväsuuntautuneisuuden alhaiseksi, viihtyivät heikommin ja olivat fyysisesti vähemmän aktiivisia. Viihtyminen oli parasta niillä oppilailta, jotka kokivat liikuntatuntien ilmaston voimakkaasti tehtäväsuuntautuneeksi riippumatta kilpailuilmaston voimakkuudesta. (Soini 2006) Tehtäväsuuntautunut motivaatioilmasto ennustaa myös sosiaalista yhteenkuuluvuutta (Niittylä 2007).

5 EMOTIONAALISET KOKEMUKSET LIKUNNASSA

Liikuntakokemukset koostuvat nautinnon tunteesta, palkkiojärjestelmistä, pätevyiden kokemuksista ja tunnetiloista, joita liikunnassa koetaan (Fox 1998). Elämykset ovat aina subjektiivisia kokemuksia, eikä niitä voi antaa toiselle vaan ne täytyy kokea itse.

Liikuntakokemusten ja -elämysten etsintää tulee pitää haasteena, jotta voidaan saada aikaisemmin liikunnasta kiinnostumattomia ihmisiä liikkumaan. (Sironen 1989) Oppilaat, jotka ovat saaneet liikunnasta positiivisia elämyksiä ja kokemuksia, haluavat oppia uutta ja ottavat haasteita vastaan. He ovat kiinnostuneet liikunnasta sinänsä. Negatiivisia kokemuksia omaavilla lapsilla ja nuorilla on havaittu suojautumista: he ottavat vastaan helppoja tehtäviä ja kokevat tekevänsä niitäkin opettajan pakottamina. (Sarlin 1995, 106)

Tämän tutkimuksen kohdejoukkona ovat peruskoulun viidesluokkalaiset eli noin 11-vuotiaat. Tuossa iässä on tarvetta onnistumisen elämyksiin suorituksissa ja sosiaalisissa suhteissa. (Erikson 1963) Kognitiiviset säätelystrategiat ovat kehitysvaiheessa ja tunne-elämä on epävakainen, vaihteleva, usein rauhaton ja ahdistunut (Underwood 1997; Aho & Laine 1997). 11-vuotias ymmärtää monimutkaisia tunteita ja tunteiden kokemisessa voidaan havaita selviä yksilöllisiä eroja esimerkiksi voimakkuuden, keston, heräämisen nopeuden, vakauden tai epävakauden sekä tunnereaktion palautumisen suhteen (Aho & Laine 1997; Thompson 1994). Tässä tutkimuksessa tunnetiloista kohteina ovat viihtyminen ja jännittyneisyys.

5.1 Viihtyminen

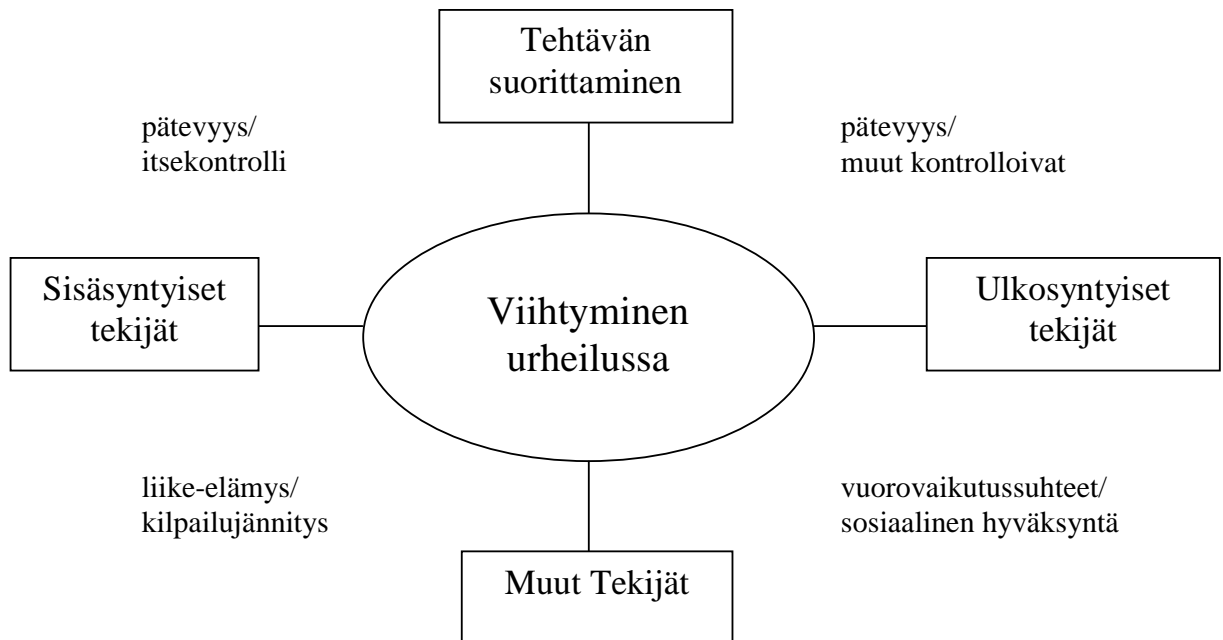
Viihtymien on yksi tärkeistä tekijöistä selitettäessä liikunnan parissa saatavia kokemuksia ja osallistujien motivaatioita liikuntaan (Wankel 1993). Viihtyminen on monitahoinen ilmiö ja sitä on määritelty usealla eri tavalla, mutta yhteisinä piirteinä näissä määrittelyissä toistuu positiiviset tunteet, jotka syntyvät sosiaalisissa tilanteissa tai henkilökohtaisen kokemuksen tuloksena (Kimiecik & Harris 1996). Viihtyminen käsittää positiivisia kokemuksia ja tunteita kuten nauttimisen, ilon, pitämisen ja hauskuuden (Scanlan, Carparter, Lobel & Simons 1993). Viihtyminen liikunnassa voidaan nähdä sellaiseksi positiiviseksi tunnetilaksi, jota koetaan urheilussa ja liikunnassa. Näitä tuntemuksia voivat

olla esimerkiksi hauskuus, pätevyiden tunne, jännitys ja mielihyvä. (Liukkonen 1998)
Tässä tutkimuksessa viihtymistä tarkastellaan itsemääräämisteorian näkökulmasta ja siinä viihtyminen nähdään seurauksena sisäisestä motivaatiosta (Deci & Ryan 1985).

Viihtyminen liikunnassa ei kuitenkaan tarkoita samaa asiaa kun sisäinen motivaatio. Liikunnan parissa voi viihtyä, vaikka se ei olisi sisäisesti motivoivaa ja myös liikuntaan ulkoisesti motivoivat tekijät saattavat lisätä viihtymistä. Viihtyminen on kuitenkin tärkein yksittäinen motivaatiotekijä. (Scanlan & Simons 1992, 202–204)

Liukkonen tutkimuksen mukaan liikunnassa viihtyminen on tärkeä asia lasten ja nuorten liikuntaan osallistumisen kannalta. Lasten saamaa nautintoa liikunnasta voivat selittää korkea autonomian taso ja emotionaalinen jännitys. Tutkimuksessa voimakkaimmin lasten viihtymiseen urheilussa vaikutti tehtäväsuuntautunut motivaatioilmasto. Alhainen koettu pätevyys ei ollut yhteydessä alhaiseen viihtymiseen, jos ilmasto koettiin tehtäväsuuntautuneeksi. (Liukkonen 1998) Koulun liikuntatunneilla pojat viihtyvät paremmin kuin tytöt (Carroll & Loumidis 2001; Soini 2006).

Viihtymistä urheilussa kuvaa Scanlanin ja Simonsin (1992) esittelemä kaksisuuntainen malli, joka on esitelty kuviossa 1. Sen mukaan urheilussa viihtymiseen vaikuttavat sisäsyntyiset tekijät, ulkosyntyiset tekijät, tehtävän suorittaminen ja muut tekijät. Sisäsyntyisillä tehtävän suorittamiseen vaikuttavilla tekijöillä tarkoitetaan itse liikuntasuoritukseen vaikuttavia pätevyiden ja itsekontrollin tunteita, joita henkilö itse pystyy vahvistamaan. Sisäsyntyiset muut tekijät kuvaavat esimerkiksi kilpailujännitystä, liike-elämyksiä ja muita niitä tilanteen kokemiseen vaikuttavia tekijöitä, joita urheilija kokee suoritusta tehdessään. Ulkoisilla tehtävän suorittamiseen vaikuttavilla tekijöillä tarkoitetaan muiden, esimerkiksi opettajan, palautteesta aiheutuvia onnistumisen ja pätevyiden tuntemuksia. Ulkosyntyiset muut tekijät liittyvät itse suorituksen ulkopuolisiin tekijöihin. Tällaisia ovat esimerkiksi ryhmän vuorovaikutus ja kavereiden sosiaalinen hyväksyntä. (Scanlan & Simons 1992)

KUVIO 1. Liikunnassa viihtymisen malli (Scanlan & Simons 1992)

5.2 Suoritusahdistus

Ahdistus on tila, joka syntyy kun aktiviteetin haaste koetaan suurempana kuin omat kyvyt ja taidot (Csikzentmihalyi 1988). Ahdistuneisuutta kuvataan myös epämiellyttävänä emotionaalisena tilana, johon kuuluu jännitystä, pelkoa ja huolestuneisuutta.

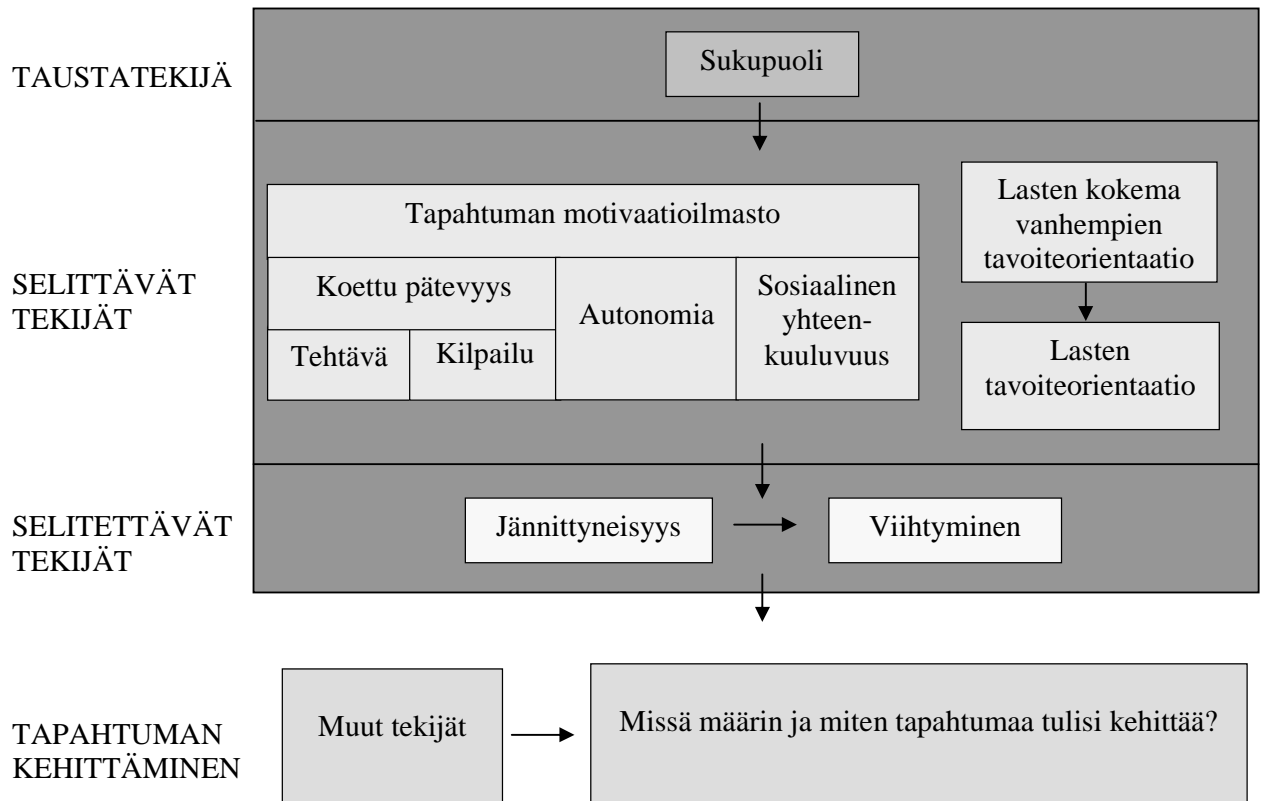
Piirreahdistuneisuudella tarkoitetaan melko pysyvää persoonallista ahdistumistaipumusta. Tilanneahdistuneisuus on epävakaa ilmiö, joka syntyy ulkoisen vaaran uhatessa ja vaihtelee tilanteen sekä henkilön mukaan. Tilanneahdistuneisuus on subjektiivisesti koettu hetkellinen tunne, jonka voimakkuus vaihtelee sen mukaan miten uhkaavaksi henkilö tilanteen kokee. (Spielberger 1972) Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi kouluhiihtotapahtuma. Ahdistuneisuus on elämyksellinen jännitystila (Koppinen & Ojanen 1980; Wolman 1979). Tässä tutkimuksessa ahdistuneisuutta tutkitaan jännittyneisyyden synonyymina.

Tilanteeseen voi liittyä tekijöitä, jotka vaikuttavat ahdistuneisuuteen. Liikuntatilanteissa ahdistuneisuutta lisääviä tekijöitä voivat olla esimerkiksi kilpailutilanne, katsojat, outo

tilanne ja ympäristö sekä opettajan suhtautuminen. (Singer 1980) Liika kilpailullisuus voi aiheuttaa lapselle paineita ja turvattomuuden tunnetta (Ilmarinen 1983). Lapsilla voi esiintyä ahdistusta ennen kilpailua, jos hän aavistaa omien kykyjen riittämättömyyden. Samoin koetut heikot kyvyt voivat lisätä ahdistusta kilpailun aikana tai sen jälkeen. (Scanlan & Passer 1979) Tyttöjen on todettu ahdistuvan poikia herkemmin liikuntaan liittyvissä kilpailutilanteissa (Ilmarinen 1983; Telema 1983). Kroteen (1980) mukaan tytöt ovat juuri ennen kilpailua ahdistuneempia kuin pojat. Kalmarin ja Lampisen (1996) tutkimuksen mukaan ala-asteen viidennen ja kuudennen luokan oppilaiden liikuntatunneilla eniten ahdistusta aiheutti oppilasryhmän sosiaalinen ilmapiiri. Myös heikot fyysiset ja motoriset kyvyt aiheuttivat ahdistuneisuutta. (Kalmari & Lampinen 1996)

6 TUTKIMUSONGELMAT JA TUTKIMUKSEN TOOREETTINEN VIITEKEHYS

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää piirikohtaisen kouluhiihtotapahtuman kehittämistarpeita ja kehittämistä. Tutkimuksessa tutkittiin myös osallistujien lasten tapahtumassa kokemaa viihtyvyyttä ja jännittyneisyyttä. Selittävinä tekijöinä olivat tapahtuman motivaatioilmasto ja osallistujien tavoiteorientaatio sekä osallistujien kokema vanhempien tavoiteorientaatio lastensa suhteen. Tutkimuksen keskeiset käsitteet on esitetty tutkimuksen teoreettisessa viitekehysessä (kuvio 2).

Kuvio 2. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys

Kuvailevat tutkimusongelmat:

1. Millaiseksi osallistuvat lapset ja opettajat kokevat piirikohtaisen kouluhiihtotapahtuman motivaatioilmaston?
 - 1.1 Millaisia eroja motivaatioilmaston kokemisessa esiintyy tyttöjen ja poikien välillä?

Hypoteesi: Tytöt kokevat motivaatioilmaston enemmän tehtäväsuuntautuneeksi kuin pojat ja pojat kilpailullisemmaksi kuin tytöt (Kokkonen 2003).

2. Millainen on osallistuvien lasten viihtyminen piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa?
 - 2.1 Millaisia eroja viihtymisessä esiintyy tyttöjen ja poikien välillä?

Hypoteesi: Pojat viihtyvät tyttöjä enemmän (Soini 2006).

3. Millainen on osallistuvien lasten jännittyneisyys piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa?
 - 3.1 Millaisia eroja jännittyneisyydessä esiintyy tyttöjen ja poikien välillä?

Hypoteesi: Tytöt ovat jännittyneempiä kuin pojat (Telema 1983; Krotee 1980).

4. Millainen tavoiteorientaatio piirikohtaiseen kouluhiihtotapahtumaan osallistuvilla lapsilla on?
 - 4.1 Millaisia eroja tavoiteorientaatiossa esiintyy tyttöjen ja poikien välillä?

Hypoteesi: Tytöt ovat enemmän tehtäväsuuntautuneita kuin pojat (Duda 1989).

Hypoteesi: Pojat ovat enemmän kilpailusuuntautuneita kuin tytöt (Jaakkola 2002).

5. Millaiseksi piirikohtaiseen kouluhiihtotapahtumaan osallistuvat lapset kokevat vanhempiensa tavoiteorientaation?
 - 5.1 Onko vanhempien tavoiteorientaation kokemisessa eroja tyttöjen ja poikien välillä?

6. Missä määrin osallistuvat opettajat ja piiripäälliköt ovat tyytyväisiä piirikohtaiseen kouluhiihtotapahtumaan?

7. Miten piirikohtaista kouluhiihtotapahtumaa tulisi kehittää osallistuvien opettajien ja piiripäälliköiden mielestä?

Selittävät tutkimusongelmat:

8. Millainen on autonomian, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden sekä tehtävä- ja kilpailusuuntautuneen ilmaston yhteys osallistuvien lasten viihtymiseen ja jännittämiseen piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa?

Hypoteesi: Lapset, jotka kokevat paljon sosiaalista yhteenkuuluvuutta, autonomiaa sekä tehtäväsuuntautuneisuutta viihtyvät paremmin kuin oppilaat, jotka kokevat vähän näitä ilmastotekijöitä (Soini 2006).

9. Millainen on osallistuvien lasten tavoiteorientaation yhteys lasten viihtymiseen ja jännittämiseen piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa?

Hypoteesi: Tehtäväsuuntautuneisuus on yhteydessä liikunnassa viihtymiseen (Duda & Whitehead 1998).

10. Millainen on piirikohtaiseen kouluhiihtotapahtumaan osallistuvien lasten kokeman vanhempien tavoiteorientaation yhteys lasten tavoiteorientaatioon?

Hypoteesi: Lasten kokema vanhempien kilpailullisuus on yhteydessä lasten kilpailullisuuteen liikuntatilanteissa (Liukkonen 1998).

11. Millainen on osallistuvien lasten kokeman vanhempien tavoiteorientaation yhteys oppilaiden viihtymiseen ja jännittämiseen piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa?

Hypoteesi: Lasten kokema vanhempien kilpailullisuus on yhteydessä lasten alentuneeseen viihtyvyyteen liikuntatilanteissa (Liukkonen 1998).

12. Millainen on piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa jännittämisen yhteys viihtymiseen tapahtumaan osallistuvilla lapsilla?

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimus kohdistui vuoden 2006 Valio-viestin piirikilpailujen hiihto-osuuksille osallistuneisiin lapsiin, joista puolet oli tyttöjä ja puolet poikia. He olivat peruskoulun viidesluokkalaisia eli noin 11–vuotiaita. Lisäksi tutkimuksen kohdejoukkoon kuuluivat tapahtumaan osallistuneet opettajat ja piiripäälliköt. Kysely kattoi Suomen kaikki 18 hiihtopiiriä (taulukko 1). Suur-Savon piirissä tapahtumaa ei järjestetty osanottajien vähyyden vuoksi. Tutkimukseen siis osallistui lopulta 17 piiriä.

7.1 Aineiston keruu

Aineisto kerättiin kyselylomakkeiden avulla (liite 1). Kaikki Valio-viestiin osallistuneet opettajat saivat vuoden 2006 piirikilpailun jälkeen kyselyn, johon he vastasivat itse ja teettivät kyselyn hiihto-osuuksille osallistuneille lapsille. Piiripäälliköt saivat omat kyselylomakkeensa. Tapahtuman ja kyselykaavakkeiden saamisen välinen aika vaihteli hiihtopiireittäin ollen kuitenkin viikon ja kuukauden väliltä. Lasten, opettajien ja piiripäälliköiden kyselykaavakkeet olivat keskenään hieman erilaisia.

Lapsille suunnattuja kyselyjä lähetettiin postitse 954 kpl. Takaisin tuli 535 kpl eli vastausprosentiksi saatiin lasten osalta 56.1 %. Vastanneista lapsista puolet oli tyttöjä (n=269) ja puolet poikia (n=264). Opettajille tehtyjä kyselykaavakkeita lähetettiin postitse 159 kpl. Vastauksia saatiin 96 kpl eli 60.4 % opettajista vastasi kyselyyn. Piiripäälliköille muokattuja kyselylomakkeita lähetettiin postitse 17 kpl. Takaisin tuli 14 kpl, jolloin päälliköiden vastausprosentiksi muodostui 82.4 %. Koko kyselyn vastausprosentti oli 57.1 %. Vastanneiden opettajien ja piiripäälliköiden kesken arvottiin kolmet maastohiihtosukset. Karhukirjeitä ei lähetetty.

7.2 Tutkimuksessa esiintyvät mittarit

Lasten kyselylomake sisälsi sukupuolta kysyvän kysymyksen, tavoiteorientaatiomittarin lapsille itselleen, tavoiteorientaatiomittarin lasten näkemyksistä heidän vanhemmistaan, jännittyneisyysmittarin, viihtyvyyden mittarin ja Valio-viestin motivaatioilmastoa

kuvanneen mittarin. Opettajien kyselykaavake sisälsi saman motivaatioilmastomittarin ja viihtyvyysmittarin sekä lisäksi kysymyksiä tapahtuman kehittämiseen liittyen.

Piiripäälliköiltä kysyttiin tapahtuman kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Tavoiteorientaatioita selvittäneen kyselyn pohjana oli Robertsinkin, Treasurementin ja Balaquen (1998) tekemä ja Liukkosen (1998) suomentama Perception of Success Questionnaire-mittari (POSQ). Tuon mittarin reliabiliteetti ja validiteetti olivat aikaisemmissa tutkimuksissa osoittautuneet riittäviksi (Liukkonen 1998, Jaakkola 2002). Mittaria päätettiin yksinkertaistaa paljon, koska 11-vuotiaat vastaajat olivat iältään suhteellisen nuoria arviomaan tavoiteorientaatiota. Nichollsin (1989) mukaan alle 10-vuotiailta ei pystytä mittaamaan tavoiteorientaatiota, koska lasten käsitys kyvykkyydestä ja yrityksestä ei vielä ole eriytynyt. Lapset alkavat ymmärtää omaa kyvykkyyttään vasta noin 12 vuoden iässä. Dudan (1993) mukaan 11–12 vuotiailla lapsilla on kyky arvioida omaa ja vastustajan suoritusta. Alkuperäisen 12 väittämän sijaan käytettiin kolmen kohdan mittaria, joihin lapset vastasivat 5-portaisen Likertin asteikon mukaan: 1 = täysin eri mieltä ...5 = täysin samaa mieltä. Lisäksi väittämien sanamuotoja hieman muutettiin. Ensimmäinen väittämä mittasi kilpailusuuntautuneisuutta, kun taas väittämät kaksi ja kolme mittasivat tehtäväsuuntautuneisuuden voimakkuutta. Vastaavia osioita käytettiin myös kun lapsia pyydettiin arvioimaan vanhempiensa tavoiteorientaatiota lapsensa suhteen eli sitä, mitä lapsi uskoo vanhempiensa kokevan tärkeäksi lapsensa menestyksessä tavoiteorientaatioteorian kehityksessä. Liukkosen tutkimuksessa (1998) lapset arvioivat vastaavalla tavalla vanhempiaan.

Lasten jännittyneisyyttä arvioitiin Visual Analogue Scale-mittarilla (VAS). 10 cm janan ääripäät olivat erittäin rauhallinen ja erittäin jännittynyt. Vastaaja vastasi näiden ääripäiden väliin parhaaksi katsomaansa kohtaan oman tuntemuksensa. VAS-janamittari on yleinen lääketieteen, psykologian ja hoitotieteen tutkimuksissa (Dexter & Chestnut 1995). Se on laajasti käytetty kivun, ahdistuneisuuden, psykomotoriikan, elämänlaadun ja mielialan mittaussuunnitelma (Hart & Bond 1995). VAS-janan etuja ovat herkkyys, luotettavuus, yksinkertaisuus, toistettavuus ja yleisyys (Tiplady ym. 1998).

Valio-viestissä viihtymistä kuvaavana mittarina käytettiin neljä väittämää sisältävää Enjoyment in sports scale-mittaria (Scanlan ym. 1993). Mittari on todettu luotettavaksi

suomalaisten jalkapallojunioreiden ja koululaisten viihtyvyyttä tutkittaessa (Liukkonen 1998; Soini 2006). Tähän tutkimukseen väittämien sanamuotoja muutettiin kyseiseen tapahtumaan sopivaksi: 1) Joukkueemme hiihtäjät pitivät Valio-viesti tapahtumasta, 2) Joukkueemme hiihtäjillä oli Valio-viestissä hauskaa, 3) Valio-viesti toi joukkueellemme iloa ja 4) Joukkueemme hiihtäjät nauttivat osallistumisesta Valio-viestiin. Väittämät arvioitiin viisiportaisella Likert-asteikolla.

Valio-viestin motivaatioilmastoa selvittäneenä mittarina käytettiin Soinin (2006) validoimaa koululiikunnan motivaatioilmastomittaria, joka mittaa neljää eri motivaatioilmaston ulottuvuutta: tehtäväsuuntautunutta, kilpailusuuntautunutta, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja autonomiaa tukevaa ilmasto. Mittari muutettiin tähän tutkimukseen sopivaksi. Muutokset koskivat sanamuotoja ja autonomiaa tukevaa ilmasto mitannutta osiota, josta jätettiin kaksi väittämää pois. Mittari pohjautuu teoreettisesti tavoiteorientaatioteoriaan ja itsemääräämisteoriaan (Soini 2006). Väittämät arvioitiin viisiportaisella Likert-asteikolla. Taulukossa 3 on esitetty kunkin ulottuvuuden väittämät. Viihtymistä ja motivaatioilmasto mitanneiden mittareiden väittämät yhdistettiin samaan kyselylomakkeeseen, joka löytyy liitteestä 1.

TAULUKKO 3 Motivaatioilmastomittareiden väittämät

Tehtäväsuuntautunutta motivaatioilmastoa mittaavat väittämät:

- 2. Joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää yrittää parhaansa Valio-viestissä
- 3. Valio-viestissä saamamme kokemukset kannustavat joukkueemme hiihtäjiä harjoittelemaan yhä enemmän
- 4. Valio-viestissä pääasia joukkueemme hiihtäjille oli, että saimme hienon oppimiskokemuksen
- 12. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää yrittää parantaa omia aikaisempia hiihtosuorituksia
- 15. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää jatkaa täysillä yrittämistä, vaikka hiihto-osuus ei sujuisikaan toivotusti

Kilpailusuuntautunutta motivaatioilmastoa mittaavat väittämät:

- 6. Valio-viestiin hiihtäjille oli tärkeää näyttää muille olevansa parempi hiihtäjä kuin toiset joukkueemme hiihtäjät
- 10. Joukkueemme hiihtäjät vertasivat Valio-viestissä suorituksiaan pääsääntöisesti toistensa suorituksiin
- 17. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää onnistua muita joukkueemme hiihtäjiä paremmin
- 20. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjät kilpailivat suorituksissa toistensa kanssa

Koettua sosiaalista yhteenkuuluvuutta mittaavat väittämät:

- 6. Valio-viestiin osallistunut hiihtojoukkueemme oli yhtenäinen valmistautuessamme tähän tapahtumaan
- 9. Hiihtojoukkueemme oli yhtenäinen toimiessaan Valio-viestissä
- 11. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjät todella toimivat yhtenä ryhmänä
- 14. Valio-viestissä kaikki joukkueemme hiihtäjät ”puhalsivat yhteen hiileen”

Koettua autonomiaa mittaavat väittämät:

- 8. Meidän joukkueemme hiihtäjillä oli täysi vapaus päättää osallistuuko Valio-viestiin
 - 13. Meidän joukkueemme hiihtäjillä oli mahdollisuus osallistua joukkueemme viestijärjestyksen suunnitteluun
 - 19. Joukkueemme hiihtäjillä oli mahdollisuus vaikuttaa siihen miten joukkueemme valmistautuu Valio-viestiin
-

Tapahtuman kehittämistä selvittäneet osat sisälsivät viisiportaisia Likert-asteikollisia väittämiä sekä avoimia kysymyksiä. Avoimet kysymykset analysoitiin luokittelemalla vastauksista esiin nousseita asioita erilaisiin ryhmiin. Kaikki avoimet vastaukset löytyvät liitteestä 2.

7.3 Tutkimusaineiston analysointi

Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena, johon oli yhdistetty myös kvalitatiivisia osioita avointen kysymysten muodossa. Kvantitatiivinen aineisto analysoitiin SPSS-ohjelman avulla (SPSS for Windows 14.0).

Tutkimuksen mittareille tehtiin seuraavat luotettavuustarkastelut. Tavoiteorientaatio-, motivaatioilmasto- ja viihtymismittarin pätevyyttä tutkittiin pääakselifaktorianalyysillä. Motivaatioilmaston ja viihtymisen mittareiden reliabiliteettia tutkittiin sisäisen johdonmukaisuuden avulla Cronbachin alfa-kerrointa käyttäen. Tavoiteorientaatiomittarin reliabiliteettia tarkasteltiin Pearsonin korrelaatiokertoimien avulla. Jännittyneisyyttä kuvanneen mittarin luotettavuutta tarkasteltiin kriteerivaliditeetin kautta.

Muuttujien tietoja tarkasteltiin keskiarvojen ja jakaumien avulla. Sukupuolten välisiä eroja tutkittiin t-testeillä. Muuttujien välisiä yhteyksiä analysoitiin Pearsonin korrelaatiokertoimilla. Jännittyneisyydeltään erilaisten ryhmien eroja muiden muuttujien suhteen tutkittiin yksisuuntaisella varianssianalyysillä. Avoimia vastauksia luokiteltiin erilaisiin esiin nousseisiin ryhmiin ja laskettiin ryhmien frekvenssit.

Tutkimuksessa käytettiin seuraavia tilastollisen merkitsevyyden tasoja:

$p < .05^*$ = tilastollisesti melkein merkitsevä

$p < .01^{**}$ = tilastollisesti merkitsevä

$p < .001^{***}$ = tilastollisesti erittäin merkitsevä

8 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUS

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitiin reliabiliteetin ja validiteetin osalta. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen toistettavuutta eli sitä, että tutkimus ei anna sattumanvaraisia tuloksia. Mittauksen reliabiliteetti on hyvä, kun siihen sisältyy mahdollisimman vähän satunnaisvirheitä. Validiteetti taas tarkoittaa tutkimuksen pätevyyttä eli mitataan sitä, mitä on tarkoitus mitata. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004)

8.1 Tavoiteorientaatiomittareiden validiteetti ja reliabiliteetti

Tavoiteorientaatiota tutkittiin tässä tutkimuksessa kahdesta eri näkökulmasta. Ensinnäkin lapsilta kysyttiin heidän omista tavoiteorientaatioista. Tämän lisäksi lapsilta kysyttiin heidän näkemystään äitiensä ja isiensä tavoiteorientaatiosta lapsensa suhteen eli sitä miten lapset kokevat vanhempiensa arvostavan lapsensa pätevyyttä. Mittareiden validiteettia arvioitiin pääakselifaktorianalyysillä. Mittareiden reliabiliteettia arvioitiin väittämien keskinäisten korrelaatioiden avulla.

8.1.1 Lasten tavoiteorientaatiomittarin validiteetti ja reliabiliteetti

Lasten tavoiteorientaatiomittarin validiteettia selvitettiin pääakselifaktorianalyysillä tarkastellen, muodostaako analyysi teoreettisesti oletetut kaksi faktoria (taulukko 4). Oletuksen mukaisesti ensimmäiseen faktoriin latautui ainut kilpailusuuntautuneisuutta kuvannut väittämä. Kaksi muuta väittämää latautuivat selvästi tehtäväsuuntautuneisuuden faktorille. Nämä kaksi faktoria selittivät yhteensä 74.97 prosenttia kokonaisvaihtelusta. Väittämien kommunaliteetit jäivät alhaisiksi, mutta oletettavasti se johtuu faktoreille latautuneiden väittämien vähyydestä. Väittämät päätettiin jättää lopullisiin faktoreihin niiden alhaisista kommunaliteeteista huolimatta.

TAULUKKO 4 Lasten tavoiteorientaatiota kuvaavan mittarin promax-rotatoitu pääakselifaktorianalyysi, painokertoimet, kommunaliteetit (h²) ja ominaisarvot (n=535)

Väittäjä	1	2	3
KILPAILUSUUNTAUTUNEISUUS			
1. Itselleni on tärkeintä, että olen parempi kuin toiset	.35	.04	.12
TEHTÄVÄSUUNTAUTUNEISUUS			
2. Itselleni on tärkeintä, että yritän kovasti	.15	.52	.26
3. Itselleni on tärkeintä, että kehityn omilla taidoillani	.17	.49	.29
Ominaisarvo	1.02	1.23	Yht. 2.25
%-osuus kokonaisvaihtelusta	33.95	41.02	

Lasten tavoiteorientaatiota kuvanneen mittarin reliabiliteettia tarkasteltiin vertaamalla väittämien Pearsonin korrelaatiokertoimia keskenään. Oletuksen mukaisesti kaksi tehtäväsuuntautunutta tavoiteorientaatiota mitannutta väittämää korreloivat erittäin merkittävästi keskenään eikä niistä kumpikaan korreloinut yhden kilpailusuuntautunutta tavoiteorientaatiota mitanneen väittämän kanssa. (taulukko 5). Voidaan olettaa mittarin reliabiliteetin olevan hyvä.

TAULUKKO 5 Lasten tavoiteorientaatiota mitanneiden väittämien keskinäiset Pearsonin korrelaatiokertoimet (n=535)

Väittäjä	1	2	3
KILPAILUSUUNTAUTUNEISUUS			
1. Itselleni on tärkeintä, että olen parempi kuin toiset	-		
TEHTÄVÄSUUNTAUTUNEISUUS			
2. Itselleni on tärkeintä, että yritän kovasti	-.03	-	
3. Itselleni on tärkeintä, että kehityn omilla taidoillani	.09	.23	-

8.1.2 Lasten näkemyksiä äitiensä tavoiteorientaatioista kuvaavan mittarin validiteetti ja reliabiliteetti

Lasten näkemyksiä äitiensä tavoiteorientaatiosta kuvanneen mittarin validiteettia selvitettiin pääakselifaktorianalyysillä tarkastellen, muodostaako analyysi teoreettisesti oletetut kaksi faktoria (taulukko 6). Tulokseksi saatiin ensin yhden faktorin rakenne. Tämän takia päätettiin tehdä pakotettu kahden faktorin ratkaisu. Uuden analyysin tuloksena ensimmäiseen faktoriin ei latautunut selvästi mikään väittämä. Tämä johtui oletettavasti siitä, että kyseistä faktoria kuvasi vain yksi väittämä. Tämän faktorin ominaisarvo nousi lähes halutulle tasolle ollen 0.99. Kaksi muuta väittämää latautuivat selvästi tehtäväsuuntautuneisuuden faktorille. Näin muodostetut kaksi faktoria selittivät yhteensä 78.42 prosenttia kokonaisvaihtelusta. Kilpailusuuntautuneisuutta kuvanneen väittämän kommunaliteetti jäi hyvin alhaisiksi ollen vain 0.01, mutta oletettavasti tämäkin johtui siitä, että kyseistä faktoria kuvasi vain yksi väittämä. Tämä väittämä päätettiin jättää lopulliseen faktoriin sen alhaisesta kommunaliteetista ja heikosta faktorilatauksesta huolimatta.

TAULUKKO 6 Lasten näkemyksiä äitiensä tavoiteorientaatioista kuvaavan mittarin promax- rotatoitu pääakselifaktorianalyysi, painokertoimet, kommunaliteetit (h²) ja ominaisarvot (n=535)

Väittämä	Faktori 1	Faktori 2	h ²
KILPAILUSUUNTAUTUNEISUUS			
1. Äidilleni on tärkeintä, että olen parempi kuin toiset	.01	-.00	.01
TEHTÄVÄSUUNTAUTUNEISUUS			
2. Äidilleni on tärkeintä, että yritän kovasti	-.03	.61	.35
3. Äidilleni on tärkeintä, että kehityn omista taidoistani	.03	.58	.35
Ominaisarvo	.99	1.36	Yht. 2.35
%-osuus kokonaisvaihtelusta	33.12	45.30	

Lasten näkemyksiä äitiensä tavoiteorientaatioista kuvaavan mittarin reliabiliteettia tarkasteltiin vertaamalla väittämien Pearsonin korrelaatiokertoimia keskenään. Oletuksen mukaisesti kaksi tehtäväsuuntautunutta tavoiteorientaatiota mitannutta väittämää

korreloivat erittäin merkitsevästi keskenään eikä niistä kumpikaan korreloinut yhden kilpailusuuntautunutta tavoiteorientaatiota mitanneen väittämän kanssa (taulukko 7). Voidaan olettaa mittarin reliabiliteetin olevan hyvä.

TAULUKKO 7 Lasten näkemyksiä äitiensä tavoiteorientaatioista mitanneiden väittämien keskinäiset Pearsonin korrelaatiokertoimet (n=535)

Väittäjä	1	2	3
KILPAILUSUUNTAUTUNEISUUS			
1. Itselleni on tärkeintä, että olen parempi kuin toiset	-		
TEHTÄVÄSUUNTAUTUNEISUUS			
2. Itselleni on tärkeintä, että yritän kovasti	.03	-	
3. Itselleni on tärkeintä, että kehityn omilla taidoillani	.04	.35	-

8.1.3 Lasten näkemyksiä isiensä tavoiteorientaatioista kuvaavan mittarin validiteetti ja reliabiliteetti

Lasten näkemyksiä isiensä tavoiteorientaatiosta kuvanneen mittarin validiteettia selvitettiin pääakselifaktorianalyysillä tarkastellen, muodostaako analyysi teoreettisesti oletetut kaksi faktoria (taulukko 8). Oletuksen mukaisesti ensimmäiseen faktoriin latautui ainut kilpailusuuntautuneisuutta kuvannut väittäjä, mutta lataus jäi suhteellisen heikoksi. Kaksi muuta väittäjää latautuivat selvästi tehtäväsuuntautuneisuuden faktorille. Nämä kaksi faktoria selittivät yhteensä 81.16 prosenttia kokonaisvaihtelusta. Kilpailusuuntautuneisuutta kuvanneen väittämän kommunaliteetti jäi hyvin alhaisiksi, mutta oletettavasti se johtui siitä, että kyseistä faktoria kuvasi vain yksi väittäjä. Tämä väittäjä päätettiin jättää lopullisiin faktoriin sen alhaisesta kommunaliteetista ja heikosta faktorilatauksesta huolimatta.

TAULUKKO 8 Lasten näkemyksiä isiensä tavoiteorientaatioista kuvaavan mittarin promax- rotatoitu pääakselifaktorianalyysi, painokertoimet, kommunaliteetit (h²) ja ominaisarvot (n=535)

Väittäjä	Faktori 1	Faktori 2	h ²
KILPAILUSUUNTAUTUNEISUUS			
1. Isälleni on tärkeintä, että olen parempi kuin toiset	.31	-.03	.09
TEHTÄVÄSUUNTAUTUNEISUUS			
2. Isälleni on tärkeintä, että yritän kovasti	-.13	.67	.47
3. Isälleni on tärkeintä, että kehityn omilla taidoillani	.14	.66	.46
Ominaisarvo	1.01	1.43	Yht. 2.44
%-osuus kokonaisvaihtelusta	33.57	47.59	

Lasten näkemyksiä isiensä tavoiteorientaatioista kuvaavan mittarin reliabiliteettia tarkasteltiin vertaamalla väittäjien Pearsonin korrelaatiokertoimia keskenään. Oletuksen mukaisesti kaksi tehtäväsuuntautunutta tavoiteorientaatiota mitannutta väittäjää korreloivat erittäin merkitsevästi keskenään eikä niistä kumpikaan korreloinut yhden kilpailusuuntautunutta tavoiteorientaatiota mitanneen väittäjän kanssa. (taulukko 9). Voidaan olettaa mittarin reliabiliteetin olevan hyvä.

TAULUKKO 9 Lasten näkemyksiä isiensä tavoiteorientaatioista mitanneiden väittäjien keskinäiset Pearsonin korrelaatiokertoimet (n=535)

Väittäjä	1	2	3
KILPAILUSUUNTAUTUNEISUUS			
1. Itselleni on tärkeintä, että olen parempi kuin toiset	-		
TEHTÄVÄSUUNTAUTUNEISUUS			
2. Itselleni on tärkeintä, että yritän kovasti	-.06	-	
3. Itselleni on tärkeintä, että kehityn omilla taidoillani	.03	.43	-

8.2 Motivaatioilmastomittarin validiteetti ja reliabiliteetti, lapset

Lasten motivaatioilmastomittarin validiteettia selvitettiin pääakselifaktorianalyysillä tarkastelemalla, että muodostaako analyysi teoreettisesti oletetut neljä faktoria (taulukko 3). Kriteerinä oli vähintään 0.50 lataus teoreettisesti oletetuille faktoreille ja enintään 0.25 lataus toisille faktoreille. Lisäksi kommunaliteetin tuli olla suurempi kuin 0.30 ja ominaisarvon suurempi kuin 1.00. Tulokseksi saatiin neljän faktorin rakenne. Motivaatioilmastomittari sisälsi neljä faktoria, jotka kuvasivat tehtäväsuuntautunutta, kilpailusuuntautunutta, autonomiaa ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tukevaa motivaatioilmastoa. Väittämien 8 ja 10 kommunaliteetit jäivät alhaisiksi eivätkä ne latautuneet selvästi millekään faktorille. Lisäksi väittämä 15 latautui liian voimakkaasti kilpailevalle faktorille. Nämä kolme väittämää pudotettiin mittarista pois. Suoritetun uuden analyysin jälkeen saatiin selkeä neljän faktorin ratkaisu (taulukko 10). Ensimmäiseen faktoriin latautui neljä sosiaalista yhteenkuuluvuutta tukevaa väittämää. Toiseen faktoriin latautui neljä tehtäväsuuntautunutta motivaatioilmastoa kuvanneesta väittämästä. Väittämien 2 ja 12 kommunaliteetit jäivät hieman vaadituista arvoista, mutta arvot olivat niin lähellä kriteeriä, että väittämä päätettiin säilyttää lopullisessa mittarissa. Samoin toimittiin väittämän 12 latauksen kanssa. Kolmanteen faktoriin latautui kolme kilpailusuuntautuneisuutta motivaatioilmastoa kuvanneesta väittämästä. Väittämän 20 kommunaliteetti ja lataus jäivät hieman raja-arvoista, mutta tulokset olivat kuitenkin niin lähellä vaadittua arvoa, että väittämä päätettiin säilyttää faktorissa. Neljänteen faktoriin latautui kaksi koettua autonomiaa kuvannutta väittämää. Faktorianalyysi tuki motivaatioilmastomittarin faktorirakennetta. Neljä faktoria selitti yhteensä 59.79 prosenttia kokonaisvaihtelusta.

TAULUKKO 10 Motivaatioilmastomittarin (lapset) promax-rotatoitu
pääakselifaktorianalyysi, painokertoimet*, kommunaliteetit
(h2) ja ominaisarvot (n=535)

Väittäjä	faktori 1	faktori 2	faktori 3	faktori 4	h2
SOSIAALINEN YHTEENKUULUVUUS					
9. Hiihtojoukkueemme oli yhtenäinen toimiessaan Valio-viestissä	.76				.61
14. Valio-viestissä kaikki joukkueemme hiihtäjät ”puhalsivat yhteen hiileen”	.76				.54
11. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjät todella toimivat yhtenä ryhmänä	.72				.53
6. Valio-viestiin osallistunut hiihtojoukkueemme oli yhtenäinen valmistautuessamme Valio-viestiin	.47	.28			.43
TEHTÄVÄSUUNTAUTUNEISUUS					
3. Valio-viestissä saamamme kokemukset kannustavat joukkueemme hiihtäjiä harjoittelemaan yhä enemmän		.77			.51
2. Joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää yrittää parhaansa Valio-viestissä		.51			.26
4. Valio-viestissä pääasia joukkueemme hiihtäjille oli, että saimme hienon oppimiskokemuksen		.49			.35
12. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää yrittää parantaa omia aikaisempia hiihtosuorituksia		.42	.25		.27
KILPAILUSUUNTAUTUNEISUUS					
17. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää onnistua muita joukkueemme hiihtäjiä paremmin			.80		.63
7. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää näyttää muille olevansa parempi hiihtäjä kuin toiset joukkueemme hiihtäjät			.62		.40
20. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjät kilpailivat suorituksissa toistensa kanssa			.45		.25
KOETTU AUTONOMIA					
13. Meidän joukkueemme hiihtäjillä oli mahdollisuus osallistua joukkueemme viestijärjestyksen suunnitteluun				.60	.43
19. Joukkueemme hiihtäjillä oli mahdollisuus vaikuttaa siihen miten joukkueemme valmistautuu Valio-viestiin				.58	.36
Ominaisarvot	3.45	1.96	1.22	1.14	Yht. 7.77
%-osuus kokonaisvaihtelusta	26.53	15.07	9.42	8.77	

*) Vain yli 0.2 painokertoimet ilmaistu

Edellisen pääakselifaktorianalyysin avulla muokatun motivaatioilmastomittarin reliabiliteettia tarkasteltiin Gronbachin alfan avulla. Sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ulottuvuuden alfakerroin oli 0.79. Minkään väittämän pois jättäminen ei olisi nostanut kerrointa. Tehtäväsuuntautuneen motivaatioilmaston ulottuvuuden alfakerroin oli 0.62. Minkään osion poistaminen ei olisi nostanut alfakerrointa. Kilpailusuuntautuneen motivaatioilmaston ulottuvuuden alfakerroin oli 0.64. Minkään väittämän pois jättäminen ei olisi nostanut kerrointa. Koetun autonomian ulottuvuuden alfakerroin oli 0.46. Osioita ei

voi jättää pois, koska tässä ulottuvuudessa on mukana vain kaksi väittämää. Alfakerrointen arvot kertovat mittarin sisäisestä yhdenmukaisuudesta.

8.3 Motivaatioilmastomittarin validiteetti ja reliabiliteetti, aikuiset

Tämän motivaatioilmastomittarin validiteettia selvitettiin pääakselifaktorianalyysillä tarkastelemalla, että muodostaako analyysi teoreettisesti oletetut neljä faktoria. Kriteerinä oli vähintään 0.50 lataus teoreettisesti oletetuille faktoreille ja enintään 0.30 lataus toisille faktoreille. Lisäksi kommunaliteetin tuli olla suurempi kuin 0.30 ja ominaisarvon suurempi kuin 1.00. Tulokseksi saatiin ensin viiden faktorin rakenne. Lisäksi väittämien 4, 7 ja 8 kommunaliteetit jäivät alle kriteerirajan. Nämä kolme väittämää pudotettiin aineistosta pois. Seuraavaksi tulokseksi saatiin neljän faktorin rakenne, mutta kaikki väittämät eivät latautuneet oletetuille faktoreille. Tämän takia väittämä 6 pudotettiin pois. Nyt suoritettun uuden analyysin jälkeen saatiin edelleen neljän faktorin rakenne, mutta vieläkin kaikki väittämät eivät latautuneet odotetusti. Väittämä 12 ei latautunut selvästi millekään faktorille ja tuon väittämän kommunaliteetti jäi alle kriteerirajan. Väittämä 19 latautui oletuksen vastaiselle faktorille. Nämä kaksi väittämää pudotettiin analyysistä pois. Seuraavaksi saatiin kolmen faktorin ratkaisu. Nyt saadussa tuloksessa väittämän 3 kommunaliteetti jäi liian alhaiseksi eikä väittämä 13 latautunut selvästi millekään ratkaisulle. Nämä väittämät pudotettiin pois analyysistä. Seuraavaksi saatiin selvä kahden faktorin ratkaisu (taulukko 11). Ensimmäiseen faktoriin latautuivat sekä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden väittämiä että tehtäväsuuntautuneisuuden väittämiä. Näin muodostettiin uusi ulottuvuus: sosiaalinen tehtäväsuuntautuneisuus. Toiselle faktorille latautuivat kilpailusuuntautuneisuutta kuvanneet väittämät. Nämä kaksi faktoria selittivät 60.98 % faktorin kokonaisvaihtelusta. Koettua autonomiaa kuvannut osio tippui kokonaan pois. Voidaan todeta, että alkuperäinen opettajille suunnattu motivaatioilmastomittari oli validiteetiltaan huono, mutta nyt muodostuneen mittarin pätevyys on hyvä.

TAULUKKO 11 Motivaatioilmastomittarin (aikuiset) promax-rotatoitu
pääakselifaktorianalyysi, painokertoimet*, kommunaliteetit (h2) ja
ominaisarvot (n=96)

Väittäjä	faktori 1	faktori 2	h2
SOSIAALINEN TEHTÄVÄSUUNTAUTUNEISUUS			
14. Valio-viestissä kaikki joukkueemme hiihtäjät ”puhalsivat yhteen hiileen”	.83		.68
11. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjät todella toimivat yhtenä ryhmänä	.75		.58
9. Hiihtojoukkueemme oli yhtenäinen toimiessaan Valio-viestissä	.74		.53
2. Joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää yrittää parhaansa Valio-viestissä	.65		.43
15. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää jatkaa täyttä yrittämistä, vaikka hiihto-osuus ei sujuisikaan toivotusti	.55		.30
KILPAILUSUUNTAUTUNEISUUS			
20. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjät kilpailivat suorituksissa toistensa kanssa		.78	.61
10. Joukkueemme hiihtäjät vertasivat Valio-viestissä suorituksiaan pääsääntöisesti toistensa suorituksiin		.66	.43
17. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää onnistua muita joukkueemme hiihtäjiä paremmin		.57	.32
Ominaisarvot	3.06	1.82	Yht. 4.88
%-osuus kokonaisvaihtelusta	38.27	22.71	

*) Vain yli 0.1 painokertoimet ilmaistu

Tämän pääakselifaktorianalyysin avulla muodostetun motivaatioilmastomittarin reliabiliteettia tarkasteltiin Gronbachin alfan avulla. Sosiaalisen tehtäväsuuntautuneisuuden ulottuvuuden alfakerroin oli 0.83. Minkään väittämän pois jättäminen ei olisi nostanut kerrointa. Kilpailusuuntautuneen motivaatioilmaston ulottuvuuden alfakerroin oli 0.70. Minkään väittämän pois jättäminen ei olisi nostanut kerrointa. Alfakerrointen arvot kertovat mittarin sisäisestä yhdenmukaisuudesta.

8.4 Viihtymisen mittarin validiteetti ja reliabiliteetti, lapset

Lasten koetun viihtymisen mittarin validiteettia tarkasteltiin pääakselifaktorianalyysillä, jolla selvitettiin muodostaako analyysi teoreettisesti oletetun yhden faktorin (taulukko 12). Kriteerinä oli vähintään 0.60 lataus teoreettisesti oletetulle faktorille. Lisäksi kommunaliteetin tuli olla suurempi kuin 0.30 ja ominaisarvon suurempi kuin 1.00. Tulokseksi saatiin yhden faktorin rakenne. Viihtymistä kuvaavan mittarin yhteen faktoriin

latautui neljä viihtyvyyttä kuvaavaa väittämää. Faktorianalyysi tuki viihtymistä kuvaavan mittarin faktorirakennetta.

TAULUKKO 12 Viihtymistä kuvaavan (lapset) mittarin promax-rotatoitu pääakselifaktorianalyysi, painokertoimet, kommunaliteetit (h²) ja ominaisarvot (n=535)

Väittäjä	Painokerroin	h ²
1. Joukkueemme hiihtäjät pitivät Valio Viesti tapahtumasta	.75	.56
5. Joukkueemme hiihtäjillä oli Valio Viestissä hauskaa	.80	.64
16. Valio Viesti toi joukkueemme hiihtäjille iloa	.81	.66
18. Joukkueemme hiihtäjät nauttivat osallistumisesta Valio Viestiin	.73	.53
Ominaisarvo	2.78	Yht. 2.38
%-osuus kokonaisvaihtelusta	69.53	

Koetun viihtyvyyden summamuuttujan sisäistä yhdenmukaisuutta tarkasteltiin Gronbachin alfakertoimen avulla. Summamuuttujan alfakerroin oli viihtyvyyden mittarin osalta 0.85. Minkään yksittäisen osion poistaminen ei olisi nostanut alfakerrointa. Reliabiliteetin voidaan sanoa olevan hyvä. Faktorianalyysi ja Gronbachin alfakerroin osoittivat, että viihtymisen mittari on lasten aineistossa pätevä ja luotettava.

8.5 Viihtymisen mittarin reliabiliteetti ja validiteetti, opettajat

Opettajien kokeman koko joukkueen viihtymisen mittarin validiteettia tarkasteltiin pääakselifaktorianalyysillä, jolla selvitettiin muodostaako analyysi teoreettisesti oletetun yhden faktorin (taulukko 13). Kriteerinä oli vähintään 0.60 lataus teoreettisesti oletetulle faktorille. Lisäksi kommunaliteetin tuli olla suurempi kuin 0.30 ja ominaisarvon suurempi kuin 1.00. Tulokseksi saatiin yhden faktorin rakenne. Viihtymistä kuvaavan mittarin yhteen faktoriin latautui neljä viihtyvyyttä kuvaavaa väittämää. Faktorianalyysi tuki viihtymistä kuvaavan mittarin faktorirakennetta.

TAULUKKO 13 Viihtymistä kuvaavan (opettajat) mittarin promax-rotatoitu pääakselifaktorianalyysi, painokerroimet, kommunaliteetit (h²) ja ominaisarvot (n=535)

Väittäjä	Painokerroin	h ²
1. Joukkueemme hiihtäjät pitivät Valio Viesti tapahtumasta	.75	.56
5. Joukkueemme hiihtäjillä oli Valio Viestissä hauskaa	.70	.57
16. Valio Viesti toi joukkueemme hiihtäjille iloa	.79	.62
18. Joukkueemme hiihtäjät nauttivat osallistumisesta Valio Viestiin	.86	.73
Ominaisarvo	2.86	Yht. 2.49
%-osuus kokonaisvaihtelusta	71.46	

Koetun viihtyvyyden summamuuttujan sisäistä yhdenmukaisuutta tarkasteltiin Gronbachin alfakertoimen avulla. Summamuuttujan alfakerroin oli viihtyvyyden mittarin osalta 0.87. Minkään yksittäisen osion poistaminen ei olisi nostanut alfakerrointa. Reliabiliteetin voidaan sanoa olevan hyvä. Faktorianalyysi ja Gronbachin alfakerroin osoittivat, että viihtymisen mittari on opettajien aineistossa tilastollisesti pätevä ja luotettava.

8.6 Jännittyneisyyttä kuvanneen mittarin luotettavuus

Jännittyneisyyttä kuvanneen VAS-mittarin luotettavuutta arvioitiin kriteerivaliditeetin kautta. Tässä tapauksessa kriteeriksi asetettiin monissa tutkimuksissa saatu tulos, jonka mukaan tytöt jännittävät liikuntaan liittyvissä kilpailutilanteissa poikia enemmän (Ilmarinen 1983; Telema 1983; Krotee 1980). Suoritettu t-testi tuki tätä oletusta erittäin merkitsevällä erolla (taulukko 14). Näin voidaan olettaa, että jännittyneisyyttä mitanneen mittarin pätevyys on hyvä. Kyseiselle mittarille ei tämän tutkimuksen yhteydessä voida suorittaa tarkoituksenmukaista reliabiliteetin tarkastelua. Monissa muissa tutkimuksissa VAS-mittari on osoittautunut luotettavaksi reliabiliteetiltään (Tiplady ym. 1998).

9 TUTKIMUSTULOKSET

9.1 Piirikohtaisen kouluhiihtotapahtuman kehittäminen

Tapahtuman kehittämistä selvittäneet osat kohdistuivat osallistuneisiin opettajiin ja piiripäälliköihin sisältäen viisiportaisia Likert-asteikollisia väittämiä sekä avoimia kysymyksiä. Aluksi esitetään väittämien tulokset. Sitten esitellään avoimista vastauksista muodostuneet pääryhmät kysymyksittäin. Monissa avoimissa vastauksissa oli yleisiä kohdistamattomia positiivisia toteamuksia tapahtumasta, mutta ne on jätetty tämän tarkastelun ulkopuolelle. Tarkastelun ulkopuolelle on jätetty myös yleiset kohdistamattomat negatiiviset kommentit. Kaikki avoimet vastaukset ovat sellaisenaan liitteessä 2. Muutamaa liitteissä esitettävää vastausta on muutettu sillä tavalla, että vastauksista ei voi päätellä vastaajan henkilöllisyyttä.

9.1.1 Opettajien ja piiripäälliköiden tyytyväisyys piirin kouluhiihtotapahtumaan

Valtaosa opettajista oli tyytyväinen piirikohtaiseen kouluhiihtotapahtumaan ja saamaansa tapahtuman infoon. Suurin osa opettajista oli myös sitä mieltä, että sääntöihin ei tarvita muutoksia. Toisaalta lähes puolet opettajista ei olleet eri mieltä siitä, että tapahtuman säännöt kaipaavat muutoksia. Opettajat eivät halua lopettaa valtakunnallisen finaalin järjestämistä, sillä valtaosa vastusti ajatusta ja vain vajaa viidennes kannatti sitä. Opettajien mielipiteet jakautuivat varsin tasaisesti siitä, sopisiko tapahtuman yhteyteen opettajien koulutuspäivä hiihdon opettamisesta. Tapahtuman kehittämistä ja kehittämistarpeita mitanneiden opettajille suunnattujen väittämien prosentuaaliset jakaumat, keskiarvot ja keskihajonnat löytyvät taulukosta 15.

TAULUKKO 15 Väittämien prosentuaaliset jakaumat, keskiarvot ja keskihajonnat opettajilla (n=96)

Väittäjä	1= Täysin eri mieltä ... 5=Täysin samaa mieltä					ka	kh
	1	2	3	4	5		
Olen tyytyväinen Valio viestin piiritapahtumaan	0.0	12.5	16.7	53.1	15.8	3.73	0.88
Valio-viestin piiritapahtumansäännöt kaipaavat muutoksia	25.0	26.0	19.8	9.4	11.5	2.52	1.33
Olen tyytyväinen koululleni tulleeseen Valio-viestin infoon	6.3	9.4	14.6	41.7	25.0	3.72	1.15
Valio-viestin valtakunnallisen finaalin järjestäminen tulisi lopettaa, jotta resurssit voitaisiin entistä enemmän kohdistaa pelkkiin piiritason kilpailuihin	39.6	20.8	18.8	5.2	13.5	2.31	1.41
Piiritapahtuman yhteyteen sopisi opettajien koulutuspäivä hiihdon opettamisesta	24.0	11.5	19.8	21.9	20.8	3.04	1.48

Piiripäälliköt olivat suhteellisen tyytyväisiä piirikohtaiseen kouluhiihtotapahtumaan ja samaansa tapahtuman varustepakettiin. Kukaan ei ollut eri mieltä siitä, että on tyytyväinen tapahtumaan tai sen varustepakettiin. Valtaosa piiripäälliköistä oli sitä mieltä, että sääntöihin ei tarvita muutoksia. Piiripäälliköt tyrmäsivät ajatuksen valtakunnallisen finaalin järjestämisen lopettamisesta. Piiripäälliköistä suurempi osuus ei halua tapahtuman yhteyteen opettajien koulutuspäivää hiihdon opettamisesta, jos verrataan määrää sitä haluaviin. Kolmanneksella piiripäälliköistä ei ole selvää kantaa siihen sopiiko koulutuspäivä tapahtumaan. Tapahtuman kehittämistä ja kehittämistarpeita mitanneiden piiripäälliköille suunnattujen väittämien prosentuaaliset jakaumat, keskiarvot ja keskihajonnat löytyvät taulukosta 16.

TAULUKKO 16 Väittämien prosentuaaliset jakaumat, keskiarvot ja keskihajonnat piiripäälliköillä (n=14)

Väittäjä	1= Täysin eri mieltä ... 5=Täysin samaa mieltä					ka	kh
	1	2	3	4	5		
Olen tyytyväinen Valio-viestin piiritapahtumaan	0.0	0.0	57.1	28.6	14.3	3.57	0.76
Valio-viestin piiritapahtumansäännöt kaipaavat muutoksia	28.6	28.6	14.3	7.1	7.1	2.25	1.29
Olen tyytyväinen saamaani Valio-viestin varustepakettiin	0.0	0.0	50.0	28.6	21.4	3.71	0.83
Valio-viestin valtakunnallisen finaalin järjestäminen tulisi lopettaa, jotta resurssit voitaisiin entistä enemmän kohdistaa pelkkiin piiritason kilpailuihin	85.7	7.1	0.0	7.1	0.0	1.29	0.83
Piiritapahtuman yhteyteen sopisi opettajien koulutuspäivä hiihdon opettamisesta	28.6	14.3	35.7	14.3	7.1	2.57	1.28

9.1.2 Opettajien kehittämissuhteet piirin kouluhiihtotapahtuman järjestelyihin

Kysyttäessä opettajilta ”Miten kehittäisit piirin kouluhiihtotapahtumaa?” suurimmaksi yksittäiseksi ryhmäksi (n=11) nousi tapahtuman oheistoiminnan määrän lisääminen.

Joistakin vastauksista kävi ilmi myös ehdotuksia tähän oheistoimintaan:

”Enemmän oheistoimintaa oppilaille ja opettajille (esim. maidosta, liikunnasta, terveellisestä ruokavaliosta, hiihdosta jne.)”

”Kannustusjoukoille odotusaikoina pientä tapahtumaa/ulkoliikuntaa lämmön ylläpitämiseksi.”

Toiseksi eniten (n=6) oli sellaisia vastauksia, jotka liittyivät latujen tai hiihtoreittien parantamiseen. Parissa vastauksessa oli mainittu reittien parannusehdotuksia:

”Hiihto-osuuden on oltava kokonaisuudessaan näkyvillä kannustajille, näin tunnelma säilyy korkealla.”

”Rata pitää olla leveä - ohitus pitää olla mahdollista joka kohdassa, muuten hiihtäjät tuskastuvat ja homma ei ole reilua (hyvä hiihtäjä saattaa jäädä kapealla radalla pussiin hitaampien taakse pitkäksi aikaa - kärki karkaa).”

Neljässä vastuksessa toivottiin lämmittelypaikkaa tai huoltopistettä kisa-alueelle. Kolmessa vastuksessa kaivattiin tapahtumaan lisää osallistujia ja selkeämpää organisointia järjestelyihin. Kolmessa vastuksessa huomautettiin toimitsijoiden määrästä tai laadusta, näistä kaksi esimerkkiä:

”Järjestäjät muita kuin opettajat, esim. liikunnan ohjaajat”

”Toimitsijoiden olisi tärkeää olla ystävällisempiä ja rennompia.”

Kaikki tämän kysymyksen vastauksista tehdyt ryhmät ja niiden frekvenssit ilmenevät taulukosta 17.

TAULUKKO 17 Opettajien kehittämisehdotukset piirin kouluhiihtotapahtuman järjestelyihin

Kehittämisehdotus	Frekvenssi
Oheistoimintaa enemmän	11
Latujen tai reittien parantaminen	6
Lämmittelypaikka tai huoltoalue kisa-alueelle	4
Tapahtumaan lisää osallistujia	3
Selkeämpi organisointi järjestelyissä	3
Toimitsijat osaavammiksi tai toimitsijoita enemmän	3
Pientä tarjottavaa kilpailijoille ja huoltajille	2
Kuulutus mukaan	2
Osallistumattomien suorittama kilpailijoiden häirintä kuriin	2
Alku-erän ja finaalin väliin riittävästi taukoa	1
Jokaiselle joukkueelle pieni muisto osallistumisesta	1
Vaihtoalue selkeäksi	1
Myöhästyneitä joukkueita ei saa odottaa	1
Paremmat palkinnot	1
Matka-avustus piiritapahtumaan	1

9.1.3 Opettajien kehittämisehdotukset piirin kouluhiihtotapahtuman sääntöihin

Tiedusteltaessa opettajilta, miten he muuttaisivat tapahtuman sääntöjä, kaksi asiaa nousi selvästi muita useammin esille. Nämä asiat olivat finaalin toisen hiihtokierroksen

poistaminen (n=10) ja sääntöjen yleinen selkeyttäminen (n=9). Toisen hiihtokierroksen poistamista oli joissakin vasatukissa myös perusteltu:

”Toinen hiihtokierros sarjassamme oli raskas meidän joukkueelle. Mieliala: vähät väliä!”

”Järjestys oli selvä jo eka kierroksen jälkeen.”

”Hiihtomatka voisi olla hiukan pidempi ja jokainen hiihtäisi viestissä vain kerran. Silloin odottajat eivät paleltuisi.”

Neljässä vastauksessa toivottiin tasapuolisempia sääntöjä. Näkemykset tasapuolisista säännöistä olivat osittain keskenään ristiriitaisia:

”Kaupungissa joukkueet muodostettiin luokista, mutta maaseutujen pienkoulujen yhdistelmäjoukkueet olivat tasoltaan parempia. Olihan heillä paremmat mahdollisuudet muodostaa joukkue.”

”Meillä pieni koulu. Nykysäännöt suosivat isoja (ehkä hyvä niiden kannalta).”

Muutamassa (n=4) vastauksessa oli ehdotettu sitä, että neljäs- tai kuudesluokkalaiset saisivat ottaa osaa kilpailuun. Ehdotusta oli perusteltu mm. seuraavasti:

”Voisiko joukkue koostua esim. 4,5 ja 6 luokan oppilaista? Saisiko siten mukaan enemmän joukkueita?”

”Mukaan saisi ottaa tarvittaessa hiihtäjiä esim. alemmalta (alemmilta) luokilta.

Yksisarjaisessa koulussa ei välttämättä saa joukkuetta kasaan, jolloin yksikin täydennyshenkilö alemmalta esim. neloselta voisi paikata aukon, varsinkin jos on yhdestä hiihtäjästä kiinni.”

Neljä opettaa toivoi kilpailun sääntöihin enemmän leikkimielisyyttä. Seuraavassa kaksi esimerkkiä näistä ehdotuksista:

”Nyt pelkkä nopeuskilpailu. Leikkimielisyyttä lisää. Ampumahiihtoa, pujottelua, mäkihyppy, lautailua...”

”Kisaan vielä toinen osa, jossa ei nopeus ratkaisisi vaan joku leikkimielinen taito-osuus tms.”

Taulukosta 18 ilmenevät kaikki kyseisen kysymyksen vastauksista tehdyt ryhmät ja niiden frekvenssit.

TAULUKKO 18 Opettajien kehittämisehdotukset piirin kouluhiihtotapahtuman sääntöihin

Kehittämisehdotus	Frekvenssi
Piirin finaaliin vain yksi kierros	10
Selkeämmät säännöt	9
Valintaperusteiden tasapuolistaminen	4
Neljäs- tai kuudesluokkalaiset mukaan	4
Leikkimielisten taito-osuuksien lisääminen	4
Hiihtomatka lyhyemmäksi	2
Lisenssihiihtäjien rajoittaminen	2
Isoista piireistä kaksi joukkuetta valtakunnan kisaan	2
Ei liian suuria eriä	1
B-sarja mukaan heikommille	1
Joukkue vain yhdeltä tai kahdelta luokalta	1
Joukkueessa voisi olla enemmän tyttöjä	1

9.1.4 Opettajien mielipiteet piirin kouluhiihtotapahtuman kouluille suorittamasta tiedottamisesta

Opettajilta kysyttiin, että miten kouluille tulevaa infoa tulisi muuttaa? Näitä tiedottamisen muutos ehdotuksia tuli monenlaisia. Selvästi yleisimmin (n=16) toivottiin infon saapumista aikaisemmin. Infon ajankohdasta oli myös muutama ehdotus, seuraavassa kolme esimerkkiä niistä:

”Info tulisi sijoittaa tammikuun 1. ja 2. viikolle kouluille saapuvaksi, mutta sitä ennen infoa opettajalle tai kenties koulu liikunnan yhdysopettajille.”

”Perusilmoitus jo elokuussa koulutyön suunnittelua varten.”

”Tiedon kulun aikaistaminen: piiripäivä ja paikkakunnat tiedoksi kouluille jo joulukuussa.”

Toiseksi eniten (n=8) mainintoja oli yleisesti tarkempiin tai selkeämpiin ohjeisiin liittyen. Neljä mainintaa liittyi selkeämpään infoon koskien joukkueiden kokoonpanoja. Neljä opettajaa halusi enemmän tietoa juuri kyseisen piirin kilpailusta. Kolmessa vastauksessa

oli maininta tapahtuma-alueelle neuvovan kartan tarpeesta, joista seuraavassa yksi esimerkki:

”Katureitti kuvattuna graafisesti - ei ole vaikea toteuttaa koneella.”

Taulukossa 19 on esitetty kaikki tämän kysymyksen vastauksista tehdyt ryhmät ja niiden frekvenssit.

TAULUKKO 19 Opettajien kehittämisehdotukset piirin kouluhiihtotapahtuman tiedottamiseen

Kehittämisehdotus	Frekvenssi
Info ajoissa	16
Yleisesti tarkemmat tai selkeämmät ohjeet	8
Enemmän tietoa juuri kyseisen paikan piirikilpailusta	4
Selkeämpi info joukkueiden kokoonpanoista	4
Ilmoittautumisen jälkeen vahvistus perillemenosta	3
Kartta tai ajo-ohje tapahtumapaikalle	3
Selkeä tiedotus kisapäivän kuluessa	3
Yleisesti enemmän infoa	2
Tapahtuman parempi mainostaminen	2
Tieto oikeille henkilöille	2
Ilmoittautumismahdollisuus myös puhelimitse	1
Valmis infolappu osallistuvien vanhemmille	1
Sääntöjä ei saa muuttaa viime hetkellä	1

9.1.5 Osallistuneiden opettajien hyödyntämät piirin kouluhiihtotapahtuman tietolähteet

Opettajien saamia tietolähteitä koulun piirihiihtotapahtumasta kartoitettiin kysymällä opettajilta, että mistä he ovat saaneet tiedon tapahtumasta? Taulukossa 20 on esitetty tämän kysymyksen vastausten tulokset.

TAULUKKO 20 Opettajien hyödyntämät piirin kouluhiihtotapahtuman tietolähteet

Tietolähde	Frekvenssi
Koululle tullut info	47
Internet	20
Kunnan liikuntavastaava	13
Kollegat	10
Koulun liikunnan yhdysopettaja	9
Vanha perinne	9
Sähköposti-info	5
Urheiluseura	4
Hiihtopiiri	4
Koululiikuntaliitto	4
Opettaja-lehti	3
Piiripäällikkö	3
Oppilaat	1
Hiihtäjä-lehti	1
Suomen Hiihtoliitto	1

9.1.6 Piiripäälliköiden kehittämisehdotukset piirin kouluhiihtotapahtuman järjestelyihin

Tutkittaessa piiripäälliköiden mielipiteitä tapahtuman kehittämisestä viidessä vastauksessa toivottiin tapahtumaan lisää osallistujia. Toiseksi yleisimmin (n=3) haluttiin enemmän oheistoimintaa varsinaisen hiihto-osuuden lisäksi. Seuraavassa on sellainen vastausesimerkki, mistä ilmenee myös ehdotus oheistoimintaan:

”Piiritapahtumaa voisi laajentaa siten, että yhä useampi oppilas voisi osallistua kisailuun. Hiihdon ohella ohjelmassa voisi olla vaikka vapaamuotoinen "mutkamäki" kisa pulkalla, liukurilla tai muulla vaihtoehtoisella härvelillä.”

Kaikki piiripäälliköiden tapahtuman järjestelyjä koskevista parannusehdotuksista tehdyt ryhmät ja niiden frekvenssit ilmenevät taulukosta 21.

TAULUKKO 21 Piiripäälliköiden kehittämisehdotukset piirin kouluhiihtotapahtuman järjestelyihin

Kehittämisehdotus	Frekvenssi
Tapahtumaan lisää osallistujia	5
Oheistoimintaa enemmän (myös huutosakeille)	3
Pientä tarjottavaa kilpailijoille/huoltajille	2
Kouluille info aikaisemmin	2
Matka-avustus piiritapahtumaan	2
Jokaiselle joukkueelle pieni muisto osallistumisesta	1
Palkkiopaketteja järjestäjille	1
Riittävä info kouluille	1
Maskotti mukaan	1
Piirikisan paikka keskeiseksi	1
Arvontapalkintoja osallistujien kesken	1
Taito-osuuksia mukaan	1
Pukeutumiseen panostaminen	1

9.1.7 Piiripäälliköiden kehittämisehdotukset piirin kouluhiihtotapahtuman sääntöihin

Tiedusteltaessa piiripäälliköitä, miten he muuttaisivat tapahtuman sääntöjä, ei löytynyt mitään isoja vastausryhmiä mihinkään tiettyyn yksittäiseen sääntömuutokseen. Moni näistä ehdotuksista liittyi halukkuuteen saada tapahtumaan lisää osallistujia. Seuraavassa on muutama esimerkki näistä keskenään hieman ristiriitaisista vastauksista:

”Pikkulisäys, että jos kunnasta ei löydy yhtään 5.luokkalaista, niin siinä tapauksessa 4-luokkalainen saa osallistua.”

”Palauttaisin kisan yhden luokan joukkueelle, en pidä hyvänä, että iso koulu saa tehdä rinnakkaisluokista yhteisen joukkueen. Se on liian iso etu ja karsii pienet koulut.”

”Lisäluokat voisivat olla ratkaisu (4 ja 6 luokat), mutta idea muuttuu.”

”Joukkueita mukaan niin paljon kuin vain tulee samasta koulustakin (kokemuksesta monelta vuodelta), niitä ei tule liikaa.”

Kaikki piiripäälliköiden tapahtuman sääntöjä koskevista muutosehdotuksista tehdyt ryhmät ja niiden frekvenssit ilmenevät taulukosta 22.

TAULUKKO 22 Piiripäälliköiden kehittämisehdotukset piirin
kouluhihtotapahtuman sääntöihin

Kehittämisehdotus	Frekvenssi
4. tai 6. luokilta tarvittaessa osallistujia mukaan	2
Joukkueita mukaan yhdeltä koululta rajattomasti	1
Piirikisasta 12 joukkuetta piirin finaaliin	1
Tietovisan voisi suorittaa jo koululla	1
Joukkueiden kokoamissäännöt kerrattava vuosittain	1
Piirin finaaliin vain yksi kierros	1
Taito-osuudet ”pakollisiksi”	1
Kisa yhden luokan joukkueilla hiihdettäväksi	1
Säännöt vuosittain pysyvimmiksi	1

9.1.8 Piiripäälliköiden muutosehdotukset heille toimittavaan varustepakettiin

Kartoitettaessa piiripäälliköiden tyytyväisyyttä heille toimitettavaan varustepakettiin yksi asia ilmeni vastauksissa neljä kertaa: jokaiselle osallistujalle olisi hyvä olla joku pieni muisto. Seuraavissa kohdissa on esimerkkejä, siitä mitä nämä pienet palkinnot voisivat olla:

”Kuitenkin kaikille osallistujille vaikka kevyet myssyt, joissa painatus Valio tms. (tyylikkää, ei mitään karvahattuja)”

”Kaikille tapahtumaan osallistuville nuorille tulisi olla jotain kivaa, Valio-aiheista annettavaa, esim. heijastimia enemmän.”

”Valio Viesti "kunniakirja" voisi olla mukana kaikille osanottajille.”

”Joku "maskottimuisto" olisi kiva mitalin lisäksi tai niille joukkueille, jotka eivät saa mitaleja.”

Muita tekijöitä ei mainittu yhtä kertaa enempää. Kaikki piiripäälliköiden vastauksista tehdyt ryhmät ja niiden frekvenssit heille toimitettavaan varustepakettiin liittyen ovat taulukossa 23.

TAULUKKO 23 Piiripäälliköiden muutosehdotukset tai huomiot heille toimitettavaan tapahtuman varustepakettiin

Muutosehdotus tai huomautus	Frekvenssi
Osallistujille joku pieni muisto	4
Hyvää huutosakkien rahastipendi	1
Hyvää arvonta Linnanmäelle	1
Piiritapahtumaan arvontapalkinto	1
Sprii maali pois	1
Jotain tarjottavaa (mehua, kaakaojauhetta)	1
Pikkutavara vähemmäksi	1
Palkinnot kolmelle parhaalle mitalien lisäksi	1
Numeroita kaksi yhtä hiihtäjää kohti	1
Musiikkia	1
Valionauhaa saisi olla vähemmän	1
Numerot olivat hyvät olla mukana	1
Hakaneuloja	1
Tapahtumaan oma mitali	1
Varustepaketin toimittaminen aikaisemmin	1

9.2 Muuttujien kuvailevat tiedot lapsilla

Kuvailevia tietoja mitatuissa muuttujissa tyttöjen ja poikien välisiä eroja tarkasteltiin keskiarvojen ja t-testien avulla (taulukko 14). Jännittyneisyydessä asteikko on 1-100 ja muissa muuttujissa 1-5. Tytöt ja pojat arvioivat oman tavoiteorientaation enemmän tehtävä- kuin kilpailusuuntautuneeksi. Pojat olivat kilpailullisempia kuin tytöt ($p < .001$). Tehtäväsuuntautuneessa orientaatioissa eroa ei sukupuolten välillä ollut. Lapset pitivät vanhempiansa tavoiteorientaatioita hyvin tehtäväsuuntautuneina. Pojat arvioivat tyttöjä suuremmaksi äitiensä ja isiensä kilpailullisuuden ($p < .05$). Pojat kokivat isiensä tehtäväsuuntautuneen orientaation suuremmaksi kuin tytöt ($p < .01$). Äitien tehtäväsuuntautuneen orientaation arvioimisessa sukupuolilla ei ollut eroja.

Molemmat sukupuolet kokivat tapahtuman motivaatioilmaston tehtäväsuuntautuneeksi. Pojat kokivat tapahtuman kilpailullisemmaksi kuin tytöt ($p < .05$). Muissa motivaatioilmaston osioiden kokemisessa sukupuolilla ei ollut eroja. Tytöt ja pojat arvioivat motivaatioilmaston olleen hyvin sosiaalista yhteenkuuluvuutta tukeva. Molemmat sukupuolet arvioivat tapahtuman olleen enemmän autonomiaa tukeva kuin sitä ei tukeva. Lapset viihtyivät tapahtumassa hyvin ja viihtymisessä ei ollut eroja sukupuolten välillä. Tytöt olivat jännittyneempiä kuin pojat ($p < .001$).

TAULUKKO 14 Piirikohtaiseen kouluhiihtotapahtumaan osallistuneiden tyttöjen (n=269) ja poikien (n=264) keskiarvot ja keskihajonnat omassa tavoiteorientaatiossa ja koetussa vanhempien tavoiteorientaatiossa sekä tapahtuman motivaatioilmaston ulottuvuuksissa, viihtyvyydessä ja jännittyneisyydessä, t-testi

Muuttuja	Tytöt ka	kh	Pojat ka	kh	t	df	p
Oma kilpailusuuntautunut tavoiteorientaatio	1.60	0.78	1.94	1.03	-4.31	489	0.000***
Oma tehtäväsuuntautunut tavoiteorientaatio	4.50	0.61	4.58	0.60	-1.53	527	0.126
Koettu äidin kilpailusuuntautunut tavoiteorientaatio	1.43	0.80	1.63	0.99	-2.56	501	0.011*
Koettu äidin tehtäväsuuntautunut tavoiteorientaatio	4.33	0.78	4.43	0.75	-1.53	525	0.126
Koettu isän kilpailusuuntautunut tavoiteorientaatio	1.61	0.94	1.79	1.07	-2.07	514	0.039*
Koettu isän tehtäväsuuntautunut tavoiteorientaatio	4.36	0.77	4.54	0.69	-2.69	516	0.007**
Autonomia	3.55	1.16	3.54	1.10	0.04	520	0.965
Sosiaalinen yhteenkuuluvuus	4.18	0.73	4.16	0.79	0.18	491	0.857
Tehtäväsuuntautunut ilmasto	4.05	0.65	4.04	0.70	0.27	502	0.790
Kilpailusuuntautunut ilmasto	2.10	0.89	2.28	0.95	-2.27	512	0.024*
Viihtyvyys	4.24	0.75	4.29	0.80	-0.67	498	0.502
Jännittyneisyys	59.90	25.33	44.94	28.64	6.38	529	0.000***

p<0.05* p<0.01** p<0.001***

9.3 Muuttujien kuvailevat tiedot opettajilla

Opettajien antamia kuvailevia tietoja tarkasteltiin keskiarvojen avulla (taulukko 24). Asteikko muuttujissa on 1-5. Opettajat arvioivat tapahtuman motivaatioilmaston olleen enemmän sosiaalisesti tehtäväsuuntautunut ja vähemmän kilpailusuuntautunut. Opettajat arvioivat lasten viihtyneen tapahtumassa hyvin.

TAULUKKO 24 Piirikohtaiseen kouluhiihtotapahtumaan osallistuneiden opettajien (n=96) keskiarvot ja keskihajonnat kahdessa tapahtuman motivaatioilmaston ulottuvuudessa ja viihtyvyydessä, t-testi

Muuttuja	ka	kh
Sosiaalinen tehtäväsuuntautuneisuus	4.39	0.54
Kilpailusuuntautuneisuus	2.26	0.75
Viihtyvyys	4.30	0.59

9.4 Motivaatioilmaston yhteys lasten viihtymiseen ja jännittyneisyyteen

Motivaatioilmaston ulottuvuuksien yhteyttä piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa viihtymiseen ja jännittyneisyyteen tutkittiin Pearsonin korrelaatiokertoimien avulla (taulukko 25). Tytöillä kaikki motivaatioilmaston ulottuvuudet korreloivat voimakkaan positiivisesti toistensa kanssa lukuun ottamatta kilpailusuuntautunutta ilmastoja, jolla havaittiin vain lievä negatiivinen korrelaatio sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kanssa. Pojilla tehtäväsuuntautunut ilmasto korreloi positiivisesti sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja autonomian kanssa, mutta autonomian ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden välillä korrelaatiota ei havaittu. Pojilla kilpailusuuntautunut ilmasto ei korreloinut autonomiaan eikä sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen, mutta lievä korrelaatio havaittiin tehtäväsuuntautuneeseen ilmastoon. Voimakkaimmin sekä tytöillä että pojilla viihtymiseen positiivisesti korreloivat koettu autonomia, sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja tehtäväsuuntautunut ilmasto. Kilpailusuuntautunut ilmasto ei korreloinut tytöillä viihtymiseen ollenkaan, pojilla havaittiin lievä negatiivinen korrelaatio. Jännittyneisyys ei ollut yhteydessä kummallakaan sukupuolella minkään muuttujan kanssa. Opettajien aineistossa lasten viihtyminen korreloi voimakkaasti tapahtuman sosiaalisen tehtäväsuuntautunut ilmasto kanssa (taulukko 26). Viihtymisellä ja kilpailusuuntautuneella ilmastolla korrelaatiota ei ollut.

TAULUKKO 25 Motivaatioilmaston ulottuvuuksien, viihtymisen ja jännittyneisyyden väliset korrelaatiot lasten itsensä arvioimina tytöillä (n=269, alavasemmalla) ja pojilla (n=264, yläoikealla)

Muuttuja	1	2	3	4	5	6
1. Autonomia	-	.12	.23***	.02	.25***	.04
2. Sosiaalinen yhteenkuuluvuus	.32***	-	.43***	-.09	.52***	.03
3. Tehtävä suuntautunut ilmasto	.24***	.47***	-	.14*	.56***	.04
4. Kilpailu suuntautunut ilmasto	.03	-.13*	.03	-	-.14*	-.01
5. Viihtyminen	.34***	.54***	.64***	-.10	-	.00
6. Jännittyneisyys	-.01	.03	-.04	-.07	-.08	-

p<0.05* p<0.001***

TAULUKKO 26 Piirikohtaisen kouluhiihtotapahtuman kahden motivaatioilmaston ulottuvuuden ja lasten viihtymisen väliset korrelaatiot opettajien arvioimina (n=96)

Muuttuja	1	2	3
1. Sosiaalinen tehtäväsuuntautuneisuus	-		
2. Kilpailusuuntautuneisuus	-.13	-	
3. Viihtyminen	.53***	.03	-

p<0.001***

9.5 Lasten tavoiteorientaation yhteys viihtymiseen ja jännittyneisyyteen

Lasten oman tavoiteorientaation yhteyttä piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa viihtymiseen ja jännittyneisyyteen tutkittiin Pearsonin korrelaatiokertoimien avulla (taulukko 27). Sekä tytöillä että pojilla tehtäväsuuntautunut tavoiteorientaatio korreloi voimakkaasti viihtymisen kanssa. Kilpailusuuntautunut tavoiteorientaatio ei korreloinut minkään muuttujan kanssa. Jännittyneisyys ei korreloinut minkään muuttujan kanssa.

TAULUKKO 27 Lasten tavoiteorientaation korrelaatio piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa koetun viihtymisen ja jännittyneisyyden kanssa tytöillä (n=269, alavasemmalla) ja pojilla (n=264, yläoikealla)

Muuttuja	1	2	3	4
1. Tehtäväsuuntautunut orientaatio	-	.00	.24***	.11
2. Kilpailusuuntautunut orientaatio	.05	-	-.10	-.01
3. Viihtyminen	.26***	-.05	-	-
4. Jännittyneisyys	-.01	-.05	-	-

p<0.001***

9.6 Lasten kokeman vanhempien tavoiteorientaation yhteys lasten viihtymiseen ja jännittyneisyyteen

Lasten kokeman vanhempien tavoiteorientaation yhteyttä piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa viihtymiseen ja jännittyneisyyteen tutkittiin Pearsonin korrelaatiokertoimien avulla (taulukko 28). Sekä tytöillä että pojilla koetut äidin ja isän tehtäväsuuntautuneet tavoiteorientaatiot korreloivat voimakkaasti keskenään, samoin myös kilpailuorientaatiot. Tytöillä ja pojilla vanhempien koettu tehtäväsuuntautuneisuus korreloi piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa viihtymisen kanssa. Tytöillä vanhempien koettu kilpailusuuntautuneisuus ei korreloinut viihtymiseen, pojilla löytyi lievä negatiivinen korrelaatio. Jännittyneisyys ei korreloinut koetun vanhempien tavoiteorientaation kanssa millään tavalla.

TAULUKKO 28 Lasten kokeman vanhempien tavoiteorientaation korrelaatiot piirikohtaisessa kouluhihtotapahtumassa koetun viihtymisen ja jännittyneisyyden kanssa tytöillä (n=269, alavasemmalla) ja pojilla (n=264, yläoikealla)

Muuttuja	1	2	3	4	5	6
1. Koettu äidin kilpailusuuntautunut tavoiteorientaatio	-	-.00	.71***	-.04	-.14*	.08
2. Koettu äidin tehtäväsuuntautunut tavoiteorientaatio	.07	-	-.10	.74***	.21**	-.03
3. Koettu isän kilpailusuuntautunut tavoiteorientaatio	.73***	.07	-	-.06	-.15*	.03
4. Koettu isän tehtäväsuuntautunut tavoiteorientaatio	.03	.83***	.00	-	.18**	.06
5. Viihtyminen	-.07	.20**	-.07	.24***	-	-
6. Jännittyneisyys	-.04	.06	.02	.01	-	-

p<0.05* p<0.01** p<0.001***

9.7 Lasten kokeman vanhempien tavoiteorientaation yhteys lasten tavoiteorientaatioon

Lasten kokeman vanhempien tavoiteorientaation yhteyttä lasten omaan tavoiteorientaatioon tutkittiin Pearsonin korrelaatiokertoimien avulla (taulukko 29). Sekä tytöillä että pojilla koetut äidin ja isän tehtäväsuuntautuneet tavoiteorientaatiot korreloivat voimakkaasti lasten omaan tehtäväsuuntautuneeseen orientaatioon. Samoin lasten kilpailusuuntautuneisuus korreloi vahvasti vanhempien kilpailusuuntautuneisuuden kanssa. Vanhempien tehtäväsuuntautuneisuus ei korreloinut lasten kilpailusuuntautuneisuuden kanssa. Myöskään vanhempien kilpailusuuntautuneisuus ei korreloinut lasten tehtäväsuuntautuneisuuden kanssa, paitsi koettu isän kilpailusuuntautunut tavoiteorientaatio korreloi lievän negatiivisesti poikien tehtäväsuuntautuneisuuden kanssa.

TAULUKKO 29 Lasten kokeman vanhempien tavoiteorientaation korrelaatio lasten omaan tavoiteorientaation kanssa tytöillä (n=269, alavasemmalla) ja pojilla (n=264, yläoikealla)

Muuttuja	1	2	3	4	5	6
1. Koettu äidin kilpailusuuntautunut tavoiteorientaatio	-	-	-	-	.47***	-.08
2. Koettu äidin tehtäväsuuntautunut tavoiteorientaatio	-	-	-	-	.05	.61***
3. Koettu isän kilpailusuuntautunut tavoiteorientaatio	-	-	-	-	.51***	-.12*
4. Koettu isän tehtäväsuuntautunut tavoiteorientaatio	-	-	-	-	.00	.62***
5. Lapsen oma kilpailusuuntautunut tavoiteorientaatio	.52***	-.02	.54***	.01	-	-
6. Lapsen oma tehtäväsuuntautunut tavoiteorientaatio	.01	.55***	-.02	.63***	-	-

p<0.05* p<0.01** p<0.001***

9.8 Lasten jännittyneisyyden eri tasojen yhteys viihtymiseen, koettuun motivaatioilmastoon, omaan tavoiteorientaatioon ja koettuun vanhempien tavoiteorientaatioon

Lapset luokiteltiin piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa koetun jännittyneisyyden mukaan kolmeen osaan, joista kuhunkin laskettiin sama määrä lapsia. Muodostuneet ryhmät olivat vähiten jännittynein kolmannes, eniten jännittynein kolmannes ja ryhmä, joka sijoittui jännittyneisyydeltään keskimmäiseen kolmannekseen. Näiden ryhmien eroja tarkasteltiin yksisuuntaisella varianssianalyysillä motivaatioilmaston eri ulottuvuuksien, lasten oman tavoiteorientaation, vanhempien koetun tavoiteorientaation ja viihtyvyyden suhteen. Yhdessäkin tarkastelussa ryhmien välillä ei löytynyt mitään eroa.

10 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön päätarkoituksena oli selvittää piirikohtaisen kouluhiihtotapahtuman kehittämistä. Keskeisenä osana oli tutkia osallistuvien tyttöjen ja poikien tapahtuman aikana kokemaa viihtymistä ja jännittyneisyyttä sekä selvittää tapahtuman motivaatioilmastoa. Lisäksi tutkittiin osallistuvien lasten tavoiteorientaatiota ja heidän kokemaa vanhempien tavoiteorientaatiota. Tarkoituksena oli myös selvittää motivaatioilmaston, lasten oma tavoiteorientaation ja lasten kokema vanhempien tavoiteorientaation yhteyttä lasten viihtymiseen ja jännittyneisyyteen piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa. Työssä tarkasteltiin myös sukupuolen yhteyttä edellä mainittuihin tekijöihin.

10.1 Tutkimuksen toteutuksen arviointia

Opinnäytetyö suoritettiin postikyselynä ja se kohdistui vuoden 2006 Valio-viestin piirikohtaisten kilpailujen piiripäälliköihin (n=14), opettajiin (n=96) ja hiihto-osuuksille osallistuneisiin lapsiin (n=535). Vastanneista lapsista puolet oli tyttöjä (n=269) ja puolet poikia (n=264). Kyselylomakkeita lähetettiin yhteensä 1130 eli 57,1 % kyselyn saaneista vastasi kyselyyn. Vastausprosentti on postikyselyksi hyvä. Piirikilpailuja käytiin tuona vuonna ympäri Suomen 17:ssa hiihtopiirissä (taulukko 1), joten tutkimusotanta on varsin laaja ja edustava. Lasten osalta kohdejoukoksi todennäköisesti valikoitui jollakin tavalla hiihtoa harrastavat, joten tutkimuksen tulokset voidaan yleistää 11-vuotiaisiin hiihto harrastaviin lapsiin. Hyvin varovainen yleistys voidaan tehdä tuon ikäisiin yleensä liikuntaa harrastaviin. Kaikkiin tuon ikäisiin suomalaisiin yleistystä ei voida tehdä.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioitiin validiteetin ja reliabiliteetin osalta. Ulkoista validiteettia nostaa tutkittavien suuri määrä ja maantieteellisesti laaja otanta. Motivaatioilmastomittareiden validiteettia arvioitiin pääakselifaktorianalyysillä. Lasten motivaatioilmastomittarista pudotettiin kolme väittämää pois, jonka jälkeen loput väittämät latautuivat oletetuille neljälle faktorille. Muodostuneen mittarin reliabiliteetti oli Gronbachin alfalla mitattuna hyvä. Lopullinen mittarin (taulukko 10) validiteetti ei kuitenkaan täytä aivan täysin kaikkia Metsämuurosen (2005) määrittämiä kriteerejä, joten

mittarin antamiin tuloksiin kannattaa suhtautua pienellä varauksella. Opettajien motivaatioilmastomittari muuttui validiteetin tarkastelussa paljon ja lopulliseen mittariin latautui alkuperäisistä väittämistä vain puolet. Mittarin neljästä alkuperäisestä motivaatioilmaston ulottuvuudesta jäi jäljelle vain kilpailusuuntautunut ilmasto. Autonomiaa tukeva ilmasto mitannut osio tippui kokonaan pois ja kaksi ulottuvuutta yhdistettiin yhdeksi uudeksi osaksi, jonka nimeksi annettiin sosiaalinen tehtäväsuuntautunut ilmasto. Alkuperäinen mittari oli huono mittaamaan opettajien näkemystä piirikohtaisen kouluhiihtotapahtuman motivaatioilmastosta. Tämä saattaa johtua opettajien taipumuksesta arvioida asioita liian positiivisesti, koska väittämien jakaumat olivat suhteellisen vinoja (liite 1). Lopullisen mittarin validiteetti ja reliabiliteetti arvot toisaalta ovat hyviä, joten mittaria voidaan tässä tutkimuksessa käyttää.

Tavoiteorientaatio-mittareiden validiteettia arvioitiin pääakselifaktorianalyysillä, vaikka mittarissa oli vain kolme väittämää, jotka mittasivat kahta ulottuvuutta. Analyysi tehtiin, koska haluttiin saada suuntaa antavia viitteitä siitä, mittaavatko mittarit asioita, joita niillä halutaan mitata. Mittarin pääakselifaktorianalyysin tulokset antavat pientä viitettä siitä, että mittari saattaa olla toimiva, mutta eivät missään nimessä varmista asiaa. Analyysin arvojen vajavaisuus johtunee väittämien pienestä määrästä. Väittämien vähyyteen päädyttiin mittarin suunnitteluvaiheessa, koska vastaajat ovat tavoiteorientaatiokyselyyn hyvin nuoria. Nichollsin (1989) mukaan alle 10-vuotiailta ei pystytä mittaamaan tavoiteorientaatiota, koska lasten käsitys kyvykkyydestä ja yrityksestä ei vielä ole eriytynyt. Lapset alkavat ymmärtää omaa kyvykkyyttään vasta noin 11–12 vuoden iässä (Nicholls 1989; Duda 1993). Mittareiden reliabiliteettia arvioitiin Pearsonin korrelaatiokertoimien avulla ja mittarin todettiin niiltä osin luotettavaksi. Tutkimuksessa käytettiin lyhyttä tavoiteorientaatiota mittaavaa mittaria myös kokeiluna ja voidaan todeta, että mittari antaa todennäköisesti oikeansuuntaisia tuloksia, mutta tässä tutkimuksessa mittarin antamiin tuloksiin tulee suhtautua pienellä varauksella.

Viihtyvyyttä mitanneen mittarin validiteetti ja reliabiliteetti osoittautuivat hyväksi sekä lasten että aikuisten aineistoissa. Voidaan sanoa, että viihtyvyyttä mitannut mittari oli pätevä ja luotettava.

Jännittyneisyyttä mitanneen VAS-mittarin luotettavuutta arvioitiin ulkoisen kriteerin kautta, jonka mukaan tytöt ovat liikuntatilanteissa poikia jännittyneempiä (Telema 1983; Krotee 1980). Suoritettu t-testi tuki tätä oletusta erittäin merkitsevällä erolla (taulukko 14). Näin voidaan olettaa, että jännittyneisyyttä mitanneen mittarin pätevyys on hyvä. Kyseiselle mittarille ei tämän tutkimuksen yhteydessä voida suorittaa tarkoituksenmukaista reliabiliteetin tarkastelua. Muissa tutkimuksissa VAS-mittari on osoittautunut luotettavaksi myös toistettavuudeltaan (Tiplady ym. 1998).

Avointen kysymysten luotettavuutta nostaa suoritettu tulosten tarkastaminen moneen kertaan. Kaikista vastanneista opettajista kaikki eivät vastanneet kaikkiin avoimiin kysymyksiin. Todennäköisesti avoimiin kysymyksiin vastasivat ne opettajat ja piiripäälliköt, joilla oli eniten tahtoa vaikuttaa piirikohtaisen kouluhiihtotapahtuman kehittämiseen. Näin ollen voidaan olettaa avointen vastausten olevan kirjoitettu huolellisesti ajatuksen kanssa.

Tutkimuksen yhtenä heikkoutena on tutkittavien vastaamisen ajankohdan epätarkka kontrollointi. Vastajaat ovat kuitenkin täyttäneet kyselylomakkeet 5–30 päivän kuluttua kilpailusta. Tarkka ajankohdan kontrollointi osoittautui vaikeaksi, koska osallistuneiden koulujen osoitteiden selvittämiseen kului erimittaisia aikoja. Toisaalta ei voida tietää, onko opettaja vastannut itse ja teettänyt kyselyn lapsille heti sen saatuaan vai vasta jonkun ajan kuluttua. Tämä asia ei kuitenkaan vaaranna tutkimuksen luotettavuutta, sillä tunnemuistin on todettu olevan varsin hyvä (Kalat 1995).

10.2 Piirikohtaisen kouluhiihtotapahtuman kehittäminen

Tapahtuman kehittämisen pohdinnassa keskitytään ensin arvioimaan kehitystarvetta kartoittaneen Likert-asteikollisten väittämien tuloksia. Tämän jälkeen pohditaan avointen kysymysten tapahtuman kehittämisehdotuksia.

Opettajat ja piiripäälliköt olivat suhteellisen tyytyväisiä tapahtumaan, mutta molemmissa joukoissa vain noin 15 % oli täysin samaa mieltä siitä, että on tapahtumaan tyytyväinen. Noin puolet vastaajista ei ollut sitä mieltä, että säännöt kaipaavat muutoksia. Voisi todeta tapahtuman olevan hyvä, mutta siinä on silti paljon kehitettävää. Opettajat olivat

tapahtuman tiedotukseen pääosin tyytyväisiä, noin 15 % oli siihen tyytymättömiä. Tiedotus on siis hyvää, mutta siinä on myös parannettavaa. Piiripäälliköistä kukaan ei ollut tyytymätön saamaansa tapahtuman varustepakettiin, puolet heistä oli tyytyväisiä ja puolet eivät olleet selvästi kumpaakaan. Opettajat ja piiripäälliköt haluavat säilyttää valtakunnallisen loppukilpailun tapahtuman ohjelmassa siitä huolimatta, että se vie resursseja piirikilpailuilta. Opettajista vain alle 20 % ja piiripäälliköistä vain alle 10 % halusi lopettaa loppukilpailun järjestämisen. Tutkimus ei löydä selvää vastausta siihen sopsisiko tapahtuman yhteyteen opettajien koulutuspäivä hiihdon oppimisesta vai ei. Opettajien mielipiteet asiasta menevät melko tasan, aivan hienokseltaan koulutuspäivän sopivuus voittaa. Piiripäälliköillä taas ajatuksen vastustaminen saa enemmän kannatusta.

Kilpailun sääntöjen, tapahtuman järjestelyjen ja tiedottamisen kehittämistarpeita kartoitettiin myös avoimilla kysymyksillä. Kartoitettaessa tapahtuman järjestelyjen muutostarpeita keskeisimmäksi seikaksi nousi oheistoiminnan lisääminen. Oheistoimintaa voisi järjestää joidenkin tapahtumapisteiden muodossa. Toiminnaksi oli ehdoteltu muun muassa pujottelua, lautailua tai pulkkamäkeä. Oheistoiminnaksi oli ehdotettu myös huutosakkien esittelykierrosta, joka voisi olla hyvä idea katsojien aktiviteetin nostamisen vuoksi. Toimitsijoita ja järjestäjiä tapahtumaan oli toivottu enemmän ja myös oheistoiminnan lisääminen vaatii sitä. Tapahtumapaikan valintaan ilmeni joitakin kannanottoja. Hiihtotapahtuman paikka tulisi maantieteellisesti olla mahdollisimman keskeisessä kohdassa piiriä. Toisaalta paikan vaihtaminen vuosittain saattaa mahdollistaa myös uusien koulujen osallistumisen. Alueella olisi hyvä olla huoltopiste, johon pääsisi lämmittelemään. Tapahtuman jokaiselle osallistujalle haluttiin jonkinlaista pientä muistoa. Vastauksissa ehdotetut kunniakirjat, mitalit tai myssyt voisivat olla hyviä vaihtoehtoja.

Piirin kouluhiihtotapahtuman sääntöjä koskevissa muutosehdotuksissa useissa vastauksissa haluttiin poistaa finaalin toinen hiihtokierros ja toisaalta taas haluttiin lisää leikkimielisiä osuuksia. Toisen hiihtokierroksen korvaaminen jollain leikkimielisellä taito-osuudella olisi näin ollen perusteltua. Tämän leikkimielisen osuuden sisältö voisi vaihdella ympäristön käytössä olevien resurssien mukaan. Vaihtoehtoja voisi olla esimerkiksi lumipallojen heitto, pulkkakisa, lasketteluosuus tai mäkihyppy. Sääntöjen tulisi olla mahdollisimman tasapuolisia ja selkeitä. Tapahtumaan haluttiin myös lisää osallistujia ja sääntöjen tulisi pystyä myös tukemaan tätä. Vaihtoehtona osallistujia lisää tuovalle sääntömuutokselle

voisi olla ehdotettu leikkimielisyyden lisääminen. Hyvä vastauksista esiin noussut idea oli myös ja neljäs- tai kuudesluokkalaisten osallistumisen salliminen, tosin tällöin kilpailun luonne muuttuisi, eikä se olisi enää vain viidesluokkalaisten kilpailu.

Tapahtuman tiedotukseen liittyvissä vastauksissa selvästi yleisin parannusehdotus liittyi infon saamiseen riittävän ajoissa. Vastauksissa oli myös ehdoteltu sopivia ajankohtia infon antamiselle. Nämä ehdotukset vaihtelivat varsin paljon, aina elokuulta tammikuun toiselle viikolle. Tapahtuma järjestettiin valtaosissa piirejä helmikuun aikana. Voisi sanoa, että infon pitää tulla kouluille vähintään kuukautta ennen tapahtumaa, mutta mielellään vielä aikaisemmin. Esiin nousi myös kuittauksen saaminen ilmoituksen perille menosta. Myös enemmän ja tarkempaa infoa haluttiin juuri kyseisen alueen tapahtumasta. Yksi mahdollisuus näin ollen voisi olla se, että kuittaus ilmoituksesta voisi samalla pitää sisällään tuon tapahtumakohtaisen infon. Sisältönä siinä voisi olla esimerkiksi vastauksissa mainitut ajo-ohjeet, tapahtuman aikataulu ja tiedot ruokailumahdollisuuksista.

Tutkimuksen mukaan tehokkain tapa tiedottaa opettajia tapahtumasta on infon lähettäminen suoraan koululle kirjallisena. Oleelliseksi asiaksi nousee tällöin infon saaminen kouluun juuri oikealla henkilölle. Myös Internet on tehokas tapa tapahtuman markkinointiin. Tutkimuksen yhtenä heikkoutena on se, että uusia tiedottamisväyliä ei kartoitettu vaan selvitettiin vain tehokkaimpia tapoja jo käytössä olevista menetelmistä.

10.3 Tyttöjen ja poikien kokema motivaatioilmasto, jännittyneisyys ja viihtyminen sekä niiden yhteydet piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa

Piirikohtaiseen kouluhiihtotapahtumaan osallistuneet lapset kokivat tapahtuman motivaatioilmaston tehtäväsuuntautuneeksi. Hypoteesina oli, että tytöt kokevat ilmaston tehtäväsuuntautuneempina kuin pojat (Kokkonen 2003). Tämä hypoteesi ei pitänyt paikkaansa, sillä tässä sukupuolilla ei ollut eroa. Toinen hypoteesi (Kokkonen 2003) toteutui, sillä pojat kokivat ilmaston hieman enemmän kilpailusuuntautuneeksi kuin tytöt. Tapahtuma koettiin sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja myös jonkin verran koettua autonomiaa tukevaksi. Koetun sosiaalisen yhteenkuuluvuuden tai koetun autonomian kokemisessa sukupuolilla ei ollut eroja. Opettajien näkemys lasten kokemasta

motivaatioilmastosta tuki tulosta, jonka mukaan tapahtuma koettiin sosiaalisen tehtäväsuuntautuneeksi.

Lapset viihtyivät hyvin tapahtumassa omasta ja opettajiensa mielestä. Hypoteesina oli, että pojat viihtyvät tyttöjä enemmän (Soini 2006), mutta tämä ei saanut vahvistusta, sillä molemmat sukupuolet viihtyivät yhtä hyvin. Pojat olivat tapahtumassa hieman enemmän rauhallisempia kuin jännittyneitä, tytöillä tilanne oli päinvastainen. Hypoteesina oli, että tytöt ovat tapahtumassa jännittyneempiä kuin pojat (Telema 1983). Tämä piti paikkansa.

Hypoteesina oli, että lapset, jotka kokevat paljon sosiaalista yhteenkuuluvuutta, autonomiaa sekä tehtäväsuuntautuneisuutta viihtyvät paremmin kuin oppilaat, jotka kokevat vähän näitä ilmastotekijöitä (Soini 2006). Tämä hypoteesi piti paikkaansa molemmilla sukupuolilla. Tytöillä kilpailusuuntautuneen ilmaston kokemisen ei ollut yhteydessä viihtymiseen, pojilla saatiin lievä negatiivinen yhteys. Koettu kilpailusuuntautunut ilmasto ei tue oppilaiden viihtymistä. Saatu tulos on merkittävä myös tapahtuman kehittämisen kannalta, sillä motivaatioilmastoa voidaan muokata haluttuun suuntaan (Jaakkola 2002).

Jännittyneisyydellä ei ollut minkäänlaista yhteyttä motivaatioilmaston tai viihtymisen kanssa. Tämä saattaa johtua siitä, että jännittyneisyys ei ole selvästi negatiivinen eikä positiivinen tekijä. Todennäköisesti jännittyneisyyttä ei voida käyttää ahdistuneisuuden synonyymina, niin kuin tässä tutkimuksessa oli tarkoitus tehdä. Spielbergerin (1972) mukaan ahdistuneisuuteen kuuluu jännitystä ja Wolmanin mukaan (1979) ahdistuneisuus on elämyksellinen jännitystila.

10.4 Lasten oma tavoiteorientaatio ja sen yhteys viihtymiseen ja jännittyneisyyteen piirikohtaisessa kouluhiihtotapahtumassa

Piirikohtaiseen kouluhiihtotapahtumaan osallistuneet lapset olivat tavoiteorientaatioltaan hyvin tehtäväsuuntautuneita. Yhtenä hypoteesina oli, että tytöt ovat enemmän tehtäväsuuntautuneita kuin pojat (Duda 1989). Tämä ei saanut vahvistusta, koska sukupuolilla ei ollut eroa tehtäväsuuntautuneisuuden määrässä. Hypoteesi asetettiin

15-vuotiaiden koululiikunnasta saatujen tulosten perusteella (Jaakkola 2002) ja tässä tutkimuksessa otanta oli valikoitunut jollakin tavalla liikuntaa harrastaviin 11-vuotiaisiin lapsiin. Ikä tai valikoitunut joukko saattaa olla syynä tuon hypoteesin toteutumattomuuteen. Toisen hypoteesin mukaisesti poikien kilpailusuuntautuneisuus oli tyttöjä voimakkaampaa (Jaakkola 2002) ja tämä oletus toteutui.

Yksi hypoteesi (Duda & Whitehead 1998) toteutui, kun tehtäväsuuntautuneisuus oli yhteydessä sekä tyttöjen että poikien tapahtumassa viihtymiseen. Kilpailullisuudella ja viihtymisellä yhteyttä ei ollut. Jännittyneisyys ei ollut yhteydessä tyttöjen tai poikien tavoiteorientaatioon.

10.5 Lasten kokema vanhempien tavoiteorientaatio ja sen yhteys piirikohtaisessa kouluihmittotapahtumassa koettuun lasten viihtymiseen ja jännittyneisyyteen sekä lasten omaan tavoiteorientaatioon

Lapset kokivat vanhempien tavoiteorientaation hyvin tehtäväsuuntautuneena. Sukupuolten välillä tilastollisesti merkitsevää eroa ei tullut koetun äidin tehtäväsuuntautuneen tavoiteorientaation suhteen. Melkein merkitsevällä erolla pojat kokivat tyttöjä voimakkaammaksi vanhempien kilpailullisuuden. Erittäin merkitsevästi pojat kokivat tyttöjä enemmän isän tehtäväsuuntautuneisuutta.

Hypoteesina oli, että lasten kokema vanhempien kilpailullisuus on yhteydessä lasten kilpailullisuuteen liikuntatilanteissa (Liukkonen 1998). Tämä sai vahvistuksen ja myös lasten kokema vanhempien tehtäväsuuntautuneisuus oli yhteydessä lasten tehtäväsuuntautuneisuuteen. Poikien tehtäväsuuntautuneen orientaation ja koetun isien kilpailusuuntautuneen orientaation välillä oli lievä negatiivinen yhteys. Muita yhteyksiä koetulla vanhempien kilpailullisuudella ei ollut lasten tehtäväsuuntautuneisuuteen. Koetulla vanhempien tehtäväsuuntautuneisuudella ei ollut yhteyttä lasten kilpailullisuuteen.

10.6 Jatkotutkimusehdotuksia

Eräs mielenkiintoinen asia tässä tutkimuksessa oli se, ettei missään omaan tai koettuun vanhempien tavoiteorientaatioon liittyvässä kuudessa tuloksessa tytöt saaneet poikia korkeampaa arvoa. Pojilla oli joka kohdassa suurempi tulos, ainoat joissa merkitsevää eroa ei tullut, oli oma tehtäväsuuntautuneisuus ja koettu äidin tehtäväsuuntautuneisuus. Hypoteesin mukaisesti tyttöjen olisi pitänyt olla poikia enemmän tehtäväsuuntautuneita (Jaakkola 2002). Hyvä jatkotutkimusaihe voisi olla se, että minkä takia tyttöjen tehtäväorientaatio ei ole hiihtoa harrastavien 11–vuotiaiden joukossa poikia voimakkaampaa, vaikka asia on näin 15–vuotiaiden koululiikunnassa. Tähän on kaksi oletettavaa syytä. Ensinnäkin ikään liittyvät syyt. Voi olla, että 11–vuotiaat ovat liian nuoria tavoiteorientaatiotutkimukseen. Nichollsin (1989) mukaan alle 10–vuotiaat ovat liian nuoria tavoiteorientaatiomittaukseen, koska lasten käsitys yrityksestä ja kyvykkyydestä ei vielä ole eriytynyt. Lapset alkavat ymmärtää kyvykkyyttään vasta noin 12 vuoden iässä. Dudan (1993) mukaan 11–12 vuotiailla lapsilla on kyky arvioida omaa ja vastustajan suoritusta. Voi myös olla, että tavoiteorientaatiota voi mitata 11–vuotiailta ja tulos on iän takia erilainen verrattuna 15–vuotiaisiin. Toiseksi voisi olla mahdollista, että liikuntaa harrastavien joukossa pojat kokevat tehtäväsuuntautuneen tavoiteorientaation tyttöjä voimakkaammaksi.

Toinen jatkotutkimusaihe voisi olla se, että miksi pojat kokevat molempien vanhempien kilpailullisuuden ja isän tehtäväsuuntautuneisuuden tyttöjä voimakkaampina. Voi olla, että tämä johtuu poikien omasta suuresta motivaatiosta ja sitä kautta pojat ajattelevat vanhempien haluavan poikiensa ilmentävän oman pätevyytensä.

Kolmantena aiheena voisi olla, että vastaako lasten kokema vanhempien tavoiteorientaatio vanhempien oikeaa tavoiteorientaatiota? Entä suhtautuvatko vanhemmat omaan tavoiteorientaation mukaisesti myös lastensa toimintaan?

Neljäntenä jatkotutkimusaiheena esitän lasten jännittyneisyyden selvittämisen. Tässä tutkimuksessa jännittyneisyys ei ollut yhteydessä mihinkään toiseen tutkittuun muuttajaan paitsi sukupuoleen. Jännittyneisyydellä ei ollut yhteyttä viihtymiseen, motivaatioilmastoon, tavoiteorientaatioon tai koettuun vanhempien tavoiteorientaatioon. Tutkimusaiheita voisi

olla seuraavat ongelmat. Kokevatko lapset jännittyneisyyden positiivisena vai negatiivisena asiana? Vaikuttaako jännittyneisyys suoritukseen ja jos vaikuttaa niin miten? Miten lapset yrittävät hallita jännittyneisyyttä? Mihin tekijöihin jännittyneisyys on yhteydessä?

10.7 Tutkimuksen keskeiset tulokset

1. Piirikohtainen kouluhiihtotapahtuma koetaan hyväksi tapahtumaksi, jossa on myös kehitettävää.
2. Tärkeimmät tapahtuman kehittämiskohteet ovat oheistoiminnan ja leikkimielisyyden lisääminen. Tapahtumasta tulee tiedottaa ajoissa, vähintään kuukautta ennen sitä.
3. Tapahtuman motivaatioilmasto koetaan tehtäväsuuntautuneeksi, sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja autonomiaa tukevaksi. Nämä tekijät ovat yhteydessä lasten tapahtumassa viihtymiseen.
4. Tapahtumaan osallistuvat lapset ovat tavoiteorientaatioltaan tehtäväsuuntautuneita ja tällä on yhteys tapahtumassa viihtymiseen. Pojat ovat kilpailullisempia kuin tytöt. Sukupuolten välillä ei ole eroa tehtäväsuuntautuneisuuden kokemisessa.
5. Tapahtumaan osallistuvat lapset kokevat vanhempiensa tavoiteorientaation tehtäväsuuntautuneeksi ja tällä on yhteys tapahtumassa viihtymiseen. Pojat kokevat tyttöjä voimakkaampina vanhempien kilpailullisuuden ja isän tehtäväsuuntautuneisuuden.
6. Tapahtumassa tytöt ovat jännittyneempiä kuin pojat.
7. Tapahtumassa koetulla jännittyneisyydellä ei ole mitään yhteyttä tapahtumassa viihtymiseen, tapahtuman motivaatioilmaston kokemiseen, osallistuvien lasten tavoiteorientaatioon tai lasten kokemaan vanhempien tavoiteorientaatioon.

Isoäidilleni kertoisin tämän tutkimuksen tulokseksi, että lasten kouluhiihtotapahtumia kannattaa järjestää ja niiden tulee olla leikkimielisiä.

LÄHTEET

Ames, C. & Archer, J. 1988. Achievement goals in the classroom: Student's learning strategies and motivation processes. *Journal of Educational Psychology* 80, 260-267.

Aho, S. & Laine, K. 1997. Minä ja muut. Kasvaminen sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Helsinki: Otava.

Backman, M., Jylhä, R., Lindfors, K. & Takala, H. 1999. Opetta lapsi hiihtämään. Helsinki: Suomen hiihtoliitto.

Biddle, S. J. H., Soos, I. & Chatzisarantis, N. 1999. Predicting physical activity intentions using a goal perspective approach and self-determination theory approach: A study of Hungarian youth. *Scandinavian Journal of Medicine and Sciences in Sports* 9 (6), 353-357.

Boyd, M. & Callaghan, J. 1994. Task and ego goal perspectives in organized youth sport. *International Journal of Sport Psychology* 22, 411-423.

Carroll, B. & Loumidis, J. 2001. Children's Perceived Competence and Enjoyment in Physical Education and Physical Activity Outside School. *European Physical Education Review* 7, 24-43.

Csikszentmihalyi, M. 1988. The flow experience and its significance for human psychology. Teoksessa M. Csikszentmihalyi & I. S. Csikszentmihalyi (toim.) *Optimal experience*. Cambridge: Cambridge University Press. 15-35.

Cury, F., Biddle, S. J. H., Sarrazin, P. & Famose, J.P. 1997. Achievement goals and perceived ability predict investment in learning a sport task. *British Journal of Educational Psychology* 18, 105-115.

Deci, E. L. & Ryan, R. M. 1985. *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York, NY: Plenum Press.

Deci, E. & Ryan, R. 2000. The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the selfdetermination of behaviour. *Psychological Inquiry* 11, 227-268.

Dexter F & Chestnut DH (1995) Analysis of Statistical Test to Compare Visual Analog Scale Measurements among Groups. *Anesthesiology* 82:896-902.

Digelidis, N. 2000. Attitude change towards health and exercise issues in a health-related physical education curriculum during a school year. Unpublished doctoral thesis, University of Thrace, Greece.

Duda, J. L. 2001. Achievement goal research in sport: pushing the boundaries and clarifying some misunderstandings. Teoksessa G.C. Roberts (toim.) *Advances in motivational in sport and exercise*. Champaign, IL: Human Kinetics, 129-182.

Duda, J. L. & Whitehead, J. 1998. Measurement of goal perspectives in the physical domain. Teoksessa J. L. Duda (toim.) *Advances in sport and exercise psychology measurement*. Morgantown, WV: Fitness information technology, 21-48.

Duda, J. L. 1993. The development of children’s motivation in the physical domain: a goal perspective approach. Teoksessa (toim.) *Developmental Issues in Children’s Sport and Physical Education*. Department of Health, Kinesiology and Leisure Studies, Purdue University, USA. 6-14.

Duda, J. L. 1992. Motivation in sport settings: a goal perspective approach. Teoksessa G. C. Roberts (toim.) *Motivation in sport and exercise*. Champaign, IL: Human Kinetics, 57-91.

Ebbeck, V. & Becker, S.L. 1994. Psychosocial Predictors of Goal Orientations in Youth Soccer. *Research Quarterly for Exercise and Sport* 65, 355 - 362.

Erikson, E. 1963. *Childhood and society*. 2., korj. painos. New York: W.W. Norton & Company.

Flemmen, A. 1991, January. Report interski Austria: We make the world go ski. St Anton, Arlberg. Austria.

Flemmen, A. 1992. Leikiten suksilla. Helsinki: Suomen Latu.

Fritz, R. 1980. (Toim.) Hiihtourheilu. Vaasa: Valmennuskirjat.

Hart E & Bond M (1995) Action research for health and social care: a guide to practice. Open University Press Buckingham, Philadelphia.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus.

Ilmarinen, M. (toim.) 1983. Lapsi urheiluvalmennuksessa – seminarien yhteenveto. Liikunta ja tiede 20 (2), 57-61.

Jaakkola, T. 2002. Changes in students' exercise motivation, goal orientation, and sport competence as a result of modifications in school physical education teaching practices. Jyväskylä: LIKES-Research Center for Sport and Health Sciences. LIKES-Research Reports on Sport and Health 131.

Juurtola, T. 1988. Hiihdonopetuksen perusteita. Teoksessa Juurtola, T. (toim.) Sujuvasti suksilla. Helsinki: Suomen latu.

Kalat, J.W. 1995. Biological psychology. 6th edition. California. Pacific Grove: Brooks/Cole.

Kalmari, M. & Lampinen, V-P. 1996. ”Ennen liikuntatuntia olin aina peloissani”. Tapaustutkimus ahdistuneisuudesta ja peloista koululiikunnassa. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.

Kavussanu, M. & Roberts, G.C. 1996. Motivation in Physical Activity Contexts: The Relationship of Perceived Motivational Climate to Intrinsic Motivation and Self Efficacy. Journal of Sport and Exercise Psychology 18, 264-280.

Kimiecik, J. C. & Harris, A. T. 1996. What is enjoyment? A conceptual/definitional analysis with implication for sport and exercise psychology. *Journal of Sport and Exercise Psychology* 18, 247-263.

Kokkonen, J. 2003. Changes in students' perceptions of task-involving motivational climate, teacher's leadership style, and helping behaviour as a result of modifications in school physical education teaching practices. Jyväskylä: LIKES-Research Center for Sport and Health Sciences. LIKES-Research Reports on Sport and Health 138.

Koppinen, A. & Ojanen, S. 1980. Pelkääkö lapsesi koulua? Koulupelko tutkimuksen valossa. Helsinki: Otava.

Krotee, M. L. 1980. The effects of various physical activity situation settings on the anxiety level of children. *Journal of Sport Behavior* 4, 158-163.

Lintunen, T. 2002. Liikunta ihmisen elämäkulussa. Teoksessa P. Heikinaro-Johansson, T. Huovinen & L. Kytökorpi (toim.), 24 - 29.

Liukkonen, J. 1998. Enjoyment in youth sport: a goal perspectives approach. Jyväskylä: LIKES-Research Center for Sport and Health Sciences. LIKES-Research Reports on Sport and Health 114.

Liukkonen, J., Jaakkola, T. & Suvanto, A. 2002. Rahasta vai rakkaudesta työhön? Mikä meitä motivoi? Jyväskylä: Likes-työelämäpalvelut.

Liukkonen, J. & Jaakkola, T. 2003. Psykkinen valmennus hiihtourheilussa. Suomen Hiihtoliitto.

Liukkonen, J., Telema, R., Jaakkola, T. & Sepponen, K. 1997. Itsevertailu lisää liikuntamotivaatiota. *Liikunta ja tiede* 6, 13-15.

Metsämuuronen, J. 2005. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Jyväskylä: Gummerus.

Nicholls J.G. 1989. The competitive ethos and democratic education. Cambridge: Harvard University Press.

Niittylä, S. 2007. Suomalaisissa alppikouluissa harjoitelleiden urheilijoiden tavoiteorientaatio, koettu motivaatioilmasto ja viihtyvyys – retrospektiivinen tutkimus. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma.

Papaioannou, A. & Kouli, O. 1999. The effect of task structure, perceived motivational climate and goal orientations on student's task-involvement and anxiety. *Journal of Applied Sport Psychology* 11, 51-71.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Opetushallitus. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Puoskari, U. 2003. Perinteinen lenkki vai vapaa leikki? Miten kouluissa hiihdetään? Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.

Rannankari, T. & Vihmallo, P. 1993. Hiihtomaa ala-asteen hiihdonopetuksessa. Jyväskylän yliopisto. Opettajankoulutuslaitos. Pro gradu -tutkielma.

Roberts, G. C. 1992. Motivation in Sport and Exercise. Teoksessa G. Roberts (toim.) *Motivation in sport and exercise*. Champaign, Illinois: Human Kinetics Books.

Roberts G. C. 2001. Understanding the dynamics of motivation in physical activity: the influence of achievement goals on motivational processes. Teoksessa G.C. Roberts (toim.) *Advances in motivational in sport and exercise*. Champaign, IL: Human Kinetics, 1-50.

Roberts, G. C. & Treasure, D. C. 1995. Achievement goals, motivational climate and achievement strategies and behaviors in sport. *International Journal of Sport Psychology* 26, 64-80.

Roberts, G. C., Treasure, D. C. & Balaque G. 1998. Achievement goals in sport: The development and validation of the Perception of Success Questionnaire. *Journal of Sport Sciences* 16, 337-347.

Roberts, G.C., Treasure D.C & Hall, H. 1994. Parental goal orientations and beliefs about Competitive sport experience of their child, 1-137. Julkaisematon käsikirjoitus.

Sarlin, E-L. 1995. Minäkokemuksen merkitys liikuntamotivaatiotekijänä. Jyväskylän yliopisto. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 40.

Scanlan, T. K., Carparter, P. J., Lobel, M. & Simons, J. P. 1993. Sources of enjoyment of youth sport athletes. *Journal of Pediatric Exercise Science*, 5, 275-285.

Scanlan, T. K. & Passer, M. V. Sources of competitive stress in young female athletes. *Journal of Sport Psychology* 1, 151-159.

Scanlan, T. K. & Simons, J. P. 1992. The construct of sport enjoyment. Teoksessa: *Motivation in sport and exercise.* (toim.) G.C. Roberts. Champaign, IL: Human Kinetics, 199-215.

Schilling, G & Gupelmann, H. 1995 *Enchancing Performance With Mental Training.* Teoksessa S. J. H. Biddle (toim.) *European perspectives on exercise and sport psychology.* Champaign, IL: Human Kinetics, 179-190.

Singer, R. N. 1980. *Motor Learning and Human Performance.* New York: Macmillan.

Sironen, E. 1989. Ruuminnkokemusta ja elämyksellisyyttä etsivän liikunan evästyket liikuntakulttuurin edistämiseksi. Teoksessa E. Sironen (toim.) *Suomalaisen liikuntapolitiikan vaihtoehdot. Liikuntakulttuurin päivät 1988.* Liikuntatieteellisen seuran julkaisu 116. Helsinki: Hakapaino. 160-163.

Soini, M. 2006. Motivaatioilmaston yhteys yhdeksäsluokkalaisten fyysiseen aktiivisuuteen ja viihtymiseen koulun liikuntatunneilla. Jyväskylän yliopisto. *Studies in Sport, Physical Education and Health* 120.

Soini, M., Liukkonen, J. & Jaakkola, T. 2004. Koululiikunnan motivaatioilmastomittarin validointi – koetun liikunnallisen pätevyyden, autonomian ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden yhteys itsearvioituun fyysiseen aktiivisuuteen. *Liikunta ja Tiede*, 6, 58-63.

Spielberger, C. 1972. Conceptual and methodological issues in anxiety research. Teoksessa C. D. Spielberger (toim.) *Anxiety. Current trends in theory and research*. New York: Academic Press.

Standake, M. Duda, J.L. & Ntoumanis, N. 2005. A test of self-determination theory on school physical education. *British Journal of Educational Psychology* 75, 411-433.

Suomen hiihtoliitto. [viitattu 15.3.2007]. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa):

<http://www.hiihtoliitto.fi/maastohiihto/>

Suuri kansallinen liikuntatutkimus 2001-2002. 2002. Lapset ja nuoret. Suomen Kuntourheiluliitto, Suomen liikunta ja Urheilu, Nuori Suomi, Suomen Olympiakomitea, Helsingin Kaupunki, Suomen Gallup Oy ja Opetusministeriö. *Suomen Liikunnan ja Urheilun julkaisusarja 4/02*. Helsinki: Nuori Suomi ry.

Suvikas, J. 1981. *Maastohiihto*. Porvoo: WSOY.

Telema, R. 1983. Lasten urheilun psykologisia näkökohtia. *Liikunta ja tiede* 20 (2), 83-89.

Thompson, R. 1994. Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the society for research in child development* 59 (2-3), 25-52.

Tiplady, B., Jackson, S., Maskrey, M. & Swift, C. 1998. Validity and sensitivity of visual analogue scales in young and older healthy subjects. *Age and Ageing* 27, 63-66.

- Underwood, M. 1997. Top ten pressing questions about the development of emotion regulation. *Motivation and emotion* 21, 127–146.
- Valio. [viitattu 25.3.2006]. Saatavilla www-muodossa: <http://www.valio.fi/valioviesti/>
- Wallhead, T. L. & Buckworth, J. 2004. The role of physical education in the promotion of youth physical activity. *Quest* 56, 285-301.
- Wankel, L. M. 1993. The importance of enjoyment to adherence and psychological benefits from physical activity. *International Journal of Sport Psychology* 24, 151-169.
- Weiss, M. & Chaumeton, N. 1992. Motivational orientations in sports. Teoksessa T. Horn (toim.) *Advances in sport psychology*. Champaign, IL: Human Kinetics, 101-184.
- Wolman, B. 1979. *Lapsen pelot*. Helsinki: Otava.
- Zox, K. 1998. Palkkiojärjestelmät. Teoksessa E.-L. Sarlin, H. Sarlin, T. Lintunen, J. Liukkonen & A. Pönkkö (toim.) *Motivaatio ja minäkäsitys liikunnassa ja urheilussa*. Vuokatin liikuntapsykologinen seminaari. Oulun yliopiston Kajaanin opettajankoulutuslaitoksen julkaisuja. Sarja B: opetusmonisteita ja selosteita 10, 16-20.

LIITTEET

Liite 1 Saatekirjeet ja kyselykaavakkeet vastausjakaumiseen

Hyvä Valio-viestien piiripäällikkö!

Kiitämme panoksestanne tämän vuoden Valio-viestiin. Suomen Hiihtoliitto ja Jyväskylän Yliopiston liikuntatieteiden laitos tekevät tämän vuoden tapahtumasta laajan, kaikki piirikilpailut kattavan tutkimuksen. Sen tarkoituksena on kehittää Valio-viestiä ja näin saada jatkossa mahdollisimman monille lapsille hyviä liikuntakokemuksia.

On erittäin tärkeää, että kaikki kyselyn saaneet vastaavat siihen! Kaikkien vastanneiden piiripäälliköiden ja opettajien kesken arvomme kolmet laadukkaat maastohiihtosukset. Arvontaan voit osallistua palauttamalla täytetyn kyselykaavakkeen mukana oheisen arvontakupongin. Yhteystietojanne käytämme vain arvontaan.

Toivomme, että palautat kyselyn samalla viikolla Valio-viestin piirikilpailun kanssa. Voitte palauttaa kyselykaavakkeen ja arvontakupongin samalla oheisella kirjekuorella.

Kiitämme yhteistyöstä!

Timo Rautio	Jarmo Liukkonen	Pertti Huotari	Samu Tuomaala
Suomen Hiihtoliiton nuorisopäällikkö	LitT, Yliassistentti. Jyväskylän yliopisto, liikuntatieteiden laitos	LitL, Talviliikunnan lehtori. Jyväskylän yliopisto, liikuntatieteiden laitos	Liikuntatieteiden yo Pro gradu-työn tekijä

Hyvä opettaja!

Kiitämme osallistumisestanne tämän vuoden Valio-viestiin. Suomen Hiihtoliitto ja Jyväskylän Yliopiston liikuntatieteiden laitos tekevät tämän vuoden tapahtumasta laajan, kaikki piirikilpailut kattavan tutkimuksen. Sen tarkoituksena on kehittää Valio-viestiä ja näin saada jatkossa mahdollisimman monille lapsille hyviä liikuntakokemuksia.

On erittäin tärkeää, että kaikki kyselyn saaneet vastaavat siihen! Kaikkien vastanneiden opettajien ja piiripäälliköiden kesken arvomme kolmet laadukkaat maastohiihtosukset. Arvontaan voit osallistua palauttamalla täytettyjen kyselykaavakkeiden mukana oheisen arvontakupongin. Yhteystietojanne käytämme vain arvontaan.

Ohessa on kahdenlaisia kyselykaavakkeita. Vaaleansininen kyselykaavake on tarkoitettu Valio-viestin piirikilpailun joukkueesta vastanneelle opettajalle. Valkoiset kyselykaavakkeet ovat Valio-viestin piirikilpailun hiihto-osuuksille osallistuneita lapsia varten. Toivomme, että täytätte oman kyselykaavakkeenne ja täytätätte lapsilla heidän kyselynsä samalla viikolla Valio-viestin piirikilpailun kanssa. Voitte palauttaa kaikki kyselykaavakkeet ja arvontakupongin samalla oheisella kirjekuorella.

Kiitämme yhteistyöstä!

Timo Rautio

Suomen Hiihtoliiton
nuorisopäällikkö

Jarmo Liukkonen

LitT, Yliassistentti.
Jyväskylän yliopisto,
liikuntatieteiden
laitos

Pertti Huotari

LitL, Talviliikunnan
lehtori.
Jyväskylän yliopisto,
liikuntatieteiden
laitos

Samu Tuomaala

Liikuntatieteiden yo
Pro gradu-työn tekijä

Piiripäälliköille suunnattu kyselykaavake

Ympyröikää numero, joka parhaiten vastaa Teidän käsitystänne. Vastatkaa myös avoimiin kysymyksiin.

1=Täysin eri mieltä ... 5=Täysin samaa mieltä

(toteutunut % -vastausjakauma)

- Olen tyytyväinen Valio-viestin piiritapahtumaan.....1(0.0) 2(0.0) 3(57.1) 4(28.6) 5(14.3)

Miten itse kehittäisit piiritapahtumaa?

- Valio-viestin piiritapahtuman säännöt kaipaavat

muutoksia.....1(28.6) 2(28.6) 3(14.3) 4(7.1) 5(7.1)

Miten itse muuttaisit piiritapahtuman sääntöjä?

- Olen tyytyväinen saamaani Valio-viestin

varustepakettiin.....1(0.0) 2(0.0) 3(50.0) 4(28.6) 5(21.4)

Miten tätä varustepakettia tulisi muuttaa?

- Valio-viestin valtakunnallisen finaalin järjestäminen pitäisi lopettaa, jotta resurssit voitaisiin kohdistaa entistä enemmän pelkkiin piiritason

kilpailuihin.....1(85.7) 2(7.1) 3(0.0) 4(7.1) 5(0.0)

- Piiritapahtuman yhteyteen sopisi koulutuspäivä hiihdon

opettamisesta.....1(28.6) 2(14.3) 3(35.7) 4(14.3) 5(7.1)

Opettajille suunnattu kyselykaavake

Ympyröikää numero, joka parhaiten vastaa Teidän käsitystänne:

1=Täysin eri mieltä ... 5=Täysin samaa mieltä

(toteutunut % -vastausjakauma)

1. Joukkueemme hiihtäjät pitivät Valio-viesti tapahtumasta.....1(0.0) 2(1.0) 3(7.3) 4(49.0) 5(39.6)
2. Joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää yrittää parhaansa Valio-viestissä.....1(0.0) 2(0.0) 3(5.2) 4(33.3) 5(59.4)
3. Valio-viestissä saamamme kokemukset kannustavat joukkueemme hiihtäjiä harjoittelemaan yhä enemmän1(2.1) 2(11.5) 3(32.3) 4(35.4) 5(15.6)
4. Valio-viestissä pääasia joukkueemme hiihtäjille oli, että saimme hienon oppimiskokemuksen..... 1(0.0) 2(12.5) 3(25.0) 4(41.7) 5(16.7)
5. Joukkueemme hiihtäjillä oli Valio-viestissä hauskaa.....1(0.0) 2(2.1) 3(10.4) 4(44.8) 5(39.6)
6. Valio-viestiin osallistunut hiihtojoukkueemme oli yhtenäinen valmistautuessaan tähän tapahtumaan.....1(3.1) 2(12.5) 3(17.7) 4(27.1) 5(37.5)
7. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää näyttää muille olevansa parempi hiihtäjä kuin toiset joukkueemme hiihtäjät.....1(22.9) 2(38.5) 3(25.0) 4(10.4) 5(0.0)
8. Meidän joukkueemme hiihtäjille oli täysi vapaus päättää osallistuuko Valio-viestiin1(0.0) 2(6.3) 3(9.4) 4(25.6) 5(65.6)
9. Hiihtojoukkueemme oli yhtenäinen toimiessaan Valio-viestissä.....1(0.0) 2(1.0) 3(7.3) 4(36.5) 5(53.1)
10. Joukkueemme hiihtäjät vertasivat Valio-viestissä suorituksiaan pääsääntöisesti toistensa suorituksiin.....1(24.0) 2(36.5) 3(25.0) 4(10.4) 5(2.1)
11. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjät todella toimivat yhtenä ryhmänä.....1(0.0) 2(2.1) 3(12.5) 4(44.8) 5(38.5)
12. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää yrittää parantaa omia aikaisempia hiihtosuorituksia.....1(8.3) 2(24.0) 3(33.3) 4(24.0) 5(8.3)
13. Meidän joukkueemme hiihtäjillä oli mahdollisuus osallistua joukkueemme viestijärjestyksen suunnitteluun.....1(10.4) 2(9.4) 3(10.4) 4(18.8) 5(49.0)

14. Valio-viestissä kaikki joukkueemme hiihtäjät ”puhalsivat yhteen
hiileen”1(0.0) 2(2.1) 3(6.3) 4(36.5) 5(51.0)
15. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää jatkaa täysillä yrittämistä,
vaikka hiihto-osuus ei sujuisikaan toivotusti.....1(0.0) 2(1.0) 3(12.5) 4(38.5) 5(45.8)
16. Valio-viesti toi joukkueemme hiihtäjille iloa.....1(0.0) 2(2.1) 3(7.3) 4(42.7) 5(44.8)
17. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää onnistua muita joukkueemme hiihtäjiä
paremmin.....1(17.7) 2(43.8) 3(26.0) 4(6.3) 5(3.1)
18. Joukkueemme hiihtäjät nauttivat osallistumisesta Valio-
viestiin.....1(0.0) 2(2.1) 3(11.5) 4(46.9) 5(36.5)
19. Joukkueemme hiihtäjillä oli mahdollisuus vaikuttaa siihen miten joukkueemme
valmistautuu Valio-viestiin.....1(10.4) 2(21.9) 3(26.0) 4(21.9) 5(17.7)
20. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjät kilpailivat suorituksissa toistensa
kanssa.....1(20.8) 2(49.0) 3(19.8) 4(8.3) 5(0.0)

Ympyröikää numero, joka parhaiten vastaa Teidän käsitystänne. Vastatkaa myös avoimiin kysymyksiin.

1=Täysin eri mieltä ... 5=Täysin samaa mieltä

(toteutunut % -vastausjakauma)

- Olen tyytyväinen Valio-viestin piiritapahtumaan.....1(0.0) 2(12.5) 3(16.7) 4(53.1) 5(15.8)

Miten itse kehittäisit piiritapahtumaa?

- Valio-viestin piiritapahtuman säännöt kaipaavat

muutoksia.....1(25.0) 2(26.0) 3(19.8) 4(9.4) 5(11.5)

Miten itse muuttaisit piiritapahtuman sääntöjä?

- Olen tyytyväinen koululleni tulleeseen Valio-viestin infoon.....1(6.3) 2(9.4) 3(14.6) 4(41.7) 5(25.0)

Miten tätä infoa tulisi muuttaa?

- Valio-viestin valtakunnallisen finaalin järjestäminen pitäisi lopettaa, jotta resurssit voitaisiin kohdistaa entistä enemmän pelkkiin piiritason kilpailuihin.....1(39.6) 2(20.8) 3(18.8) 4(5.2) 5(13.5)
- Piiritapahtuman yhteyteen sopisi opettajien koulutuspäivä hiihdon opettamisesta.....1(24.0) 2(11.5) 3(19.8) 4(21.9) 5(20.8)

- Mistä olet saanut tiedon Valio-viesti tapahtumasta?

Valio-viestin hiihtäjille suunnattu kyselykaavake

Ympyröi oikea vaihtoehto:

Olen... A) tyttö (n=269)

B) poika (n=294)

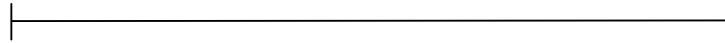
Ympyröi numero, joka parhaiten vastaa Sinun käsitystäsi:

1=Täysin eri mieltä ... 5=Täysin samaa mieltä

(toteutunut % -vastausjakauma, tytöt/pojat)

1. Itselleni on tärkeintä, että olen parempi kuin toiset.....
.....1(56.1/42.4) 2(29.4/31,8) 3(12.6/16.7) 4(1.1/6.4) 5(0.4/2.3)
2. Itselleni on tärkeintä, että yritän kovasti.....
.....1(0.7/1.5) 2(1.1/0.4) 3(5.6/2.7) 4(19.0/15.9) 5(73.2/79.2)
3. Itselleni on tärkeintä, että kehityn omilla taidoissani.....
.....1(0.4/1.1) 2(1.9/3.0) 3(12.6/9.8) 4(30.1/21.6) 5(54.6/64.0)
4. Äidilleni on tärkeintä, että olen parempi kuin toiset.....
.....1(71.7/62.1) 2(16.7/21.1) 3(7.1/9.1) 4(3.3/4.5) 5(0.4/2.3)
5. Äidilleni on tärkeintä, että yritän kovasti.....
.....1(2.2/1.9) 2(2.6/0.4) 3(10.1/5.3) 4(22.3/18.2) 5(62.5/73.1)
6. Äidilleni on tärkeintä, että kehityn omilla taidoissani.....
.....1(1.1/3.0) 2(2.2/4.2) 3(18.6/15.9) 4(26.0/19.7) 5(50.9/56.8)
7. Isälleni on tärkeintä, että olen parempi kuin toiset.....
.....1(60.6/53.8) 2(24.2/23.5) 3(7.4/14.0) 4(4.5/3.8) 5(1.9/3.8)
8. Isälleni on tärkeintä, että yritän kovasti.....
.....1(1.5/1.1) 2(3.7/0.8) 3(9.3/4.9) 4(21.6/15.9) 5(62.8/75.0)
9. Isälleni on tärkeintä, että kehityn omilla taidoissani.....
.....1(1.1/1.5) 2(3.3/2.3) 3(12.6/14.4) 4(28.3/16.3) 5(52.8/63.6)

Merkitse rasti siihen kohtaan janaa, mikä kuvastaa sinun tunnetilaasi Valio-viesti tapahtuman alkaessa:

Erittäin rauhallinen

Erittäin jännittynyt

Toteutuneet keskiarvot ja keskihajonnat (erittäin rauhallinen=1, erittäin jännittynyt=100):

Tytöt: ka 59.90 kh 25.33

Pojat: ka 44.94 kh 28.64

Ympyröi numero, joka parhaiten vastaa Sinun käsitystäsi:

1=Täysin eri mieltä ... 5=Täysin samaa mieltä
(toteutunut % -vastausjakauma, tytöt/pojat)

1. Joukkueemme hiihtäjät pitivät Valio-viesti tapahtumasta.....1(0.7/1.9) 2(3.7/2.3) 3(15.6/10.6) 4(34.6/29.2) 5(45.0/55.7)
2. Joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää yrittää parhaansa Valio-viestissä.....1(0.4/1.5) 2(0.7/0.0) 3(4.1/4.5) 4(16.4/17.4) 5(78.1/76.1)
3. Valio-viestissä saamamme kokemukset kannustavat joukkueemme hiihtäjiä harjoittelemaan yhä enemmän1(3.7/5.3) 2(9.3/7.6) 3(26.4/29.2) 4(35.3/30.7) 5(23.8/25.0)
4. Valio-viestissä pääasia joukkueemme hiihtäjille oli, että saimme hienon oppimiskokemuksen.....1(1.1/3.4) 2(5.6/8.7) 3(23.8/18.6) 4(32.7/28.0) 5(34.2/37.1)
5. Joukkueemme hiihtäjillä oli Valio-viestissä hauskaa.....1(1.1/2.3) 2(2.6/2.3) 3(11.5/12.5) 4(25.7/22.3) 5(56.9/59.1)
6. Valio-viestiin osallistunut hiihtojoukkueemme oli yhtenäinen valmistautuessaan tähän tapahtumaan.....1(3.0/4.2) 2(7.4/5.3) 3(25.7/23.1) 4(31.2/30.7) 5(31.2/35.6)
7. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää näyttää muille olevansa parempi hiihtäjä kuin toiset joukkueemme hiihtäjät.....1(42.8/37.1) 2(30.5/26.5) 3(14.9/23.9) 4(8.2/6.8) 5(2.6/4.5)

8. Meidän joukkueemme hiihtäjille oli täysi vapaus päättää osallistuuko Valio-
viestiin1(9.7/12.1) 2(10.8/8.0) 3(16.7/14.0) 4(16.4/15.5) 5(45.4/48.9)
9. Hiihtojoukkueemme oli yhtenäinen toimiessaan Valio-
viestissä.....1(0.0/1.5) 2(2.6/2.3) 3(14.1/12.9) 4(28.3/28.0) 5(52.8/50.4)
10. Joukkueemme hiihtäjät vertasivat Valio-viestissä pääsääntöisesti toistensa suorituksiaan
suorituksiin.....1(30.5/31.1) 2(24.2/22.7) 3(26.8/25.8) 4(11.9/11.7) 5(5.6/5.6)
11. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjät todella toimivat yhtenä
ryhmänä.....1(0.7/3.4) 2(3.0/4.9) 3(10.8/11.4) 4(35.7/26.5) 5(48.0/50.4)
12. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää yrittää parantaa omia aikaisempia
hiihtosuorituksia.....1(1.5/4.9) 2(9.3/6.4) 3(22.3/22.7) 4(35.3/24.2) 5(31.2/41.7)
13. Meidän joukkueemme hiihtäjillä oli mahdollisuus osallistua joukkueemme viestijärjestyksen
suunnitteluun.....1(16.4/15.2) 2(10.8/11.0) 3(16.4/16.3) 4(14.1/12.1) 5(41.3/43.9)
14. Valio-viestissä kaikki joukkueemme hiihtäjät ”puhalsivat yhteen
hiileen”1(1.1/3.4) 2(3.0/1.9) 3(16.0/12.9) 4(27.9/26.9) 5(50.9/53.8)
15. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää jatkaa täysillä yrittämistä, vaikka hiihto-osuus
ei sujuisikaan toivotusti.....1(0.4/2.7) 2(1.5/1.9) 3(6.7/5.7) 4(22.3/19.3) 5(68.8/68.9)
16. Valio-viesti toi joukkueemme hiihtäjille
iloa.....1(0.7/3.0) 2(3.3/4.2) 3(14.1/14.8) 4(33.5/24.6) 5(48.0/49.6)
17. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjille oli tärkeää onnistua muita joukkueemme hiihtäjiä
paremmin.....1(36.1/32.6) 2(21.6/23.1) 3(21.9/21.2) 4(12.3/9.8) 5(6.3/11.4)
18. Joukkueemme hiihtäjät nauttivat osallistumisesta Valio-
viestiin.....1(1.5/2.7) 2(2.2/3.0) 3(19.7/17.8) 4(32.0/25.0) 5(42.8/48.9)
19. Joukkueemme hiihtäjillä oli mahdollisuus vaikuttaa siihen miten joukkueemme
valmistautuu Valio-viestiin.....1(9.3/9.5) 2(10.4/12.9) 3(24.5/25.0) 4(27.1/23.1) 5(28.3/28.0)
20. Valio-viestissä joukkueemme hiihtäjät kilpailivat suorituksissa toistensa
kanssa.....1(44.6/41.3) 2(22.7/15.9) 3(20.4/23.9) 4(6.7/8.0) 5(4.5/10.6)

Liite 2 Avoimet vastaukset

Opettajien avoimet vastaukset

Kysymys 1: Miten itse kehittäisit piiritapahtumaa?

Opettajan numero ja vastus

- 1: - Selkeyttä sääntöihin, ei liian suuria hiihtoeriä. Järjestelyt toimiviksi.
- 2: - Kisatapahtuma on sellainen, että siitä näkee tapahtumaan valmistaudutun. Onnistunut kisa lähtee kuulutuksesta. Nyt kuulutuksesta ei kuulunut mitään.
- 3: -
- 4: - Oheistoimintaa enemmän, järjestäjät muita kuin opettajat, esim. liikunnan ohjaajat.
- 5: -
- 6: -
- 7: -
- 8: - Joukkueiden valintaperusteet pielessä: Isot kaupunkikoulut voivat yhdistää kaikki viidennet luokat yhdeksi joukkueeksi; luonnon etu verrattuna pieniin maalaiskouluihin.
- 9: -
- 10: - Jostain pitäisi saada lisää osallistujia. Nyt ilmeisesti joukkueita "pelottaa" pois tieto, että joillakin joukkueilla on monta aktiivista, ja tällöin tavallisilla "pulliaisilla" ei ole paljon jakoa.
- 11: - Kisateltoa, jossa olisi tarjottavaa kilpailijoille / huoltajille, mahdollisuus lämmitellä.
- 12: - Vielä lisää koulukohtaista informaatiota.
- 13: -
- 14: - Finaalikisan kaksi kierrosta "painoi" jaloissa aikalailla. Meidän joukkue oli ihan "sippi" eka kierroksen jälkeen. Järjestys oli selvä jo eka kierroksen jälkeen.
- 15: -
- 16: - On hyvä, että myös kannustusjoukkue palkitaan, tämän vuoden rahapalkinto (100€) on ehdottomasti parempi kuin lehmäpalkinto. Harmi vain, etteivät läheskään kaikki koulut panostaneet kannustamiseen.
- 17: - Hiihtomatka saisi olla enintään 2 * 400m oppilasta kohden. Hiihto-osuuden on oltava kokonaisuudessaan näkyvillä kannustajille, näin tunnelma säilyy korkealla. Alkuerän ja finaalin välillä on oltava riittävästi taukoa.
- 18: - Tien varrelle voisi olla enemmän kylttejä, jotka tuovat oikealle paikalle.
- 19: - Tiedotus ei tänä vuonna toiminut kuten ennen. Hiihtomatka voisi olla hiukan pidempi ja jokainen hiihtäisi viestissä vain kerran. Silloin odottajat eivät paleltuisi. Lämmin odottelupaikka hiihtopaikan lähelle!
- 20: - Monipuolistaisin latua!
- 21: - Aika vähän kouluja oli edustettuna. Pitäisiköhän vähän "mainostaa" enemmän. Toisaalta, kaikkiin kilpailuihin ja lajeihin osallistumien on työlästä...
- 22: -
- 23: -
- 24: - Enemmän oheistoimintaa oppilaille ja opettajille (esim. maidosta, liikunnasta, terveellisestä ruokavaliosta, hiihdosta jne.).
- 25: -

- 26: - Selkeä tiedotus kisapäivän kuluessa, selkeämpi organisointi järjestelyissä, selkeämpi latuopastus.
- 27: -
- 28: -
- 29: -
- 30: - Ohjeet ajoissa koululle.
- 31: - Kisakuulutus ennen kisojen alkua voisi paremmin tai sitten hiihtäjille erikseen pieni info kisan säännöistä, reitistä ja vaihtoalueesta. Jokaiselle joukkueelle pieni palkinto / muisto osallistumisesta. Palkintojen jaossa kaikkien joukkueiden sijoitukset mainittava, eikä vain 3 parasta. Häntäpään joukkueetkin odottavat sijoitustaan jännityksellä: viimeinenkö? Riemua syntyy jopa toiseksi viimeisestä sijoituksestakin.
- 32: - Ehkä huoltotilat (wc) lähempänä...
- 33: -
- 34: -
- 35: -
- 36: - Koululla tapahtunut kisa - kisoihin osallistumattomat häiritsivät jonkin verran: huutelua, estämistä yms. pientä kiusaa.
- 37: - Kilpailu koululla antaa mahdollisuuden kisoista piittaamattomille aiheuttaa itse kisassa hämminkiä/kiusaa muiden paikkakuntien joukkueille (haitantekoa, huutelua, yms.).
- 38: - Hiihdettäisiin vain 1) Partiohiihto (aika-ajo) noin 400-500 metrin matkalla. 2) Finaalissa (finaaleissa) kukin 400-500 metriä vuorollaan, koska erot paisuvat liian suuriksi!
- 39: - Ihan ok.
- 40: -
- 41: -
- 42: - Tapahtuma oli hyvin järjestetty!
- 43: - Ennakkotiedon määrä tapahtumasta ja sen järjestelyistä olisi hyvä lisätä. Tietoa tapahtumasta olisi hyvä saada ajoissa.
- 44: - Liikuntatapahtumia on erittäin paljon lukuvuoden aikana. Ehjiä viikkoja tavallista koulutyötä varten on yllättävän vähän. "Ruuhkaa" helpottaa tiedottaminen jo elokuussa.
- 45: -
- 46: - Olin ensikertalainen, joten en osaa ehdottaa parannuksia. Itse kilpailu sujui hyvin ja nopeasti, mutta olisin kaivannut oheistoimintaa ja ohjelmaa myös huutosakeille; heidät jätettiin vähän oman onnensa nojaan. Jotain pientä tarjoilua myös kaipaisin.
- 47: - Toimitsijoiden olisi tärkeää olla ystävällisempiä ja rennompia eikä kohdella vähemmän hyvin eli surkeasti menestyneitä joukkueita ja lapsia niin huonosti – aliarvoisesti. Meidän piirissä oli erittäin epäystävälliset toimitsijat lapsia kohtaan.
- 48: - En mitenkään.
- 49: - Enemmän mainosta kouluihin, että saataisiin enemmän joukkueita mukaan. Tapahtumissa voisi olla myös muuta ohjelmaa.
- 50: - Järjestelyissä jonkin verran parantamisen varaa (kuulutukset, ladut pehmeitä).
- 51: -
- 52: - Mikä sellainen kisa on, jossa on vain viisi joukkuetta!
- 53: - Hiihtäjillä pitäisi olla mahdollisuus lämmitellä sisätiloissa! Liperissä tätä mahdollisuutta ei ollut.
- 54: - Kannustusjoukoille odotusaikoina pientä tapahtumaa/ulkoliikuntaa lämmön ylläpitämiseksi.
- 55: - Vaihtoalue selkeä, jossa on vain lähtevä hiihtäjä, ettei tule haavereita. Muuten hyvä.
- 56: - Miten voi ilmoittautua järjestäjäksi? Paikka on, tapahtuma kiinnostaisi.

- 57: - Kaksinkertainen hiihtoviesti oli ehkä turhan pitkästyttävä. Jotain oheistoimintaa olisi voinut olla kuten Kuortanella (olisi kannustusjoukoillekin jotakin puuhaa).
- 58: - Hulabaloota voisi olla enemmän.
- 59: - Oheistoimintaa lisää. Huutosakki joukkueemme yritti tosissaan panostaa esiintymiseensä, mutta palaute järjestäjiltä oli laihaa.
- 60: -
- 61: -
- 62: - Esikarsinta on paikallaan.
- 63: -
- 64: - Nyt pelkkä nopeuskilpailu. Leikkimielisyyttä lisää. Ampumahiihtoa, pujottelua, mäkihyppy, lautailua...
- 65: - Tiedotus puutteellista! (etenkin riittävän aikainen).
- 66: -
- 67: - Etukäteen selkeät säännöt osallistumisoikeuksista, jolloin vältetään turhat jälkipuheet.
- 68: - Ehkä joku ohjelmanumero voisi mahtua mukaan... Maskotti? Joku.
- 69: - Ihan mukavaa. Vähän kylmää oli, joten se varmaan aina latistaa tunnelmaa.
- 70: - Meitä jäi mietityttämään kriteerit parhaan huutosakin valitsemiseksi? Vai annetaanko palkinto aina paikalliselle järjestäjälle? "Hei, hei, hei! Kivaa on! Voitti tai ei!"
- 71: -
- 72: - Tapahtuma venähti aika pitkäksi. Sitä olisi voinut lyhentää siten, että finaaleissa olisi hiihdetty vain yksi kierros. Ohjeistus etukäteen viestin kulusta olisi ollut hyvä.
- 73: - Rata pitää olla leveä - ohitus pitää olla mahdollista joka kohdassa, muuten hiihtäjät tuskastuvat ja homma ei ole reilua (hyvä hiihtäjä saattaa jäädä kapealla radalla pussiin hitaampien taakse pitkäksi aikaa - kärki karkaa).
- 74: - Myöhästyneitä joukkueita ei odoteta, kisa alkaa silloin kun se on ilmoitettu, oppilaita paleli odotellessa.
- 75: - Oppilaat ainakin tykkäsivät. Kannustusryhmät olivat myös innoissaan.
- 76: -
- 77: - Tieto kisasta liian viime tipassa!
- 78: -
- 79: -
- 80: - Tapahtumana hyvä, ehkä ei muita sarjoja samaan tapahtumaan.
- 81: -
- 82: - Vastuuhenkilö ei itse ollut kisoissa lainkaan, vaan aamulla 8.45 soittavat toiselle henkilölle, voisitko hoitaa kisat. Asiat eivät kaikki olleet ihan kunnossa. Vastuullisuutta.
- 83: -
- 84: -
- 85: -
- 86: - Rata ihan ok, tai ehkä liian vaativa. Joukkueita pitäisi saada mukaan enemmän. Tänä vuonna oli vain 3 kpl.
- 87: - Informaatiota kun ilmoitaudutaan eikä oletusta, että on aina mukana, meinasi jäädä finaali hiihtämättä. Huutosakkikin oli jo linja-autossa.
- 88: -
- 89: - Saisi olla kisa myös heikoille. Saataisiin enemmän osallistujia ja tunnelmaa.
- 90: - Paljon muutakin oheistapahtumaa itse "kisan" lisäksi.
- 91: -
- 92: - Toinen hiihtokierros sarjassamme oli raskas meidän joukkueelle. Mieliala: vähät väliä!

- 93: - Vähän oltiin pettyneitä, kun piirikisan voittajajoukkue sai vain mitalin! Ei tavarapalkintoa ollenkaan! Järjestelyt ontuivat muutenkin. Järjestelijöitä ja toimitsijoita liian vähän.
- 94: - Ilmoittautumisen jälkeen saisi tulla vahvistus, että se on mennyt perille.
- 95: - Tiedotusta saisi vähän parantaa. Etenkin sen jälkeen kun on ilmoittautunut, mukaan saisi tulla joku vahvistus siitä esim. sähköpostilla.
- 96: - Koko viesti on pilattu yhdistelmä + isojen koulujen koulujoukkueilla. Olen aina vastustanut kokoamissääntöjä.

Kysymys 2: Miten itse muuttaisit piiritapahtuman sääntöjä?

Opettajan numero ja vastus

- 1: - Kaikille yhteiset säännöt, ratojen valvonta joskus ontuu - aiheuttaa pahaa mieltä.
- 2: - Viestissä voisivat olla mukana vitokset ja kuutoset (5-6 luokkalaiset).
- 3: -
- 4: - Oikeastaan en mitenkään.
- 5: -
- 6: - Selkiyttäminen, yksinkertaistaminen.
- 7: -
- 8: -
- 9: -
- 10: - Ehkä rajoittamalla "lisenssihiihtäjät" 1 poika ja 1 tyttö / joukkue? Vaikea sanoa.
- 11: - Toimii näillä säännöillä hyvin.
- 12: -
- 13: - Myös B-sarja mukaan.
- 14: -
- 15: - Joukkueiden kasaaminen useammasta luokasta tai koulusta oli epäselvää tai ainakin.
- 16: - Kisaan vielä toinen osa, jossa ei nopeus ratkaisisi vaan joku leikkimielinen taito-osuus tms.
- 17: - Olen tyytyväinen sääntöihin.
- 18: -
- 19: - Vain yksi hiihto/kilpailu, ei kaksinkertaista hiihtoa. Mehua ja kioskitavaraa esille paremmin. Nyt mehua ei jakanut kukaan ja ei tiedetty kenelle se oli tarkoitettu.
- 20: -
- 21: -
- 22: -
- 23: -
- 24: -
- 25: -
- 26: -
- 27: -
- 28: -
- 29: -
- 30: - Vielä selkeämmät ohjeet joukkueen kokoonpanosta.
- 31: -
- 32: - Taitohiihto-osuus mukaan jo piiritapahtumaan! Onko mahdollista? Pohjois-Pohjanmaan piiri on laajalta alueelta: voisiko esim. kaksi joukkuetta päästä eteenpäin?

- 33: -
- 34: -
- 35: -
- 36: -
- 37: -
- 38: - Säännöt muuten ok, mutta piiritapahtumasta pois finaalin toinen kierros! Sitä kannattaisi miettiä, että olisiko joukkue sittenkin samalta luokalta tai korkeintaan kahden koulun 5-luokilta!
- 39: - Osallistujat voisivat olla useammalta luokalta, siis rinnakkaisluokat mukaan. Joskus on vaikea saada joukkuetta kokoon yhdeltä luokalta.
- 40: -
- 41: -
- 42: - Alkuerät, ei partiohiihtoa.
- 43: - Enpä muuttaisi mitään.
- 44: -
- 45: -
- 46: -
- 47: - Tapauksesta voisi tehdä hauskemman. Olisi muitakin kisoja kuin hiihto ja huuto. Esim. pukeutuminen/tietovisa - jokin muu leikkimielinen kisa. Erilaisia viestikisoja - esim. yhdellä suksella jne.
- 48: - Kaupungissa joukkueet muodostettiin luokista, mutta maaseutujen pienkoulujen yhdistelmäjoukkueet olivat tasoltaan parempia. Olihan heillä paremmat mahdollisuudet muodostaa joukkue.
- 49: -
- 50: -
- 51: -
- 52: - Meillä oli epäselvyyttä hiihtojärjestyksestä, luulimme sen olevan vapaa. Myöhemmin kerrottiin (kisan jälkeen), että olisi pitänyt hiihtää tyttö-poika-tyttö... Me hiihimme piiripäällikön mukaan väärällä hiihtojärjestyksellä, vaikka pöytäkirjaan oli kirjattu käyttämämme järjestys.
- 53: - Myös B-finalisteja tulisi huomioida palkitsemistilanteessa.
- 54: - Hyvä näin!
- 55: - Voisiko joukkue koostua esim. 4,5 ja 6 luokan oppilaista? Saisiko siten mukaan enemmän joukkueita?
- 56: - P-pohjanmaalta ainakin kaksi jatkoon!
- 57: - Partiohiihdon perusteella tehty järjestys on hyvä, finaaliassa riittää jokaiselle yksi hiihto-osuus tai lenkin pituus on oltava lyhyempi. Vaihtoalue on oltava riittävän leveä, ettei tule kompuroida yms.
- 58: - Ryhmähiihto karsintahiihtona ei ole kaikilta osin onnistunut. Tulisiko B- ja mahdollisesti C-finaalienkin voittajille olla jokin palkinto. Matka-avustus jo piirikilpailuun, esim. 10-20 snt/km.
- 59: -
- 60: - Ok!
- 61: -
- 62: -
- 63: -
- 64: - Nyt 28 + 27 oppilaan ryhmät voittivat 13 oppilaan opetusryhmistä kootun joukkueen? Ei ole fair play!
- 65: - Joukkueissa voisi olla tyttöjä enemmänkin.

- 66: -
 67: - Vain selkeästi esille.
 68: -
 69: -
 70: -
 71: -
 72: - Finaalin lyhentäminen puoleen (toinen kierros pois). Muuten säännöt ok!
 73: - Säännöt ovat hyvät!
 74: - Säännöt ovat hyvät.
 75: -
 76: - Mukaan saisi ottaa tarvittaessa hiihtäjiä esim. alemmalta (alemmilta) luokilta. Yksisarjaisessa koulussa ei välttämättä saa joukkuetta kasaan, jolloin yksikin täydennyshenkilö alemmalta esim. neloselta voisi paikata aukon, varsinkin jos on yhdestä hiihtäjistä kiinni.
 77: -
 78: - Useamman koulun yhdistetyn joukkueen osalta säännöissä tulkinnanvaraisuutta = eri henkilöt ymmärtävät säännöt eri tavoin. Esim. on yhdistetty pienten koulujen kanssa sellainen koulu, joka pystyy tekemään oman joukkueen.
 79: -
 80: - Hiihtäjät mahdollisimman pitkälti samalta luokalta, eikä esim. jostakin kunnasta 1-2 hiihtäjää/koulu kerättynä ympäri kuntaa.
 81: -
 82: - Rata vaativammaksi.
 83: -
 84: -
 85: -
 86: - Meillä pieni koulu. Nykysäännöt suosivat isoja (ehkä hyvä niiden kannalta).
 87: - Kisassa olisi hyvä olla perinteinen, pituus ainakin siis matka.
 88: -
 89: - Huippu-urheilijoille eri kisat.
 90: - Partiohiihto hyvä, aluksi.
 91: -
 92: - Yksi kierros viestiä riittäisi.
 93: - Pienillä luokilla/kouluilla/kunnilla ei mahdollisuutta osallistua, kun ei ole tarpeeksi oppilaita. Voisiko esim. muuttaa niin, että yhden sekä pojissa että tytöissä voisi ottaa alemmilta luokilta.
 94: -
 95: -
 96: - Jouduin jälleen kerran huolehtimaan viestin, jostain syystä...

Kysymys 3: Miten tätä infoa tulisi muuttaa? (Kyse on koululle tulleesta Valio Viestin infosta)

Opettajan numero ja vastus

- 1: -
 2: -
 3: -

- 4: - Piiritason juttu mukaan.
- 5: -
- 6: -
- 7: -
- 8: -
- 9: -
- 10: -
- 11: - Mahdollisimman ajoissa.
- 12: - Suoraa infoa luokan opettajalle myös kirjallisena.
- 13: -
- 14: -
- 15: -
- 16: -
- 17: - Järjestävä paikkakunta saisi lähettää ilmoittautuneille koululle tarkempaa infoa Valio Viestistä.
- 18: -
- 19: - Aikataulu tiedoksi opettajille! Monelta aikahiihto, B-finaali, A-finaali jne.? Huutosakkien esittely ja mahdollisuus esitellä huudot.
- 20: -
- 21: -
- 22: -
- 23: -
- 24: -
- 25: -
- 26: -
- 27: -
- 28: -
- 29: -
- 30: -
- 31: - Infoa ei tule. Nettisivuilla saisi olla tarkka aikataulu ym. tieto. Nyt on yritettävä puhelimitse jahdata henkilöä kiinni lyhyelläkin varoitusaajalla, joka tietäisi asiasta tarkemmin.
- 32: -
- 33: -
- 34: -
- 35: -
- 36: -
- 37: -
- 38: - Info tulisi sijoittaa tammikuun 1. ja 2. viikolle kouluille saapuvaksi, mutta sitä ennen infoa opettajalle tai kenties koululiikunnan yhdysopettajille.
- 39: -
- 40: -
- 41: - Tuli vähän nopeasti. Meillä oli kaksi viikkoa aikaa valmistautua.
- 42: -
- 43: - Valio Viestistä yleisesti tuli tietoa. Piirifinaalista olisi kaivannut tietoa hieman aikaisemmin.
- 44: - Perusilmoitus jo elokuussa koulutyön suunnittelua varten. Muuten ok.
- 45: -

- 46: - En saanut infoa käsiini ollenkaan ennen kuin olimme jo karsineet joukkueen ja lähdössä piirikisaan.
- 47: - Pitäisi olla selkeämpi. Esim. katureitti kuvattuna graafisesti - ei ole vaikea toteuttaa koneella. Info pitäisi olla totta - nyt ei ollut tietovisaa.
- 48: -
- 49: - Infoa ei paljon tullut. Nettisivuilta kävin katsomassa ohjeita.
- 50: -
- 51: -
- 52: - Informointi täysin pielessä, Valio Viesti esite tuli koululle 10.2., piirikisa oli hiihdetty jo 8.2 ja kisaan piti ilmoittautua 3.2! Vastuuhenkilön nettiosoite oli www-sivuilla virheellinen! Infon pitäisi tulla ajallaan. Meille se tuli siis vasta kisan jälkeen. Osasimme ilmoittautua vanhasta muistista.
- 53: -
- 54: - Kartta tapahtumapaikalle ja tapahtuman aikataulu.
- 55: - Oli hieman epäselvyyttä pääseekö koko luokka mukaan finaaliin ja maksaako se mitään.
- 56: - Luulin informaation perusteella taito-osuuden ja tieto-osuuden olevan mukana jo piiritapahtumassa. Oma vika vai infon vika?
- 57: - Tieto esim. ruokailumahdollisuuksista piti itse hankkia, muutenkin info tuli myöhään, missä kisa pidetään yms.
- 58: - Ainakin sääntömuutokset tulisi olla korostettuja erikseen, juliste ja muu info. Saako ison koulun pienen 5 luokan yhdistää pienen koulun 5 luokan kanssa, jos yhteenlaskettu 5 luokan oppilasmäärä ei ylitä 30?
- 59: - Ohjeet eivät avautuneet millään koneella. Infossa oli todella epäselvästi ilmaistu aikahiintojen ajanotto. Sitä käytettiin hyväksi, jos oli lukenut ohjeet tarkkaan. Sanamuoto oli harhaanjohtava!
- 60: - Emme saaneet infoa ilmoittautumisen jälkeen. Soitimme itse kysyäksemme aikatauluista ym.
- 61: -
- 62: - Oikealle henkilölle ja riittävän aikaisin.
- 63: -
- 64: - Jos sääntöjä muutetaan viimetipassa ei ok, näin kävi nyt.
- 65: - Vajavaista, etsittävä.
- 66: -
- 67: - Säännöt selkeiksi.
- 68: - Partiohiihdosta ei mainittu etukäteen nettisivuilla...
- 69: -
- 70: -
- 71: -
- 72: - Säännöt ja yleensä ottaen koko tapahtuman kulku olisi hyvä olla tiedossa etukäteen.
- 73: - Ok.
- 74: - Hyvä info-lappu. Hyvät julisteet.
- 75: -
- 76: - On paljon kiinni kunnasta, näköjään. Tuusulassa homma toimii.
- 77: -
- 78: - Piiritason tiedotus ajan tasalle.
- 79: - Tiedon kulun aikaistaminen: piiripäivä ja paikkakunnat tiedoksi kouluille jo joulukuussa.
- 80: -

- 81: -
 82: -
 83: -
 84: -
 85: - Piirikisojen alkamisajat näkyviin.
 86: - On ok. Ehkä jotkut koulut tarvitsevat vielä herättelyä.
 87: - Mitä kuuluu piirinkisoihin, mitä osuuksia on, onko tietovisaa, ym. kilpailuja. Missä kartta, vaikka olisi tien toisella puolen. Milloin ilmoittautumiset voi vielä suorittaa. Nimi tietoon kuka minäkin vuonna hoitaa 5.luokkia, ettei tieto jää väärille ihmisille.
 88: -
 89: - Saisi olla ilmoittautumismahdollisuus myös puhelimitse eikä vain tietokoneella.
 90: - Joku pieni valmis monistettava esite tapahtumapaikasta vanhemmille kotiin tiedoksi. Saisi monistaa viestiin lähtevien oppilaiden vanhemmille.
 91: - Info tuli liian myöhään, osa infosta vasta samana aamuna tapahtuman kanssa.
 92: - Tietoa ei tullut ajoissa. Koko kaupungissa missään koulussa ei tiedetty tapahtumasta vielä edellisenäkään päivänä!
 93: - Tarkimmat tiedot kisasta ja esim. huutosakkijoukkueen palkitsemisesta. Ei ollut mitään tietoa piirikisan huutosakin palkitsemisesta.
 94: -
 95: -
 96: - Ensi vuonna en tule koko tapahtumaan edes katsojaksi.

Kysymys 4: Mistä olet saanut tiedon Valio Viesti tapahtumasta?

Opettajan numero ja vastus

- 1: - Netistä, koululle tulleesta infosta.
 2: - Sähköpostista.
 3: - Sähköposti-infosta.
 4: - Valio Viesti-kirjeestä.
 5: -
 6: - Netistä.
 7: - Koululle tulleesta esitteestä.
 8: - Netistä!
 9: -
 10: - Piiripäällikkö.
 11: - Kunnan kilpailuista vastaavalta.
 12: - Piirivastaavalta.
 13: - Netti, seura, piiri.
 14: - Koulullemme on tullut info-lapukkeita...
 15: - Postin välityksellä ja yhdysopettajan tiedotteella.
 16: - Koulumme liikunnan yhdysopettajalta.
 17: - Valio Viesti julistekampanjan myötä.
 18: - Koulun tiedotteesta ja netistä.
 19: - Koulun KL:n yhteysopettajalta ja internetistä.
 20: - Koululle tulleesta tiedosta.
 21: - Yläkoulun liikunnanopettaja välitti tiedon meille.
 22: - Postitse Nuorisuomesta.

- 23: - Internetistä, koululle tulleesta postista.
 24: - Kirjeitse.
 25: -
 26: - Postitse.
 27: - Koululle tullut mainos.
 28: - Koululle tulleesta tiedotteesta.
 29: - Postitse.
 30: - Esitteet.
 31: - Nettisivuilta. Olikohan syksyllä Opettaja-lehdessä joku ilmoituskin.
 32: - Kollega vihjaisi ja kaappiin jaettiin juliste koululle.
 33: -
 34: - Koululle tuli kirje. Oppilaat itse innostivat mukaan.
 35: - Koulullemme tuli infomateriaalia piirikisan järjestäjiltä.
 36: - Posti, kutsu.
 37: - Postitse.
 38: - Opettajasta. Koululle tulleista infoista ja piirin hiihtokalenterista.
 39: - Koulun liikuntavastaava tiedotti koululla.
 40: - Kunnan koulutoimistosta.
 41: - Sähköpostista.
 42: - Koulun liikuntavastaavalta opettajalta.
 43: - Koulultamme osallistuu luokka joka toinen vuosi tähän tapahtumaan. Itse etsin tietoa mm. netistä.
 44: - Organisaatiolta. Kiitos vaan paljon!
 45: - Koululle tulleesta esitteestä ja kunnan liikuntasiihteeriltä.
 46: - Aloin itse etsiä asiasta tietoa internetistä, koska muistin neljän vuoden takaa, että viidesluokkalaisille tuollainen kisa oli järjestetty. Koulullemme ilmeisesti oli tullut infoa, mutta sitä ei jaettu meille viitosluokkien opettajille, ennen kuin piirikisaviikolla.
 47: - Kirje koulujen liikuntavastaavalta.
 48: - Kaupungin liikunnan yhdysopettajalta.
 49: - Muistin aikaisemmilta vuosilta.
 50: - Liikuntatoimiston ilmoituksesta / Internetistä.
 51: -
 52: - Ollut perinne koulussamme muutaman vuoden, aloite tuli kai urheiluseuralta.
 53: - Koulun liikuntavastaavalta.
 54: - Koululle tullut tiedote.
 55: - Koululle tulevan postin mukana ja kun on osallistunut ennenkin niin netistä.
 56: - Edellisen vuoden / vuosien kokemusten kautta, nyt tuli informaatiota myös suoraan käteen.
 57: - Olen ollut aikaisemminkin, joten tiesin kaivata. Postin kautta tuli tieto. Lähettelin myös sähköpostia yhdyshenkilölle.
 58: - Julisteet, Hiihtäjä-lehti, Opettaja-lehti, netti.
 59: - Kollegalta.
 60: - Seuramme aktiivihiihtäjiltä (vanhemmilta) jo viime vuonna...
 61: - Koululle tulleesta informaatiosta.
 62: - Työkaverilta.
 63: - Vantaan kaupunki tiedotti.
 64: - KLL:stä.
 65: - Tänä vuonna rinnakkaisluokan opettajalta.
 66: - Netistä, tiedotteesta.

- 67: - SHL:n kautta.
 68: - Koulun perinne. Kunnan liikuntavastaava.
 69: - Kunnan liikuntavastaava/koululle tullut materiaali.
 70: - Koululle tullut informaatio.
 71: - Kirje + liikuntasihiteeriltä.
 72: - Toisilta opettajilta ja Internetistä.
 73: - Piiripäälliköltä sähköpostitse ja piirin nettisivuilta.
 74: - Koululle tulleesta infolapusta ja julisteista.
 75: - Koulumme liikunnan yhdysopettajalta.
 76: - Postitse sekä kunnan liikuntavastaavalta opettajalta.
 77: - Esitteet. Yhteydenotto kunnasta sähköpostilla.
 78: - Koulun yhdysopettajalta, netistä...
 79: - Internetin välityksellä.
 80: - KLL:stä.
 81: - KLL:n Keski-Suomen urheiluohjaajan kautta + netistä+ KLL:n kirjeistä (esitteet).
 82: - Koululle tulleesta infosta, paikkakunnan hiihtoaktiivien välityksellä, netistä.
 83: - Valio Viesti infosta.
 84: -
 85: - Kouluun tulleista esitteistä.
 86: - Nettisivut + koululle tullut materiaali.
 87: - Viime vuoden 5 luokan opettajalta, myöhemmin liikuntavastaavalta ja netistä.
 88: - Urheiluseurasta, KLL-yhdysopettajan kautta.
 89: - Postitse.
 90: - Postista tulleesta esitteestä.
 91: -
 92: - Kollegalta koulussa.
 93: - Omalta koululta (materiaali tullut postitse).
 94: - Koululle postissa tulleesta materiaalista, jonka toinen opettaja minulle antoi.
 95: - Koululle postissa saapuneesta kirjeestä, jonka sain toiselta opettajalta.
 96: -

Piiripäälliköiden avoimet vastaukset

Kysymys 1: Miten itse kehittäisit piiritapahtumaa?

Piiripäällikön numero ja vastus

- 1: - Kisa nykyisellään reipas, iloinen, sähkökkä.
 2: - Koulut innokkaammin mukaan!! Niitä esteitä, jotka hankaloittavat koulujen osallistumista pitäisi selvittää ja poistaa.
 3: - Hulabaluuta enemmän, mutta ei turhia ylimääräisiä juttuja. Matka-avustusta piiritapahtumaan! Numerot oli hyvä asia!
 4: - Minusta Valion pitäisi olla mukana mehun, maidon tuoremehun tms. muodossa. Pitäisi olla periaate, jokaista osallistuvaa pitäisi muistaa

- 5: - Piiritapahtumaa voisi laajentaa siten, että yhä useampi oppilas voisi osallistua kisailuun. Hiihdon ohella ohjelmassa voisi olla vaikka vapaamuotoinen "mutkamäki" kisa pulkalla, liukurilla tai muulla vaihtoehtoisella härvelillä.
- 6: - Resurssit ovat rajallisia, tämä on ok.
- 7: - Oheistoimintaa hiihdon lisäksi. Tarjolle Valion mehut, jogurtit yms. Palkkiopaketteja järjestäjille.
- 8: - Osallistujamäärää tulisi kyetä lisäämään jollakin keinolla (info on lähtenyt piirin alueella satoihin kouluihin).
- 9: - Tiedottaminen liitosta ja Valiolta aikaisemmin. Kilpailun järjestäjän materiaalipaketit aikaisemmin. Itse tapahtuma on hyvä.
- 10: - Täytyisi saada enemmän joukkueita. Mainokset ajoissa kouluille! Riittävä info! Vain yksi kierros piirikisoissa. Luokat täytyisi saada jotenkin mukaan ja piirikisaan (Nyt oli hyvä palkinto huutosakille - voi näkyä ensi vuonna). Valioviestimaskotti?
- 11: - Itse tapahtuma olisi hyvä, mutta jostain syystä joukkuemäärä putosi kolmeen.
- 12: - Se kehittyisi jo sillä, että etelässä olisi luminen tammikuu. Huonot olosuhteet vuoden alussa näkyvät heti. Jos hiihtämään ei pääse, niin eihän Valio Viestiin lähde kuin me "hullut".
- 13: - Joukkueita pitäisi saada lisää, koulujen matkaravoja karsittu, opettajat joutuva tuomaan viestijoukkueen omalla autollaan kisaan. Tapahtuma piirin keskeiselle paikkakunnalle.
- 14: - Arvontapalkintoja osallistujien kesken. Kuljetuskustannukset monella esteenä.

Kysymys 2: Miten itse muuttaisit piiritapahtuman sääntöjä?

Piiripäällikön numero ja vastus

- 1: - Olen miettinyt, säännöt selvät. Kuitenkin aina joku joukkue lukee ns. välistä. Mietin ensi kaudella täytyy tehdä ilmoittautumisen jälkeen vielä kysely tai vaadin oppilaiden syntymäajat ja varmistuksen, että varmaan 5 luokkalainen.
- 2: - Pikkulisäys, että jos kunnasta ei löydy yhtään 5.luokkalaista, niin siinä tapauksessa 4-luokkalainen saa osallistua.
- 3: - Karsintahiihto ryhmähihtona toisinaan epäoikeuden mukainen. B ja C finaalienkin voittajille jotain palkintoa. Miten pienten kuntien 2-3 pientä koulua pääsisi mukaan Kirkonkylän vähän isomman luokan mukaan?
- 4: - Joukkueita mukaan niin paljon kuin vain tulee samasta koulustakin (Kokemuksesta monelta vuodelta), niitä ei tule liikaa. Mikäli joukkueita on esim. yli 12 piiriviestissä, ensin karsintasarjoja niin monta, että niiden kärkijoukkueista tulee 12. Eli jos tulee 36 niin 3 erää ja eristä 4 piirifinaaliin. Jos tulee 24 niin 2 erää ja molemmista 6 jatsoon.
- 5: -
- 6: -
- 7: - 1-osa tietokilpailu esim. jo etukäteen koulussa järjestettynä ja enemmän temppuja ja säpinää.
- 8: - Isolla paikkakunnalla ei ole pulaa oppilaista vaan välineistä (muka? Samana päivänä pidetyssä koulujen kisassa 350 osallistujaa ja murtsikkakirjaston suosio valtava). Lisäluokat voisivat olla ratkaisu (4 ja 6 luokat), mutta idea muuttuu.
- 9: - En muuttaisi, mutta joukkueiden kokoamiseen liittyvät pykälät on tiedotettava ja kerrattava vuosittain.

- 10: - Yksi kierros vain piirikisoissa. Pujottelurata tms. "pakolliseksi", jotta hauskuus säilyy. Pukeutuminen, siihen panostettaisiin.
- 11: - Palauttaisin kisan yhden luokan joukkueelle, en pidä hyvänä, että iso koulu saa tehdä rinnakkaisluokista yhteisen joukkueen. Se on liian iso etu ja karsii pienet koulut.
- 12: - Koska sääntöjä vasta on muutettu joku parisen vuotta sitten, ei siihen nyt heti ole tarvetta.
- 13: - Kouluja lopetetaan kovaa tahtia, joten osaaottavien koulujen määrä vähenee uhkaavasti.
- 14: -

Kysymys 3: Miten tätä varustepakettia tulisi muuttaa? (kyse on piiripäälliköiden saamasta Valio Viestin varustepaketista)

Piiripäällikön numero ja vastus

- 1: - Palkinnot typistyy taas pienemmiksi. Tai ehkä hyvä huutosakin rahastipendi. Hyvää myös arvonta Linnanmäelle. Kuitenkin kaikille osallistujille vaikka kevyet myssyt, joissa painatus Valio tms. (tyylikkää, ei mitään karvahattuja).
- 2: - Ihan hyvä.
- 3: - Jotain piiritapahtumassa mukana olleiden kesken voisi arpoa.
- 4: - Sprii maalin tilalle jaettavaa. Jos sinne saisi "kuivakaakaojauhetta", ellei Valio voi toimittaa mehua.
- 5: - Kaikille tapahtumaan osallistuville nuorille tulisi olla jotain kivaa, Valio-aiheista annettavaa, esim. heijastimia enemmän.
- 6: - Pikku tavara vähemmäksi. Palkinnot kolmelle parhaalle mitalien lisäksi.
- 7: - Numeroita 2 / hiihtäjä, helpottaa ajanottoa ja seurantaa.
- 8: - Valio Viesti "kunniakirja" voisi olla mukana kaikille osanottajille.
- 9: - Se on mielestäni hyvä.
- 10: - Musiikki pitäisi kuulua mukaan tapahtumaan. Joku "maskottimuisto" olisi kiva mitalin lisäksi tai niille joukkueille, jotka eivät saa mitaleja.
- 11: - Valionauhaa on liikaa.
- 12: - Numerot olivat erinomaisen hyvä lisä tälle vuodelle. Hakaneulat vaan samaan pakettiin.
- 13: - Valio Viesti mitalit voisivat olla extrat - tätä tapahtumaa varten tehdyt. Se nostaisi heti kisan arvoa (nykyisin yleinen Valio-mitali).
- 14: - Pystyisikö jotenkin joukkueiden kuljetuskustannuksiin tulla vastaan?